Download from; aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحيم

د کتاب پېژندنه

IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII

د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتوپوهنځي د پنځوسو (۱۳۲۳-۱۳۷۳) کلونو پښتو کتابښود

د کـتــاب نـــــوم: ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود

لیــــکـــــــــوال: پوهیالی محمد اسمعیل یون

خـــپـــرنــــــدوی: یون کلتوري یون

چـــاپـــشمـــــېر: ۱۰۰۰ ټوکه

لـــومــــړی چاپ: ۱۳۷٦ل کال

دویــم چـــاپ: ۱۳۸۷ل کال

د لیـــکـــــوال پرلـه پسې نومره: (۹)

د خـــپـرنـــــدوی پرله پسې نومره: (۹)

کـــمپــــــوزر: ضیاءالرحمن ضیاء

Download from; aghalibrary.com

د دې اثر د دويم چاپ په اړه څو ټکي

دا اثر ما پر ۱۳۷۳ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي، د پنځوسمې کلیزې په وياړ لیکلی و، هغه وخت کابل کې سخت جنګونه وو، پوهنتون په واقعیت کې تړلی و او یوازې په کابل ښار کې شپږ اووه ځله له يوه ځايه بل ځای ته مهاجر شوی و. درې کاله وروسته ددې زمينه برابره شوه، چې دا اثر چاپ کړم، هغه وخت په ټول کابل کې يو کمپیوټر هم نه و، چې ما پرې دا اثر کمپوز کړی وای، نو ځکه مې له ګران ورور او خوږ ژبي شاعر صديق الله بدر څخه هيله وکړه چې که دا راته په خپلو مبارکو ګوتو وليکي، بدر چې زما د فرهنګي مبارزې يو پخوانی ملګری او د سختې ورځې يار دی، په ورين تندي يې زما غوښتنه ومنله، دا اثر يې د څو مياشتو په بهير کې خطاطي کړ، هغه هم يوازې د ثواب په بدل کې، دا کتاب درې کاله له ما سره پاتې شو، ځکه چې مالي لګښت ورته نه برابرېده، بيا مې د همدې پوهنځي له خپل يو ټولګيوال (احمدالله) څخه هيله وکړه چې دا کتاب چاپ کړي، د هغه اقتصاد ښه و، په تاجکستان او نورو هېوادونو کې يې تجارت هم کاوه، هغه هم زما خبره په خلاصې تنډې ومنله. کله چې مې کتاب پېښور ته يووړ، نو له نورو کاغذونو سره مې په يوه ځانګړې پلاستيکي کڅوړه کې خوندي کېښود، څو ورځې راسره په ګل حاجي پلازا کې و، له ځان سره به مې ګرځاوه، ددې اثر همدا يوازېنۍ خطاطي شوې نسخه راسره وه، هغه کاغذونه چې بدر ورڅخه دا کتاب خطاطي کړی و، هغه متفرقه کاغذونه وو، ډېر منظم نه وو او د همدې څو کلونو په بهير کې مې له لاسه وتي وو.

پر هغه ورځ چې مې دا اثر له ګل حاجي پلازا څخه قصه خوانۍ کې دانش چاپخونې ته ورووړ، نو سخته ګرمي هم وه، ددې ترڅنګ ما سره نورې کڅوړې هم وې، چې نور ناچاپ کتابونه او يادښتونه هم په کې وو. ګل حاجي پلازا کې مې يوه سيورې ته پر کټاره ډېره لګولې وه، کله چې تلم نو کڅوړې مې ځان سره واخيستې، موټر کې کېناستم، ((ګوره قبرستان)) ته لا نه وم رسېدلی چې زړه کې مې څه ټکه پرېوته، ما ويل راځه دا کڅوړې وګوره، نه چې څه شی پاتې نه وي، کله چې مې کڅوړې راجګې کړې، لږ سپکې راښکاره شوې، دننه مې ولټولې اخوا دېخوا مې ښې واړولې، هر څومره چې ګورم کتاب نه شته، زړه مې ډېپ ولوېد، ما ويل لکه چې د څو کلونو خوارې مې اوبو يووړه، حيران وم چې چېرته به رانه لوېدلی وي، ځان سره مې فکر وکړ راځه ګل حاجي پلازا ته لاړ شه، د هيلې يوازېنی ځای همغه دی، که هلته نه و نور نو زړه صبر کړه، له (صدر بازار) نه بېرته راوګرځېدم، ګرمي نو دومره زور اخيستی و، چې د چا خبر خوله يې لګوله، خو زه پر داسې غم اخته وم، پوه نه وم، چې پر څومره وخت بېرته ګل حاجي پلازا ته رسېدلی يم. همغه ځای کې چې ساعت دمخه ولاړ وم، څو ځله کښېنته و پورته تېر شوم، بيا همك ته غلی ودرېدم، وروستی اميد مې هم له لاسه ورکړ، لس پنځه لس دقيقې همداسې ځای پر ځای ولاړ وم، چورت وړی وم، چې ترڅنګ مې يو ځوان ودرېد، ماته يې وويل يون صيب خو به نه يې؟ ما ويل ولې نه يون يم، بيا يې راته وويل څه خو به درنه پاتې نه

Download from; aghalibrary.com

وي؟ ما ويل والله چې دغسې يو كتاب مې چاپ ته وړه، تيار په ترس کې خطاطي شوی و، هغه راڅخه ورک شوی دی، څکه بېرته راغلم، دې وخت کې هغه لږ موسکی غوندې شو، کڅوړه يې راښکاره کړه، دا خو به نه وي، ما ويل ولې نه والله همدا دی، د کڅوړې منځ مې وکوت، کتاب په کې ايښی و، پر سترګو مې رڼايي راغله، وجود مې يخ شو، ارام شو، ما ويل کور دې ودان چې پر ما دې څومره غټ زېری وکړ. هغه وويل: زه همدلته په هغه دفتر کې کار کوم، پر دې لاره تېرېدم چې دا کڅوړه مې وليده، راجګه مې کړه، چې ومې کتل، کتاب په کې و او بيا ستا نوم پرې ليکل شوی، نو څکه مې ځان سره وساته، ما ويل حتمي بېرته همدلته ورپسې راځې، زه خپله کتابونه کمپوزوم، ماته د کتاب درد او ستونزې معلومې دي، چې څومره سخت کار دی، خو څه ښه شو چې کوم بل ځای کې درنه نه دی پاتې شوی، ما ويل ډېره مننه وروره ما سره دې ډېره زياته نېکي وکړه، څه خدمت درته وکړم، هغه ويل نه مننه، ښه کار دا وشو چې كتاب پيدا شو، ما ويل خفه ورته په دې وم، چې دا يې يوازېنۍ نسخه ده او بله يوه پاڼه هم ما سره نه شته. هغه ځوان نه مې يو ځل بيا مننه وکړه، کڅوړې مې ټولې ځان سره ښې چک کړې او ژر د قصه خوانۍ پر لوري رهي شوم، د دانش چاپخونې مسئول اسدجان ساپي ته مې وويل: دا کتاب راته ژر چاپ کړه، هغه خپل ماشين ورپسې راووېست، ماته يې وويل: څومره او په کوم کاغذ؟ ما ورته وويل مه په کاغذ پسې ګرځه او مه يې شمېر پسې، همدا اوس يې چاپ ته ورکړه، دا ټوله کيسه مې ورته وکړه، هغه ويل خدای درسره ډېره نېکي کړې ده، سملاسي يې نورزي ته وويل، ژر دا کتاب يوسه چې پسټنګ يې کړي او سبا اول همدا چاپ کړه. دا و ددې اثر يو داستان. اوس چې له هغه وخته نږدې دولس کاله تېرېږي، زه يو ځل بيا خپل اثار په دې نيت چاپوم، چې د مرګ له خطره يې وژغورم. طبيعي خبره ده، چې دا اثر څرګندې نيمګړتياوې لري، خو د هغه وخت ظرفيتونه هم بايد په پام کې ونيول شي، لکه د انساني مغز محصول هر اثر چې له نيمګړتياوو خالي نه وي، دا اثر هم خپلې نيمګړتياوې لري، خو اوس چې يې زه بيا چاپوم، د همدې مشخص کلکتيف د پنځوس کلن فعاليت د څرنګوالي په انعکاس کې ماته بې ګټې نه ښکاري. تر چاپ وروسته به (که ژوند مو ملګری و) طبعاً ددې اثر ياد شمار ګڼې د کابل پوهنتون ادبياتو پوهنځي ته هم ورکوم، هلته به له دې اثر څخه ګټه اخيستل کېږي، په تېره بيا د مونوګرافو په تنوع کې به مرسته وکړي؛ تر يوه حده به د تکراري او کليشه يي مونوګرافو مخنيوی وکړي. دا اثر به د ادبياتو پوهنځي د محصلينو او استادانو مخ ته پروت وي، کله چې ددې پوهنځي لسيزې او يا شليزې پوره کېږي، کېدی شي څوک پرې نور څه زيات کړي او سمونې په کې وکړي. اوس چې د کمپيوټر زمانه ده او د لاس خواري کمپيوټر ته انتقال شوې، نو ټولو ليکوالو ته بويه چې خپل اثار نه يوازې د بياچاپ له لارې خوندي کړي، بلکې د انټرنيټ څپو ته يې هم وروسپاري، چې هم د مرګ له خطره خوندي شي او هم يې ګټه اخيستنه عامه او اسانه شي. ما د خپل کار د بشپړاوي او خونديتوب لپاره همداسې يو لړۍ پيل کړې او له نورو ليکوالو هم هيله لرم، چې خپل کارونه په خپله تنظيم کړي او خپل اثار له ټولو احتمالي خطرونو څخه وژغوري، که چېرې دوی په خپلو اثارو کې د بيا سمون او زياتون غوښتونکي هم وي، نو د خونديتوب په حالت کې ورته دا کار لا اسانه کېږي. له ټولو افغان ليکوالو د همدې فرهنګي هيلې د تطبيق په هيله.

Download from; aghalibrary.com

په درناوي

پوهندوی محمد اسمعیل یون

ارگ، د جمهوري رياست ودانۍ

کابل- افغانستان

د ۱۳۸۷ل کال د کب ۲۰مه نېټه

Download from; aghalibrary.com

څو خبرې او د ليکوال پېژندګلوي

دغه رساله (د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پنځوسو کلونو پښتو کتابښود) د ۱۳۷۵ل کال په لومړنيو ورځو شپو کې، يون صاحب د کتابت په خاطر ماته راکړه، ما هم په خوشالۍ سره د کتابت پر چارو پيل وکړ او تر څه مودې ځنډ وروسته مې خپل کار سرته ورساوه. کله چې د کتاب چارې ترسره شوې، رساله مې د هغه ليکوال ته ور وسپارله. د رسالې د ورسپارلو په جريان کې يون صاحب پر خپلې رسالې د څه ليکنې پېرزوينه راباندې وکړه، چې دا دی د همدغې پېرزوينې له مخې غواړم څو شېبې د يادې شوې رسالې او بيا د ګران يون پر پېژندګلوۍ درسره وغږېږم.

تر دغې رسالې دمخه دوه نور کتابونه په دغه برخه کې د چاپ له ډګره راوتلي دي. لومړنی کتاب د ښاغلي ليکوال رازمحمد ويښ دی، چې (پښتو کتابونه) نومېږي. په دغه کتاب کې د برټش موزيم د پښتو کتابونو د معرفۍ ترڅنګ دننه په هېواد کې د چاپ شويو کتابونو يو فهرست هم ورکړل شوی دی. دويم کتاب د هېواد نومیالي ليکوال او محقق ښاغلي حبيب الله رفيع په دوو ټوکونو کې ليکلی، چې (پښتو پانګه) نومېږي.

همدارنګه په دغه برخه کې عتيق الله پژواک هم يوه بريالۍ هڅه کړې ده، چې په خپل وار د يادونې وړ ده.

دغه رساله چې اوس ستاسو په لاس کې ده له يادو شويو کتابونو څخه يو څه توپير او نوی والی لري او هغه دا چې دا رساله د يو مشخص کلکتيف د استفادې په غرض ليکل شوې او هم په ځانګړې ډول د پنځوسو کلونو په بهير کې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د استادانو او فارغانو له پېژندګلوۍ سره سره د هغوی د اثارو او هم د مونوګرافونو بشپړه معرفي نامه ده.

دغه رساله په داسې وخت او حالاتو کې ليکل شوې ده، چې په وطن کې د اور او وينو سيندونه جاري وو، د ډاډ او اطمينان هېڅ ځرک نه لګېده او د پوره نهيليو ورځې شپې وې، څو ک چې په هغو حالاتو کې دلته مېشت وو، سره له ډېرې وېرې او ترهې يې د ورځني ژوند بارونه کاږل. زموږ ليکوال د هغې اورنۍ مينې له مخې چې له خپلې ژبې او خپل فرهنګ سره يې لري، په همدغو اور ورينو شېبو کې خپله رساله وليکله او د هغه د بشپړتيا په خاطر د ګوليو، راکټونو او بمونو په باران کې کتابتون په کتابتون وګرځېد او ډېر کتابونه يې پسې وکتل.

ددغې رسالې ژبه ډېره خوږه او روانه ده، بې ځايه حاشيه روي په کې نه را ترسترګو کېږي، په ډېرو لنډو او ورو جملو کې ډېر څه په کې بيان شوي دي. کومه وروستۍ خبره چې غواړم ددغې درنې رسالې په باب وکړم، هغه داده چې کېدی شي د ځينو تخنيکي ستونزو له امله لا هم د ډېر شمېر ليکوالو او د هغو د اثارو او هم مونوګرافونو ياد په دې رساله کې راغلی نه وي.

Download from; aghalibrary.com

په پای کې هیله څرګندوم، چې دغه رساله لکه څنګه چې ښايي همداسې ډېره ګټوره او اغېزمنه ثابته شي او هغه ستونزې چې له دې امله راپېښې دي له دې سره له منځه لاړې شي.

یون صاحب په خپلې رسالې کې د ګڼ شمېر وتلو او نومیالیو لیکوالو او د هغو د پښتو اثارو پېژندګلوي درسره کوي او زه غواړم چې د یون صاحب د ژوند هېنداره درته وځلوم.

پر افغانستان او افغاني فرهنګ او خپلې ژبې اورنی مین پوهیالی محمد اسمعیل یون د ارواښاد محمدخان زوی د ۱۳٤٦ل کال پر کب میاشت د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ د نیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په الینګار ولسوالۍ کې سرته رسولي، پر ۱۳٦٦ل کال کې له خوشال خان لېسې نه فارغ شوی دی. تر فراغت وروسته پر ۱۳٦٧ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځۍ پښتو څانګې ته لاړ او پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې فارغ او پر همدې کال د پښتو څانګې د علمي کادر غړی شو.

یون صاحب تراوسه پورې دا لاندې ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي:

۱ -هیلې، ګډ شعري جونګ، راټولونه، ۱۳٦٧ل کال چاپ.

۲ -نیمګړي ارمانونه، د حیران د شعرونو جونګ، سریزه او راټولونه، ۱۳٦٩ل کال چاپ.

۳ -د لوونو فصل، ګډ شعري جونګ، راټولونه، ۱۳٦٩ل کال چاپ.

٤ -د استاد الفت نثري کلیات، سریزه او راټولونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

٥ -استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری، څېړنیز اثر، ۱۳۷۳ل کال چاپ.

٦ -مټکور، د شعرونو مجموعه، د لیکوالو انجمن، ۱۳٦٩ل کال چاپ.

۷ -د نازو انا یاد، سریزه او د مقالو راټولونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

۸ -د محمدګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه، ۱۳۷۳ل کال چاپ.

۹ -د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځۍ د پنځوسو کلونو پښتو کتابښود، همدا رساله.

همدارنګه د شعرونو دویمه مجموعه یې هم چاپ ته تیاره ده، چې یوه زیاته برخه یې په ځینو پښتو خپرونو کې چاپ او خپره شوې ده.

په سپېڅلې پښتني مینه

صدیق الله بدر

Download from; aghalibrary.com

ددې اثر اړتیاوې، نیمګړتیاوې او بریاوې

د ۱۳۷۳ل کال پر لړم میاشت ، چې پوهنتون د څووم ځل لپاره د پرله پسې جګړو له امله، له تجارت، جمهوریت، زرغونې لېسو، له پلان وزارت، کابل پولیتخنیک او د امام زمان له تکیه خانې څخه د خیرخانې مېنې په درېیمه برخه کې د سرور کاینات مسجد ته په مهاجرت مجبور شوی و، نو په همدې ترینګلي او جګړه ییز حالت کې د پوهنځي د هغه وخت د مشرتابه له خوا وپتېیل شوه، چې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي (پنځوسمه کلیزه) ونمانځل شي.

په همدې نیت ما ته هم بلنه راکړل شوه، چې د ادبیاتو پوهنځي د ټول ژوند په بهیر کې د دې پوهنځي د ځینو نامتو استادانو پر ادبي خدمتونو په ځانګړې ډول پر اثارو لیکنه وکړم. ما چې کله په دې باب د کتابونو پاڼې واړولې نو خدای(ج) شاهد دی، چې لیکنه وار په وار اوږدېدله. یو ځل بیا راته هغه اړتیا رادمخه شوه، چې موږ ورسره په پوهنځي کې د زده کړې پر وخت مخامخ وو. زموږ د تحصیل په وخت کې د محصلینو غټه ستونزه دا وه، چې هېڅ داسې کیلي موجود نه وه، چې د هغې په زور دې محصلین د ادبیاتو د لویې نړۍ ور پرانیزي او په دې لویې دنیا کې دې د خپل اند، ذوق او موخې نیلي وځغلوي.

هر چا چې به کومه وړه لیکنه هم کوله، نو اخځونو او کتابونو پسې به سرګردانه و، ان دا چې استادانو به په رسمي توګه سیمینار او کورنۍ دنده وروسپارله، بیا به هم د کتابونو په لټون او پیداکېدن کې پاتې راغلل، کله کله خبره تر دې بریده هم رسېدله چې استادان به هم د پوره اخځونو په ورکړه کې له ستونزو سره مخامخېدل.

دا ستونزه د پای لیکونو (مونوګرافونو) د لیکلو پر وخت لا ډېره څرګندېدله، فارغان به یو او بل ماخذ پسې لالهانده وو. څرنګه چې په پښتو څانګه کې د تېرو کلونو دمونوګرافونو بشپړ کتابښود او نومښود موجود نه و، نو داسې هم شوي چې یوه ټاکلې موضوع څو تنو فارغانو ته ورکړل شوې ده. د کتابونو او یا هم د اخځونو نشتوالي له کبله ځینو استادانو خپلو فارغانو ته ډېره ساده او بسیطه موضوع هم ټاکله، چې له آره په یو پایلیک لیکلو نه ارزي.

ځینې داسې اشخاص هم له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغېدل، چې په پای کې یې د (شلو) ادبي کتابونو نومونه هم په پرله پسې ډول اخیستلی نه شول، هغه چا چې له ادبیاتو سره یې پوره مینه لرله، د هغو لپاره هم دا امکان موجود نه و، چې په خپله ټاکلې څانګه کې تېر شوي کارونه ترسترګو تېر او پر نورو کېدونکو باندې غور وکړي.

همدغو نیمګړتیاوو ما کې دا ولوله پیاوړې کړه، چې لږ تر لږه په دې برخه کې داسې یوه هڅه وکړم، چې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي ځانګړي ډول په پښتو څانګه کې دغه تشه که پوره ډکه نه شي، نو د محصلینو یو څه اړتیا خو حل کړي.

لکه څنګه چې ددې رسالې له نامه څخه ښکاري په دې کتابګوتې کې هڅه شوې، چې د پښتو کتابونو پېژندنه وشي، خو ځای نیم په کې د ځینو لیکوالو د یو نیم فارسي کتاب یادونه هم راغلې. داسې ټاکل شوې وه، چې د یو بشپړ

کتابښود په څېر به د هر کتاب څه ناڅه پوره پېژندنه راځي، خو د تخنيکي ستونزو او د ځينو تذکرو د نابشپړ ثبت په وجه دا هيله پوره نه شوه. ځينو ځايونو کې د کتاب د چاپ کلونه او خپرندوی ارګانونه هم پاتې شول. يوازې د ليکوالو په همهغې پېژندنې بسنه وشوه چې په ادبياتو پوهنځي پورې اړه لري. څرنګه چې د ادبياتو پوهنځي تراوسه پورې بېلابېل پړاوونه وهلي او بېلابېل نومونه يې غوره کړي، ځينې ځانګې يو وخت په ادبياتو پوهنځي پورې تړلې، خو وروسته بيا خپلواک پوهنځي ورڅخه جوړ شوي، دلته هم د هغو د استادانو او نورو ليکوالو د هغو اثارو يادونه شوې، چې دوی د ادبياتو له پوهنځي سره وخت ناوخت تړښت لرلی دی.

د يو شمېر هغو استادانو د يادون امکان هم ميسر نه شو، چې په بېلابېلو وختونو کې يې په پوهنځي کې د استادۍ دنده سرته رسولې او اثار يې ليکلي، همدارنګه د ځينو هغو فارغانو ياد چې د اثارو خاوندان دي. دا ددې اثر بله نيمګړتيا ده. له علمي او د کتابښودنې له ميتود سره سم هم د دې کتاب محتويات برابر شوي نه دي. يوازې د وخت اړتيا په پام کې نيول شوې ده او همدا ډول نورې ډېرې نيمګړتياوې، خو د پښتو مل دی: ((تور توتان- له ياره قربان)) خو زه په دې خوښ يم، چې ما د خپل احساس بار تر دې دمه راورساوه، دعلمي نيمګړتياوو د بشپړاوي لپاره نورو ته خپله هيله ورغځوم. خو له دې سره سره که زما دا نيمګړی زيار د پښتو ژبې او ادب مينانو، پالونکو په ځانګړي ډول د ادبياتو پوهنځي د راتلونکو محصلينو د ګټې اخيستنې، د هغوی د ادبي کړاو په اسانۍ او نورو ادبي چارو کې په درد ولګي او له اړتياوو يوه اړتيا پوره کړي، نو دا به زما ددې او هغې بلې نړۍ د روحي ارامتيا او ډاډ سبب شي.

په ټوله انساني او پښتني مينه

پوهيالی محمداسمعيل يون

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي لنډه تاریخچه

))د ژبو او ادبیاتو پوهنځی د ۱۳۲۳ل کال د لړم (عقرب) پر میاشت جوړ شو. پر دې وخت د ژبو او ادبیاتو پوهنځی ((د ادبیاتو فاکولته)) په نامه یادېده. دغه مهال په کابل پوهنتون کې یوازې درې پوهنځي (طب، حقوق او ساینس) جوړ شوي وو.

پر ۱۳۲۷ل کال ښځینه قشر ته هم ددې زمینه برابره شوه چې په ادبیاتو پوهنځي کې زده کړې وکړي. پر دې مهال دې برخې د نارینه وو له برخې څخه جلا او بېلې خپلې درسي چارې پرمخ وړلې.

پر ۱۳۲۹ل کال د ادبیاتو د فاکولتې د محصلینو شمېر تر (۸۰) تنو څخه زیات و، پر ۱۳٦٥ کال دا شمېر (۱٤۰۰) تنو ته ورسېده، پر ۱۳٥۹ کال د هغو کسانو لپاره چې د ورځې یې د ځینو ستونزو له کبله نه شول کولای درسي چارو ته حاضر شي، د ادبیاتو د شپې پوهنځی جوړ شو.))(1(

د ادبیاتو پوهنځي د جوړولو موخه دا وه، چې د هېواد ځوان نسل د فرهنګپالنې او فرهنګیالۍ په روحیه وروزي، د خپل هېواد له تاریخ او ثقافت څخه یې خبر کړي او په دې ډول د خپل هېواد له فرهنګ څخه بهرنیان او د هغو له فرهنګ او ژبو سره خپل هېوادوال اشنا کړي. له دې پرته د مسلکي ښوونکو روزنه او په بېلابېلو پوهنیزو او ادبي برخو کې د مسلکي کادرونو، څېړونکو او لیکوالو روزنه د پوهنځي بله موخه وه.

))د ۱۳٤۰ او ۱۳٤٤ کلونو ترمنځ د ژورنالیزم، الماني او فرانسوي ژبو څانګې هم په دې پوهنځي کې جوړې شوې. څرنګه چې پر دې وخت په ادبیاتو پوهنځي کې پر ژبو او ادبیاتو سربېره نور علوم، چې بشري علوم هم په کې شامل وو، تدریسېدل، نو پر ۱۳٤٤ لمریز کال ((د ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي)) په نوم ونومول شو او پر ۱۳٥۸ل کال ((د ژبو او ادبیاتو پوهنځي)) په نوم یاد شو.

د ۱۳٥۲- ۱۳٦۲ ل کلونو په واټن کې په ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي کې یو لړ بدلونونه رامنځته شول، پر ۱۳٥۳ل کال کله چې د تعلیم او تربیې پوهنځی لغوه شو، نو د هغه پوهنځي د انګلیسي ژبې او ادبیاتو څانګه، د اجتماعي علومو ډیپارټمنټ، د تعلیم او تربیې ډیپارټمنټ او نور تشکیلات د ادبیاتو او بشري علومو په پوهنځي پورې وتړل شول او په دې ډول ددې پوهنځي علمي فعالیتونه نور هم زیات شول.

وروسته ډیپارټمنټونو او ځینو نورو څانګو زیاته پراختیا وکړه او ځینې ډیپارټمنټونه له دغه پوهنځي څخه بېل شول او د یوه ځانګړي پوهنځي بڼه یې غوره کړه.

پر ۱۳٥۸ل کال د ادبیاتو او بشري علومو له پوهنځي څخه د جغرافیې ډیپارټمنټ بېل او د علومو پوهنځي له جیولوژي اوسرولوژي ډیپارټمنټ سره یوځای شو او په ګډه یې له ځمکپوهنې څخه د ژورنالیزم، تاریخ او اجتماعي علومو ډیپارټمنټونه بېل او پر ۱۳٥۸ل کال یې د ((اجتماعي علومو پوهنځی)) جوړ کړ، وروسته پر ۱۳٦٥ل کال د تاریخ

او فلسفې پوهنځي پر کار پيل وکړ، دغه راز د ۱۳٦۳ل کال د چنگاښ پر ۱۸مه نېټه د ښکلو هنرونو اختصاصي ډيپارټمنټونه له ژبو او ادبياتو پوهنځي څخه بېل او ((د ښکلو هنرونو پوهنځي)) په نوم يې مستقل پوهنځی جوړ کړ).1(

تر ۱۳۷۰ل کاله پورې د ژبو او ادبياتو پوهنځي په تشکيلاتي جوړښت کې (۹) ډيپارټمنټونه: (پښتو، دري، اوزبکي، روسي، هسپانوي، فرانسوي، الماني، عربي او انگليسي) موجود وو.

پښتو څانگه د ۱۳۳۵ل کال په وروستيو کې ((د فلسفې او ادبياتو له څانگې څخه بېله او مستقله څانگه شوه)).

د ژبو او ادبياتو پوهنځي د خپل عمر د (۵۰) کلونو په واټن کې په زرگونو علمي او کاډميک کادرونه ټولنې ته وړاندې کړي دي.

))يوازې په يوه لسيزه (۵۷-٦۷) کې په ادبياتو پوهنځي کې (٤۵۹۲) تنه محصلين شامل شوي او (۱۷۱۷) تنه فارغ التحصيلان يې هيواد ته وړاندې کړي دي.

دلته به د ژبو او ادبياتو پوهنځي د فارغانو يو لښتليک (جدول) راوړو، چې د هغو فارغانو د څرنگوالي څرگندويي کوي:

د فراغت کال	د فارغانو شمېر
))۱۳۲۷ل کال لومړۍ دوره	۳ تنه
۱۳۲۸ل کال	۷ تنه
۱۳۲۹ل کال	۹ تنه
۱۳۳۰ل کال	۱۹ تنه
۱۳۳۱ل کال	۱٤ تنه
۱۳۳۲ل کال	۲۰ تنه
۱۳۳۳ل کال	۲٦ تنه
۱۳۳٤ل کال	۲۵ تنه
۱۳۳۵ل کال	۱۵ تنه

١٣٣٦ل كال	١٨ تنه
١٣٣٧ل كال	٢٧ تنه
١٣٣٨ل كال	٢٦ تنه
١٣٣٩ل كال	٣٢ تنه
١٣٤٠ل كال	٣٥ تنه
١٣٤١ل كال	٤١ تنه
١٣٤٢ل كال	٦٢ تنه
١٣٤٣ل كال	٥٦ تنه
١٣٤٤ل كال	٦٣ تنه
١٣٤٥ل كال	٥٨ تنه
١٣٤٦ل كال	٧١ تنه
١٣٤٧ل كال	٩٥ تنه
١٣٤٨ل كال	١٤٢تنه
١٣٤٩ل كال	١٤٣تنه
١٣٥٠ل كال	٧١ تنه
١٣٥١ل كال	٦٧ تنه
١٣٥٢ل كال	٧٧ تنه
١٣٥٣ل كال	١٥٨ تنه
١٣٥٤ل كال	١٤٤ تنه
١٣٥٥ل كال	٢٥٦ تنه
١٣٥٦ل كال	١٦٧ تنه

۱۳۵۷ال کال	۲۳۵ تنه
۱۳۵۸ال کال	۱۸٤ تنه
۱۳۵۹ال کال	۱۲۸ تنه
۱۳٦۰ال کال	۱۵۵ تنه
۱۳٦۱ال کال	۱٤۹ تنه
۱۳٦۲ال کال	۱۸٤ تنه)1(
۱۳٦۳ال کال	۱۲۰ تنه
۱۳٦٤ال کال	۸۸ تنه
۱۳٦۵ال کال	۱٦٤ تنه
۱۳٦٦ال کال	۱٤٤ تنه
۱۳٦۷ال کال	۹۱ تنه
۱۳٦۸ال کال	۱۵۲ تنه
۱۳٦۹ال کال	۱۱۹ تنه
۱۳۷۰ال کال	۱۸۵ تنه
۱۳۷۱ال کال	؟
۱۳۷۲ال کال	؟
۱۳۷۳ال کال *	؟

((پر ۱۳٦۷ال کال د ادبیاتو پوهنځي د استادانو شمېر (۱۳٦) تنه ته رسېده، چې له هغې جملې څخه (۱۰) تنه د دوکتورا د درجې لرونکي، (٤۵) تنه د ماسترۍ درجې لرونکي او پاتې يې ليسانس و))(۱)

د ۱۳٦۳ل کال په دويمه نيمايي کې د ژبو او ادبياتو پوهنځي په پښتو او دري څانګو کې د ماسترۍ پروګرام پيل شو، چې د يو څو دورو تر فراغت وروسته دا پروګرام له خنډ سره مخامخ شو. پښتو، دري او روسي څانګو د يو ټاکلي وخت په جريان کې د ماسترۍ پروګرام پر مخ وړی دی.

تر ۱۳۷۰ ل کال پورې د ژبو او ادبياتو پوهنځي په منځني ډول هر کال (٦۰) تنه فارغان ټولنې ته وړاندې کړي دي.

د ژبو او ادبياتو پوهنځي له ۱۳۵۸ل کال څخه تر ۱۳٦۵ کاله پورې پر مستقلو کتابونو سربېره د ليسانس دورې لپاره (۱۷۰) عنوانه لکچرنوټونه چاپ او خپاره کړي دي، دغه راز د ژبو او ادبياتو پوهنځي د خپل (۵۰) کلن فعاليت په بهير کې يو شمېر بهرني محصلين هم روزلي، دا محصلين اکثراً له بهر څخه د پښتو او دري ژبو د زده کړې په خاطر راتلل، هغو بهرنيانو چې د ژبو او ادبياتو پوهنځي په پښتو څانګه کې زده کړې کړي دادي:

ګڼه	نوم	په پوهنځي کې د شامليدو نېټه	ملت	څانګه
۱	عارف عثمانوف	۱۳۳۷ل کال	ازبک-شوروي	پښتو
۲	حسن الشيخ	//	مصري	//
۳	فنګ ګواتای	۱۳۳۸ل کال	چينايي	//
٤	وانګ خوخای	//	//	//
۵	تونګ شن يانګ	//	//	//
٦	چن مين	//	//	//
۷	تولی کن	//	//	//
۸	چي ده ون خای	//	//	//
۹	تاکشی کتو فوجي	۱۳۳۸ل کال	جاپانی	پښتو
۱۰	دلترفل لاوس فيشرارکيالوجسات	//	>المانی	//
۱۱	نواته	۱۳۳۹ل کال	جاپانی	//
۱۲	عبدالرحيم	۱۳٤۰ل کال	شوروي	//
۱۳	بيک مراد	//	//	//
۱٤	پريت پتنګهـ کتيوريا	۱۳٤۳ل کال	هندي	//
۱۵	مګنی ګراس نيید	۱۳٤٤	امريکايي	//
۱٦	لين چانګ پاو	//	چينايي	//

١٧	شنگ توشینگ	//	//	//
١٨	موتی فو	//	//	//
١٩	توسترلایس راس موسنت	//	ډنمارکی	//
٢٠	مسن راسه مارکو ویس	١٣٤٥ل کال	یوگوسلاویایي	//
٢١	هرلندنا ایالایز	١٣٤٦ل کال	امریکایي	//
٢٢	جي پل کوپریت لویز	//	//	//
٢٣	سموت پتریسا	//	انگلنډی	//
٢٤	جني کانیوا	//	شوروي	//
٢٥	چي پوسو روزبا	//	//	//
٢٦	کارنیکوف	//	//	//
٢٧	میرزاگیروا	١٣٤٦ل کال	//	//
٢٨	کرولیف	//	//	//
٢٩	میکولویچ ترنول ولیکی	//	//	//
٣٠	ولادیمیر کولویوچ دوکوف	//	//	//
٣١	نانچینکو	//	//	//
٣٢	یارکو	//	//	//
٣٣	اسپرنابلینا	//	//	//
٣٤	د- ن چیوا	١٣٤٧ل کال	بلغاریایي	//
٣٥	جناسولیتر	//	چلکوسلواکیایي	//
٣٦	پخلیناتاتانیانیکو لینا	١٣٤٩ل کال	شوروي	//
٣٧	میکرون حرگالینا چولیا	//	بلغاریایي	//
٣٨	گولد یکرویز	//	امریکایي	//
٣٩	مگنی گوردن کی	//	//	//
٤٠	عضاف السید زیران	١٣٥١	مصري	//
٤١	کونیکن اینا ماروتا	//	فنلندي	//
٤٢	انترابرت ستی چن ارتر	//	برتانیایي	//
٤٣	اینابما ریاتا	//	فنلنډي	//
٤٤	ماریاتا	١٣٥٢ل کال	بلغاریایي	//
٤٥	الین	١٣٥٢ل کال	بلغاریایي	//

٤٦	برناردس کنګه	۱۳۵٤ل کال	بلغاريايي	//
٤٧	ګنرين ای نوراس	۱۳۵۲ل کال	امريکايي	//
٤٨	رونالد چترنګی	//	کاناډايي	//
٤٩	ماریاششتز	//	کاناډايي	//
٥٠	اسکره شنيده	۱۳۵۲ل کال	امريکايي	//
٥١	فلپ هرزيج	//	//	//
٥٢	وپر اپاستواله	//	//	//
٥٣	وزيلا زخاراوايا	//	بلغاريايي	//
٥٤	کارتيرو	//	برازيلی	//
٥٥	يادويکه	۱۳۵۳ل کال	پولنډی	//
٥٦	برنارد ګنګ	۱۳۵۵ل کال	برتيانيايي (1)	//

(1) اسدالله حبيب: د اجتماعي علومو مجله، کابل پوهنتون، ۱۳٦۵ل کال، (۱-۱۸ مخونه)

(1)پوهنتون کابل در ده سال اخير، ۱۳٦۷ل کال، کابل پوهنتون، ۱۲-۱٤ مخونه.

(1)پوهاند عبدالرزاق زهير، پوهنځی ادبيات در (٤٠) سال اخير، ۱۳٦٤ل کال، ۳۰-۳۱ مخونه.

(۱) پوهنتون کابل در ده سال اخير، ۱۳٦۷ل کال، کابل پوهنتون، ۱۲-۱٤ مخونه.

-*۱۳۷۱-۱۳۷۳کلونو کې د جګړو له امله د پوهنځي د فارغانو شمېر دقيق معلوم نه دی.

(1)پوهنځی ادبيات در چهل سال اخير.

ژبو او ادبیاتو پوهنځي چاپ کړي کتابونه

له ۱۳۲۳-۱۳۷۰ ل کاله پورې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له خوا یو زیات شمېر علمي، ادبي او هنري غونډې او سیمینارونه جوړ شوي، دغه راز د ادبیاتو پوهنځي له خوا یو شمېر علمي موضوعات تحقیق او څېړل شوي او یو لړ کتابونه خپاره شوي، چې موږ به دلته ددې ډول اثارو نومونه واخلو:

۱ -د پښه یانو شفاهي ادبیات.

۲ -په افغاني ټولنو کې د ښځو اجتماعي وضع.

۳ -انګېرنې، کرکې او کړنې: زېورالدین زېور او سپوږمۍ نوري، ۱۳۴٦ل کال چاپ.

٤ -د خوشال د کلیاتو انساني قاموس.

۵ -پښتو ویې پوهنه؛ مجاور احمدزیار، ۱۳۵۷ل کال چاپ.

٦ -پښتو پښویه (ګرامر)، مجاوراحمد زیار، ۱۳٦۲لمریز کال چاپ.

۷ -د غلام محی الدین افغان افکار او اثار، ۱۳٦۲ل کال چاپ.

۸ -د پښتو ادبیاتو تاریخ (دویم ټولګي لپاره)، ډاکټر زېورالدین زېور، ۱۳۵۸ل کال.

۹ -د پښتو ادبیاتو تاریخ (دریم ټولګي لپاره)، ډاکټر زېورالدین زېور، ۱۳٦۸ل کال چاپ.

۱۰ -د پښتو ادبیاتو اوسنۍ دوره، (دریم ټولګي لپاره)، ډاکټر زېورالدین زېور، ۱۳٦۰ل کال چاپ.

۱۱ -اوسني ادبیات، ډاکټر زېورالدین زېور، ۱۳٦۱ل کال.

۱۲ -د پښتو اصطلاحي قاموس، ډاکټر زېورالدین زېور، ۱۳٦۱ل کال چاپ.

۱۳ -د پښتو ګرامر، زرغونه زېور، ۱۳٦۰ل کال چاپ.

۱٤ -د پښتو نحو، زرغونه زېور، ۱۳٦٦ل کال چاپ.

۱۵ -د پټې خزانې فرهنګ، پوهاند عبدالشکور رشاد.

۱٦ -د پښتو ادبي سبکونه،

۱۷ -د پښتو ادبیاتو تاریخ، لومړی ټوک، پوهاند حبیبي، ۱۳۵٤ل کال چاپ.

۱۸ -د ګولډ شتیت پښتو فرهنګ، پوهاند رشاد، ۱۳۵٦ل کال چاپ.

۱۹ -د جبر او اختیار ډیالکټیک، پوهاند مجروح ، ۱۳۵٦ل کال چاپ.

۲۰ -ژبنۍ څېړنې، پوهندوی شاکر.

۲۱ -د ورځې مجلې د تاریخي مضامینو فهرست، تدوین لامان مراد.

۲۲ -تاریخي پېښې، عبدالروف بېنوا.

۲۳ -پښتو متون، لومړی ټوک، عبدالرزاق زهیر.

۲٤ -پښتو متون، دویم ټوک، عبدالرزاق زهیر.

۲٥ -د بایزید روښان خیرالبیان.

۲٦ -پښتو مصادر، محمداعظم ایازی.

۲۷ -انشا او پښتو ادب، پاینده محمد زهیر.

۲۹ -د تاریخ په باره کې، محمد حسن ضمیر ساپی.

۳۰ -د پښتو ګرامر، هربرت پنزل، د محمد رحیم الهام ژباړه.

۳۱ -خلاصة المریدن، شمس الدین کاکړ، د پوهنوال میرحسین شاه اهتمام او مقدمه.

۳۲ -د افغان یاد

۳۳ -د خلکو تجربې

۳٤ -د غرونو څوکې، عبدالکریم پتنګ.

۳٥ -پښتو نوی مصدر.

۳٦ -نوموړکي مورخین، پوهاند حبیبي

۳۷ -فواید فقیرالله.

۳۸ -د میا فقیرالله پېژند لیک.

۳۹ -اسماء الحسنی.

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پر پښتو کتابونو سربېره د ورځې مجله هم په پښتو ژبه تر ۱۳۳٦ل کال راهیسې بیا تر شپېتمو کلونو پورې خپره کړې ده.

((د وړمې مجلې لومړۍ ګڼه د ۱۳۳۶کال د تلې پر میاشت چاپ شوه)) (1). همدغه راز دغه پوهنځي د علمي، ادبي او هنري مسایلو په باب په لسګونو سیمینارونه جوړ کړي او یو زیات شمېر لکچرنوټونه او نور درسي مواد یې چاپ او خپاره کړي دي.

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استادان او د هغوی کتابونه

۱-پوهاند عبدالحی حبیبي:

لوی استاد پوهاند عبدالحی حبیبي زموږ د هېواد د معاصر فرهنگ او ادب د لویو خدمتگارانو له جملې څخه دی. استاد له یوې خوا د هېواد د فرهنگ د پرمختگ او زرغونتیا لپاره گڼ شمېر اثار ولیکل او له بلې خوا یې د فرهنگي او علمي مرکزونو په جوړولو کې هم کارنده ونډه واخیستله، استاد د یو شمېر نورو فرهنگي بنسټونو ترڅنگ د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د رغښت په کار کې هم خپلې هلې ځلې نه دي سپمولي او د هېواد ددغه فرهنگي بنسټ په جوړښت او فعالیت کې یې سترړیاوې گاللي دي. استاد پر ۱۳۲۳ل کال (د ژبو او ادبیاتو پوهنځی د تاسیس له کال څخه) تر ۱۳۲۵ل کال پورې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د رئیس په توگه پاتې شوی)1 (((او تر دې وروسته یې هم پر بېلابېلو وختونو د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو او دري ژبو او ادبیاتو استاد پاتې شوی دی.

تراوسه پورې د هېواد په دننه او بهر کې د استاد تر (۱۰۰)زیات ادبي او علمي اثار چاپ شوي دي، د استاد زیات اثار په دري ژبه خپاره شوي دي او یو شمېر یې هم په عربي او اردو ژبو خپاره شوي دي.

څرنگه چې موږ دلته د پښتو اثارو کتابښود ترتیبوو، نو دلته به د استاد د هغو کتابونو نومونه واخلو، چې په پښتو ژبه لیکل شوي او پر بېلابېلو وختونو خپاره شوي دي.

))۱-د خوشال ختک مرغلرې (د خوشال ختک کلیات) سمون مقابله، تعلیقات او مقدمه، کندهار، ۱۳۱٦ل کال چاپ.

۲-د عبدالقادر ختک دېوان؛ سمون، مقابله، تعلیقات او مقدمه، کندهار، ۱۳۳۷ل کال چاپ.

۳-پښتو او پښتونواله: کندهار، ۱۳۳۷ل کال چاپ.

٤-پسرلنی سندره، پښتو منظومه: کندهار، ۱۳۱۷ل کال چاپ.

٥-د احمدشاه بابا دېوان: سمون، مقابله او مقدمه، کابل، ۱۳۲۲ل کال چاپ.

٦-پټه خزانه: تصحیح، تعلیق او دري ترجمه، کابل، ۱۳۲۲ ل کال چاپ، تهران، ۱۳٤۰ل کال چاپ، کابل، ۱۳٥٤ درېیم چاپ، کابل، ۱۳٥۷ل کال څلورم چاپ، کابل پوهنتون.

۷-د پښتو ادبیاتو تاریخ لومړی ټوک.

۸-د پښتو ادبیاتو تاریخ دویم ټوک، کابل ۱۳۲٤ل کال چاپ.

۹-پښتانه شعرا لومړی ټوک؛ کابل، ۱۳۲۰ل کال چاپ.

۱۰ -د پښتو ادبیاتو تاریخ: د ادبیاتو پوهنځي د درېیم ټولګي لپاره، ۱۳٤۷ ل کال چاپ.

۱۱ -د افغانستان پېښلیک (کرونولوجي)) کابل، ۱۳۵۳ل کال چاپ.

۱۲ -د پښتو ادبیاتو تاریخ: د ادبیاتو پوهنځي د څلورم ټولګي لپاره، ۱۳٤۷ل کال چاپ.

۱۳ -د البیروني کتابښود: کابل ۱۳۵۲ل کال چاپ.

۱٤ -په اوسني پښتو شعر کې د ژوند څپې: کابل ۱۳٦۰ل کال چاپ.

۱۵ -پیر روښان، د خیرالبیان مقدمه: کابل ۱۳۵۳ل کال چاپ.

۱٦ -د پښتو ادب په تاریخ کې قصیده: کابل ۱۳۵۷ل کال چاپ.

۱۷ -پښتو د تاریخ او لغت په رڼا کې: کابل ۱۳٤۷ل کال.

۱۸ -د پښتو ژبې او ادب موقف د مرکزي اسیا د خلکو په تمدونونو کې: (په پښتو او انګلیسي) ژبه خپور شوی، کابل، ۱۳۵٦ل کال چاپ.

۱۹ -د شیخ الاسلام عبدالله انصاري سیرت او شخصیت: کابل ۱۳٤۱ل کال چاپ.

۲۰ -د خوشال سواتنامه: مقدمه او تعلیقات، کابل ۱۳۵۸ل کال چاپ.

۲۱ -د امیر علي شېر فکري او سیاسي شخصیت: کابل ۱۳٦۰ ل کال چاپ.

۲۲ -پښتو نثر ته کره کتنې: کابل، ۱۳٦۰ل کال چاپ.

۲۳ -اسماني نغمې او لاهوتي سرودونه: کابل ۱۳٦۱ل کال چاپ.

۲٤ -تذکرة الاولیا، کابل ۱۳٦۲ل کال چاپ.))(1)

دغه راز د استاد حبیبي یو شمېر نورې لیکنې د هېواد په بېلابېلو خپرنیو ارګانونو کې لکه: وږمه، کابل، عرفان مجلو، زېرې، ازاد افغانستان جریدو او ځینو نورو خپرونو کې خپرې شوي دي او هم یې د یو شمېر لیکوالو پر ادبي، تاریخي او نورو اثارو لیکنې، حاشیې، تعلیقات او سریزې لیکلي دي.

۲ -غلام جیلاني جلالي:

نوموړی هم د هېواد د ملي فرهنګ له لويو خدمتګارانو څخه و، پر خپل وخت يې يو زيات شمېر اثار ليکلي، د اثارو زياته برخه يې په پارسي ژبه ليکلې، خو په پښتو ژبه کې يې هم د يادونې وړ اثار ليکلي دي. نوموړی ((پر۱۳۲۵ل کال په ادبياتو پوهنځي او منځني دارالمعلمين کې د پښتو او دري ژبو استاد پاټې شوی دی (۱).)) دا دی دلته ددغه استاد د پښتو اثارو يادونه کوو:

))۱-د مصر مختصر تاريخ له ۵۰۰ ق م څخه تراوسه: د کابل کالنۍ ۳ ګڼه کې چاپ شوی دی.

۲ -د اولي اعدادي تاريخ، ناچاپ.

۳ -د افغانستان د طبيعي جغرافيې په باب يوه رساله: د ۱۳۱۳ل کال د کابل کالنۍ چاپ.

٤ -د پنځم ټولګي حساب: د پوهنې د وزارت له خوا چاپ شوی دی.

۵ -د پښتو ادبياتو اجمالي تاريخ: ۳ ټوک (اريانا دايرة المعارف) کې پر ۱۳۳۷ کال چاپ شوی دی.

٦ -د پښتو ځانتنی ادب او موسيقي: پر ۱۳٦۰ل کال چاپ شوی دی.

۷ -د اندلس مدنيت: د پوهنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.

۸ -د پښتو ملي ادب او موسيقي: ناچاپ.

۹ -د علم صوت رساله: په کابل مجله کې خپره شوې ده.(۲)((

۳ -استاد ګل پاچا الفت:

استاد ګل پاچا الفت ((پر ۱۳۳۵ ل کال په لومړی رتبه د پښتو ټولنې رئيس شو او د پوهنې (ښوونې او روزنې) وزارت د عالي شورا په غړيتوب ومنل شو، همدارنګه د کابل پوهنتون د حقوقو او ادبياتو پوهنځيو د پښتو استادي هم ورپه غاړه شوه.(۱))) د استاد الفت اثار په دې ډول دي:

))۱-د پسرلي نغمه: د شعرونو لومړی مجموعه، ۱۳۲۰ل کال چاپ.

۲ -ښه لمسون: د شعرونو دويمه مجموعه، چې د هغه په خپل ليک ملي ارشيف کې خوندي ده.

۳ -عالي افکار: د شعرونو درېيمه مجموعه، د ننګرهار مطبعه، ۱۳۲۷ل کال چاپ.

٤ -د ازادۍ پیغام: د شعرونو څلورمه مجموعه، کابل افیسټ چاپ.

٥ -غوره اشعار: د شعرونو پنځمه مجموعه، کابل، ١٣٤١ل کال چاپ.

٦ -د زړه وینا: د شعرونو شپږمه مجموعه، کابل، ١٣٤١ل کال چاپ.

٧ -بله ډیوه: د نثرونو لومړنۍ مجموعه، د پښتو قرائت درسي مرستیال مجموعه، کابل، ١٣٢٠ل کال.

٨ -نوی سبک او نوی ادب: د هنري نثرونو دویمه مجموعه، کابل چاپ.

٩ -غوره نثرونه: د ادبي نثرونو درېیمه او بشپړه مجموعه، کابل، ١٣٣٦ل کال چاپ.

١٠ -څه لیکل یا لیک پوهه: څېړنه، ننګرهار مطبعه، ١٣٣٨ل کال چاپ.

١١ -املا او انشاء: څېړنه، کابل ١٣٣٨ ل کال چاپ.

١٢ -لیکوالي، (املا اوانشاء: کابل، ١٣٣٩ ل کال چاپ.

١٣ -لغوي څېړنه: کابل ١٣٢١ل کال.

١٤ -پښتو سندرې: څېړنه، کابل، ١٣٢٥ل کال.

١٥ -ملي قهرمان: (د خوشال خټک په باره کې)، کابل ١٣٤٤ل کال چاپ.

١٦ -منطق: علمي اثر، کابل، ١٣٣٥ ل کال.

١٧ -پښتو کلي پنځم جلد، لومړی ټوک: درسي، کابل، ١٣٢١ل کال.

١٨ -پښتو کلي پنځم جلد، دویم ټوک: درسي، کابل، ١٣٢١ل کال چاپ.

١٩ -لوړ خیالونه او ژور فکرونه: د ادبي نثرونو ترجمه، کابل ١٣٣٥ل کال.

٢٠ -احمدشاه بابا: له دري نه پښتو ته ترجمه، کابل مجله، ١٣٢٣ل کال.

٢١ -نوی څرک: (د پښتو لغاتو مقایسه له نورو ژبو سره).

٢٢ -څه ګورم او څه اورم؟

٢٣ -اجتماعي نظریات: په پېښور کې چاپ شوی دی.

٢٤ -د ټولنې علم: (ترجمه)

۲۵ -د موفقیت لار: (ترجمه)) 1)

۲٦ -اسلام او د اسلام نقش د فرد او جامعې په جوړولو کې: پر ۱۳۵۸ل کال په لاهور کې چاپ شوی دی.

۲۷ -د استاد الفت نثري کلیات: پر ۱۳۷۰ل کال په کابل کې چاپ شوی دی.

٤ -استاد عبدالروف بېنوا:

استاد عبدالروف بېنوا هم یوه موده د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی.

پښتو اثار يې دادي:

۱ -پښتو کلي: څلورم جلد، لومړی ټوک، ۱۳۲۰ل کال، پښتو ټولنه.

۲ -پردیس: د علامه اقبال د ((مسافر)) نومي منظوم کتاب، په پښتو نظم ترجمه ده، پر ۱۳۲۱ ل کال په انیس ورځپاڼه کې خپره شوې ده.

۳ -پښتو د شاهانو په دربار کې: (رساله)، ۱۳۲۲ل کال، کابل کالنۍ.

٤ -پښتنې مېرمنې: (تذکره) ۱۳۲۳ل کال، د مطبوعاتو ریاست.

۵ -د هوتکو په دوره کې پښتو: (رساله)، ۱۳۲٤ل کال، کابل مجله کې خپره شوې ده.

٦ -میرویس نیکه: ۱۳۲۵ل کال، پښتو ټولنه.

۷ -اریایي، فارسي، پښتو مرثیې او ویرنې: تحقیقي رساله، ۲٦-۱۳۲۵ کلونه، کابل کالنۍ.

۸ -د غنمو وږی: تاریخي منظومه رساله ده، په دې رساله کې د احمد شا بابا د جلوس د ورځې منتظره ترسیم شوې ده، ۱۳۲۵ل کال چاپ.

۹ -د پیرمحمد کاکړ د دېوان تدوین، تصحیح او مقابله، ۱۳۲۵ل کال پښتو ټولنه.

۱۰ -ادبي فنون: دا کتاب پر ۱۳۲٦ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی او دا لاندې ادبي فنون يې په پښتو بیان کړي او په پښتو کې يې تطبیق کړي دي: معاني بیان، بدیع، عروض، قافیه، خطابه او د لیکنې اصول، دا کتاب دهغو درسونو مجموعه ده، چې استاد بېنوا د ادبیاتو پوهنځي دافتتاح پر لومړي کال د هغه پوهنځي لومړي ټولګي ته ورښودلي وو.

۱۱ -ویښ زلمیان: ۱۳٦٦ل کال پښتو ټولنه.

۱۲ -د ډارمستتر پښتو څېړنې: دا کتاب فرانسوي مشهور لیکوال او مستشرق جیمس ډارمستتر، په فرانسوي ژبه لیکلی، ښاغلی سیدقاسم رښتیا په پارسي ترجمه کړی او استاد حبیبي او استاد بېنوا په پښتو ترجمه کړی دی، پر ۱۳٤٦ل کال د پښتو ټولنې له خواچاپ شوی دی.

۱۳ -د رحمان بابا د دېوان تدوین، تصحیح او مقابله، وړه جیبي قطع، ۱۳۲۸ل کال چاپ.

۱٤ -خوشال خټک څه وایي؟ یو وار په هند کې چاپ شوی او دویم ځل پر ۱۳۲۹ل کال د مطبوعاتو دمستقل ریاست له خوا چاپ شوی دی.

۱۵ -پښتونستان: ۱۳۳۰ل کال، د مطبوعاتو مستقل ریاست.

۱٦ -د کاظم خان شیدا د دېوان تدوین، تصحیح او مقابله، ۱۳۳۳ل کال، پښتو ټولنه.

۱۷ -پرېشانه افکار: د شعرونو مجموعه، ۱۳۳۵ل کال، د کابل راډیو نشراتي څانګه.

۱۸ -ګیتانجلي: د رابندرنات ټاګور اثر، پښتو ترجمه، ۱۳۳٦ل کال، د کابل راډیو نشراتي څانګه.

۱۹ -لنډۍ: یو شمېر پښتو منتخبې لنډۍ له پارسي او انګرېزي ترجمې سره، انګرېزي ترجمه یې ښاغلي شریقي کړې ده، دغه ترجمه له ښو رنګه تابلوګانو سره پر ۱۳۳۷ل کال د کابل راډیو له خوا چاپ شوې ده.

۲۰ -خوشال او پسرلی: پر ۱۳۳۷ل کال د کابل راډیو د پښتون ږغ مجلې له خوا چاپ شوې ده.

۲۱ -د زړه خواله: ادبي نثرونه، پر ۱۳۳۸ل کال په اصلاح ورځپاڼه کې خپاره شوي او هم د یومستقل اثر په توګه چاپ شوي دي.

۲۲ -پښتو قرائت: د لسم ټولګي لپاره، ۱۳۳۹ل کال چاپ.

۲۳ -زوړ ګنهکار: ۱۳۳٦ل کال چاپ.

۲٤ -اشتباه: (ډرامه)

۲۵ -اوسني لیکوال، لومړی ټوک، ۱۳٤۰ل کال، د مطبوعاتو مستقل ریاست.

۲٦ -اوسني لیکوال، دویم ټوک ، د مطبوعاتو مستقل ریاست.

۲۷ -اوسني لیکوال، دریم ټوک، ۱۳٤٦ل کال، د پښتو د تعمیم او انکشاف لوی مدیریت)1.(

۵ -قیام الدین خادم:

استاد قیام الدین خادم هم د یوې مودې لپاره په ادبیاتو پوهنځي کې تدریس کړی دی، اثار یې دادي:

چاپ شوي اثار:

۱ -معلم پښتو: د کندهار چاپ.

۲ -پښتو کلی: ۱-٤ ټوکونه (له مګرو سره).

۳ -د کوچنیانو اخلاقي پالنه: (ترجمه)

٤ -نوی ژوندون: (د ادبي نثرونو مجموعه)

۵ -پښتونولي: (د پښتو دودونه او اخلاق).

٦ -بایزید روښان: (تاریخي، تحقیقي رساله)

۷ -د شریف سرګذشت: (له اردو نه ترجمه شوی ناول)

۸ -د مرغلرو امېل: (د شعرونو لومړی مجموعه)

۹ -څاروان: (د شعرونو دویمه مجموعه)

۱۰ -خیالي دنیا: (د ادبي نثرونو دویمه مجموعه)

۱۱ -نبوغ او عبقریت: (اجتماعي فلسفي څېړنه)

۱۲ -نوې رڼا: (د مقالو مجموعه)

۱۳ -د پښتو ننني لیکوال: تذکره پر ۱۳۱۷ او ۱۳۱۸ل کال په کابل کالنۍ کې چاپ شوې ده.

۱٤ -د پښتو د تاریخ یوه سره پاڼه.

۱۵ -د خوشال او رحمان موازنه.

۱٦ -مکارم الاخلاق: (له عربي څخه ترجمه)

۱۸ -پښتانه شعرا: د لومړي او دویم ټوک ځینې برخې.

۱۹ -پارسیان څوک وو؟: (تاریخي څېړنه)

۲۰ -په تذکرة الاولیا تبصره.

۲۱ -کوشانیان څوک وو؟: (تاریخي څېړنه).

۲۲ -د بابا نصیحت نامه: (منظومه).

۲۳ -سیدکمال او ببوجانه: (داستان).

۲٤ -د پښتو پټۍ: (د پښتو الف بې په باره کې).

۲٥ -لوی اصحابان: (مذهبي تاریخ او سیره).

۲٦ -نشنیلیزم او انتر نشنلیزم: (ملیت او بین الملیت).

۲۷ -افغاني حکومت.

۲۸ -د پښتو نثر تاریخي تطورات او د نثر لیکونکو تذکره: کابل کالنۍ ۱۳۱۹-۱۳۲۰ کلونه.

۲۹ -معیاري پښتو.

۳۰ -لرغوني پښتانه قومونه.

۳۱ -پښتو قرائت د دویم ټولګي لپاره.

۳۲ -پښتو قرائت د درېیم ټولګي لپاره.

ناچاپ اثار:

۱ -د پښتونخوا قیصې.

۲ -مکالمات.

۳ -عزیزه حب خیر.

٤ -سورګل.

٥ -کانفرانسونه.

٦ -کره پښتو.

۷ -پښتو زده کړه.

۸ -نصوص الحکم.

۹ -د پښتو شاعري.

۱۰ -پښتو په غربي ليکدود.

۱۱ -پښتني پور.

۱۲ -پېږی او پښتانه.

۱۳ -د پښتنو قامولي.

۱٤ -غوره سندرې.

۱٥ -د پښتو مشاعرې.

۱٦ -اينده پښتنو ته.

۱۷ -د تنقيد حق.

۱۸ -ساتلې خزانې

۱۹ -د پښتو ولسي ادب.

۲۰ -د شعرونو درېيمه مجموعه.

۲۱ -د ادبي نثرونو مجموعه

۲۲ -د داستانونو مجموعه

۲۳ -مجلسي شاعران.

او نور)...1(

٦ -پوهاند صديق الله رښتين:

پوهاند صديق الله رښتين د پښتو ادب يو لوی خدمتګار اوعالم دی. رښتين صاحب زياته موده د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی او زموږ د ځوان نسل د روزنې لپاره يې د يادونې وړ هلې ځلې کړې دي. د استاد رښتين اثار په دې ډول دي:

۱ -پښتانه شعرا: دويم ټوک.

۲ -پښتو کلي لومړی ليار ښوونکی.

۳ -پښتو کلي شپږم سمستر

٤ -د پښتو ادب تاريخ.

۵ -پښتو اشتقاقونه او ترکيبونه.

٦ -د پښتو لومړی گرامر (فارسي)

۷ -نوی ژوند: (د پښتونستان په باره کې)

۸ -د پښتنو مجاهدې: (تاريخي اثر)

۹ -د مومند عبدالحميد ديوان.

۱۰ -د پښتو قيصې.

۱۱ -پښتونيار.

۱۲ -د ميوند هنداره: (ژباړه)

۱۳ -دهند سفر .

۱٤ -د خوشال خټک بازنامه.

۱۵ -دمعارف د دويم او دريمو ټولگيو قرائت.

۱٦ -د معارف د شپږم ټولگي دينيات.

۱۷ -د پښتونستان واقعات: (رساله).

۱۸ -پښتو ادبيات: (رساله)

۱۹ -پښتو نثر .

۲۰ -د پښتو ادب درې مشهورې کورنۍ.

۲۱ -د پښتو او سانسکريت نژدېوالی.

۲۲ -پښتو ژبښودنه.

۲۳ -نوميالي شاعران.

۲٤ -ادبي اوتاريخي سمونې.

۲٥ -گرامري اصطلاحات.

۲٦ -ديني هنداره: (له عربي نه ژباړه)

۲۷ -د خوشال طب نامه: (چاپونه،کتنه او سمونه)

۲۸ -د حميد نيرنگ عشق: (چاپونه، کتنه او سمونه).

۲۹ -د ميا شرف عروض: (چاپونه، کتنه او سمونه).

۳۰ -پښتنې مېرمنې: (ډرامه، ناچاپ).

۳۱ -د ژوند وظيفې: (ترجمه، ناچاپ)

۳۲ -ځلاندې پلوشې: (ترجمه، ناچاپ).

۳۳ -د پښتو اشعارو قسمونه: ناچاپ

۳٤ -پښتو څېړنه: ناچاپ

۳٥ -د ننگرهار او قطغن سفر: ناچاپ

۳٦ -د پښتونستان مقالې: ناچاپ

۳۷ -د معارف د دويم ټولگي پښتو قرائت: ناچاپ.

۳۸ -د ژوند سندره: ناچاپ

۳۹ -د مصر سفر: ناچاپ.

٤۰ -د شوروي اتحاد سفر: ناچاپ.

٤۱ -د قلمي نسخو د څېړنې لار: ناچاپ

٤۲ -پښتو پېژندنه: ناچاپ

۴۳ -روښان ستوري: ناچاپ

٤٤ -سبک پېژندنه: ناچاپ

٤٥ -د هېواد نندارې: ناچاپ

٤٦ -نومیالي پوهان: ناچاپ

٤٧ -پښتني لارښود: ناچاپ

٤٨ -د هند کتابخانې: ناچاپ

٤٩ -د پښتو قلمي نسخې: ناچاپ

٥٠ -د مهتمم پېژندنه: ناچاپ

٥١ -د خپلواکۍ هڅې: ناچاپ

٥٢ -د پښتو تاریخي څېړنه: ناچاپ

٥٣ -تاریخي لیکونه: ناچاپ

٥٤ -د فکر پلوشې: ناچاپ

٥٥ -د شعرونو مجموعه: ناچاپ

٥٦ -پښتو گرامر: ناچاپ، دوه ټوکه کې.

٥٧ -خوږه وږمه: ناچاپ

٥٨ -نړۍ وال کنفرانسونه: ناچاپ

٥٩ -رنگارنگ گلونه: ناچاپ

٦٠ -د پښتو نثر هنداره: چاپ).1(

۷ -اکاډمیسین پوهاند عبدالشکور رشاد:

استاد عبدالشکور رشاد د هېواد له نومیالیو پوهانو څخه یو پوه دی. ډېره موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانگې د استاد په توگه پاتې شوی دی او زموږ د اوسني ادبي بهیر زیات لیکوال د استاد له پوهنیزو وړانگو څخه برخمن شوي دي. دا دی دلته د استاد د پښتو اثارو یادونه کوو:

))۱-لودي پښتانه: پښتو ټولنه، ۱۳۳٦ کال چاپ.

۲ -د تولستوي درې نکلونه: ژباړه، د هېواد ورځپاڼې له خوا پر ۱۳۳۹ کال کې چاپ.

۳ -د زړه وینې: شعرونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

٤ -د بېلتون غږ: ناچاپ.

٥ -لاله: ناچاپ

٦ -رونې اوښکې: ناچاپ

۷ -ملحد شاهي او ملاشاهي: شعرونه، ناچاپ.

۸ -پښتو قرائت: د (۱۱) ټولګي لپاره، د ښوونې او روزنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.

۹ -پښتو قرائت: د (۱۲) ټولګي لپاره، د ښوونې او روزنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.

۱۰ -د احمدشاه بابا د شهنامې تحشیه او تعلیق.

۱۱ -د قیصه خوانی خونړۍ پېښه: د سرحدونو چارو وزارت له خوا چاپ شوی دی.

۱۲ -مکتبي قاموس چې له (٦-۱۲) ټولګي پورې د ښوونځیو د پښتو کتابو د پنځو او شپږو زرو لغاتو تشریح کوي.))(1

۱۳ -ډیلی د پښتنو په وخت کې: ۱۳۳۹ ل کال چاپ.

۱٤ -دامیر خسرو دهلوي هندي شاعري: ۱۳٥۳ل کال

۱٥ -دخیرالبیان په سریزه کې درې مقالې: ۱۳٥۳ل کال

۱٦ -دخیرالبیان لغتونه: په ۱۲۲ مخونو کې د ۱۳٥۳ل کال چاپ.

۱۷ -د دولت لوانې د دېوان سریزه: د ۱۳٥۳ل کال چاپ.

۱۸ -د واصل روښاني د څو شعرونو سریزه او سموونه، د ۱۳٥۳ل کال چاپ.

۱۹ -پاڼې نې، انښت او هیایي او په هغه کې پښتو کلمې، د ۱۳٥٤ ل کال چاپ.

۲۰ -ګیتانجلي سریزه په ۱۰٤ مخونو کې د ۱۳٥٤ل کال چاپ.

۲۱ -دتاج سریزه: د ۱۳٥٤ل کال چاپ.

۲۲ -د ګولډن شتت د فرهنګ سریزه، د ۱۳۵٦ل کال چاپ

۲۳ -د ګلشن روه سریزه، په ۱۹۲ مخونو کې د ۱۳۵٦ل کال چاپ.

۲٤ -د احمدشاه بابا د څو اشعارو د پښتو شرحې سریزه، د ۱۳۵٦ل کال چاپ.

۲۵ -د احمدشاه بابا د دېوان غورچاڼ د ۱۳۵۷ل کال چاپ

۲٦ -بدیع: درسي کتاب د دارالمعلمین له خوا پر ۱۳۵۹ل کال کې چاپ شوی دی.

۲۷ -د پښتو تجدیدونو تاریخچه، په ۷٤ مخونو کې د ۱۳۵۹ل کال چاپ.

۲۸ -د ابن سینا د مخارج الحروف پښتو ژباړه.

۲۹ -د اسماالحسنی سریزه، د ۱۳۵۹ل کال چاپ.

۳۰ -د څمکنو میا عمر، د ۱۳٦۰ل کال چاپ.

۳۱ -د حاجي جمعه بارکزي د دېوان سریزه او لغتنامه د ۱۳٦۱ل کال چاپ.

۳۲ -پر افغانستان او هند برتانوي څو خبرې، د ۱۳٦۱ل کال چاپ.

۳۳ -د پټې خزانې فرهنګ.

۳٤ -درباره ظفرنامه اکبري و ناظم ان، د ۱۳٦۵ل کال چاپ.

۳۵ -لس مقالې.

۳٦ -سوبهیاش چند رابوس.

د استاد ناچاپ اثار:

۱ -پښتانه شعرا (په اردو کې): په دغه اثر کې هغه په ختّه پښتانه شاعران معرفي شوي، چې په اردو ژبه يې شعرونه ویلي دي، په دغه اثر کې (۳۸۳) تنه شاعران راغلي دي.

۲ -پښتانه شعرا: (په فارسي ژبه کې) په دغه اثر کې (۲۰۰) تنه شاعران معرفي شوي دي.

۳ -ایا؟ ، په دغه اثر کې هغه تېروتنې په ګوته شوي، چې هغه په پښتو او فارسي ادبیاتو او تاریخ کې د پاملرنې وړ دي.

٤ -غالب جنګ نواب احمدخان بنګښ او د هغه کورنۍ.

۵ -د پښتني قومونو او قبايلو په باب ياداښتونه، په ۲۰۰ مخونو کې.

٦ -مستشرقين: په دغه اثر کې (۲۰۰) ختيځپوهان چې د افغانستان پښتو او فارسي ژبو په باب يې څېړنې کړي، معرفي شوي دي.

۷ -امين الملک گل محمدخان غورياخېل بابړ او د هغه کورنۍ (چې د استاد له نيکونو څخه دی).

۸ -ملي قهرمان غازي محمداکبرخان.

۹ -سوري پښتانه (لکه لودي پښتانه چې مخکې مو ياد کړل).

۱۰ -د کندهار دمدرسو تدريسي نصاب.

۱۱ -حضرت ابوبکرصديق(رض) په پښتو ژبه، ۱٤۰ مخونو کې.

۱۲ -په زړه فارسي او اوستا کې پښتو کلمې (د ماستېرۍ دورې لپاره).

۱۳ -د کندهار زيارتونه.

۱٤ -ادبي قاموس: دغه اثر شپږ ټوکه دی:

لومړی ټوک: (۱۰۰۰) مخه.

دويم ټوک: (۵۰۰) مخه

درېيم ټوک: (۱۰۰۰) مخه

څلورم ټوک: (٤۷۰) مخه

پنځم ټوک: (٤۸۰) مخه

شپږم ټوک: (۹۲) مخه، چې تراوسه هم ترلاس لاندې دی.

۱۵ -جغرافيايي يادښتونه: دغه اثر دوه ټوکه دی.

۱٦ -د کندهار تاريخي يادښتونه: په دوه ټوکه کې:

لومړی ټوک: تر مغولو دمخه د کندهار په باب.

دويم ټوک: تر مغولو وروسته د کندهار په باب.

۱۷ -د احمدشاهي عصر نوميالي، په دوه ټوکه کې:

لومړی ټوک: هغه برخه ده، چې د احمدشاهي شاهنامې د تعليقاتو په نامه راغلي دي.

دويم ټوک: له احمدشاهي شاهنامې پرته نور نوميالي دي.

۱۸ -پښتانه مشاهير: دا اثر درې ټوکه دی:

لومړی ټوک: (۱۵۰) مخه، دويم ټوک(۲۰۰) مخه او درېيم ټوک تر لاس لاندې دی.

۱۹ -د طريقت شجرې: د هغو طريقو په باب دی، چې په افغانستان او پښتنو کې مشهورې دي.

۲۰ -نسبي شجرې: دغه شجرې څلور ټوکه دي:

لومړی ټوک: په هندوستان کې د پښتنو نوابۍ او مشهورې کورنۍ.

دويم ټوک: د سدوزيو پاچهانو او شهزاده ګانو په باب.

درېيم ټوک: د محمدزيو پاچهانو او شهزاده ګانو په باب.

څلورم ټوک: د پښتنو قومونو په باب عمومي شجرې.

۲۱ -سل متله په اوو ژبو: دغه اثر په څلورو ټوکو کې تراوسه کښل شوی دی. دغه متلونه، په پښتو، فارسي، عربي، روسي، انګرېزي او اردو ژبو ليکل شوي دي.

۲۲ -دوه زره (۲۰۰۰) پښتو متله په روسي ژبه.

۲۳ -د خوشال فرهنګ: دغه اثر په اوو ټوکو کې دی:

لومړی ټوک: طب نامه، دويم ټوک: بازنامه، درېيم ټوک: رباعيات او قطعات، څلورم ټوک: دستارنامه، پنځم ټوک: غزليات او قصايد، شپږم ټوک: رباعيات او قطعات، اووم ټوک غزليات او قصايد.

۲٤ -د پټې خزانې فرهنګ دويمه برخه.

۲۵ -د ګلشن روه لغتنامه.

۲٦ -د خيرالبيان لغتنامه.

۲۷ -د فرهنګونو په باب: په دغه اثر کې ټول هغه فرهنګونه چې په ختيز کې کښل شوي دي، معرفي شوي:

_پښتو فرهنګونه د الفبا په ترتيب.

_پارسي فرهنګونه د الفبا په ترتيب.

_عربي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.

_ترکي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.

_هندي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.

۲۸ -بدیع: په (۲۷۱) مخونو کې.

۲۹ -بیان: په (۳۱۷) مخونو کې.

۳۰ -قافیه: په (۳۰۰) مخونو کې.

۳۱ -عروض: په دوو ټوکو کې، لومړی ټوک (۷٦۷) او دویم ټوک (۳۵۰) مخونو کې.

۳۲ -معاني: په (۳۸۳) مخونو کې.

۳۳ -نقد: د پښتو، پارسي او عربي ادبیاتو په تاریخي او علمي برخو کې په (۲۹۳) مخونو کې.

۳٤ -په ګلشن روه کې د بابوجان منتخباب نثر نه دی (دپوهاندی اثر).

۳۵ -لوی احمدشاه بابا د خلکو له نظره)). (1)

۳٦ -د کارنامو مېرمنې، ناچاپ.

۸ -حبیب الله تږی نیازی:

حبیب الله تږی یوه ټاکلې او یوه د یادونې وړ موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د استاد په توګه پاتې شوی دی.

پښتو اثار یې په دې ډول دي:

۱ -ژبه خپله سرته پرېږدئ: د کارنل پوهنتون د پروفیسور ښاغلي جان هال تالیف دی، چې استاد تږي ترجمه کړی، خو چاپ شوی نه دی.

۲ -د شعرونو یوه مجموعه: چاپ شوې نه ده.

۳ -د لیک تاریخ او تحول: په متفرق ډول په کابل مجله کې چاپ شوی دی.

٤ -معاصر افغاني ادب: ډېره مختصره برخه یې د ۱۳۳۹ل کال په کابل کالنۍ کې خپره شوې ده.))(۱)

۹ -پوهاند دوکتور مجاور احمد زیار:

پوهاند دوکتور مجاور احمدزیار د هېواد له مخکښو ليکوالو او وتلو ژبپوهانو څخه دی. استاد د خپل ژوند يوه زياته برخه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي پښتو څانګه کې د استاد په توګه تېره کړې ده او تر اوسه يې يو زيات شمېر اثار او ليکنې د هېواد په دننه او بهر کې خپرې شوي دي، دلته يې د ځانګړو اثارو يادونه کوو:

۱ -نومترڼگونه يا اسمي ترکيبونه: په الماني ژبه د سويس د برن پوهنتون د ۱۹۷٤م کال خپرونه.

۲ -پښتو پښويه (ګرامر): د کابل پوهنتون د ۱۳٦۲ل کال خپرونه.

۳ -پښتو ويي پوهنه (لکزيکولوژي): د کابل پوهنتون د ۱۳٦۰ل کال خپرونه.

٤ -پښتو ليکلار: د ننګرهار د بايزيد روښان پوهنتون د ۱۳٦۰ل کال خپرونه.

٥ -زنداني نغمې: د شعرونو مجموعه، ۱۳٥۹ل کال چاپ.

٦ -سوزونه او سازونه: شعري غونډ، د چاپ او خپرونې د دولتي کمېټې رياست، ۱۳٦٤ل کال چاپ.

۷ -اور او وينې: د شعرونو غونډ، د چاپ او خپرونې د دولتي کميټې رياست، ۱۳٦٤ل کال چاپ.

۸ -وينه او مينه: شعري غونډ، د ملي دفاع وزارت، د ۱۳٦۰ل کال خپرونه.

۹ -نظر کوتاهی بر زبان وزبان شناسي: د کابل پوهنتون ګستنر چاپ ۱۳٦۳ل کال.

۱۰ -پښتانه او ورونه مليتونه: ژباړه، د چاپ او خپرونې د دولتي کمېټې رياست، ۱۳٦٦ ل کال.

۱۱ -مينه د زړه په وينه: رمان، ۱۳۷۲ل کال چاپ، لاهور.

۱۲ -اندو ژوند: شعري طرحې او څلوريځې، د سرحدونو چارو وزارت، ۱۳٦۸ل کال چاپ.

۱۳ -پښتو-دري فرهنګ: د برلين د پوهنتون په غوښتنه کښل شوی دی.

۱٤ -ګلکڅونه: شعري غونډ، د افغانستان د ليکوالو د انجمن خپرونه، ۱۳٦۷ل کال.

۱٥ -الماني- پښتو فرهنګ: د برلين پوهنتون په غوښتنه کښل شوی دی.

۱٦ -د پښتو الماني ژباړيز پرابلمونه (په الماني ژبه، ناچاپ

۱۷ -سپين غر: شعري غونډ، ناچاپ.

۱۸ -کارپوهه (رارګولوژي): برخه برخه په فولکور مجله کې خپره شوې ده.

۱۹ -ټولنوال ریالیزم: برخه برخه په هنر او ژوندون مجلو کې خپور شوی دی.

۲۰ -پښتو ګړدودونه (لهجې): په وږمې مجله کې چاپ شوی دی.

۲۱ -پښتو آر پوهه (اتمولوژي): تر ((ژ)) پورې په وږمه مجله کې خپره شوې ده.

۲۲ -پښتو بدلمېچ یا پښتو شعر څنګه جوړېږي؟: د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ۱۳٦۹ل کال.

۲۳ -لیکونه (په پښتو،دري،الماني او انګلیسي) ناچاپ.

۲٤ -ځان پېښې (په پښتو، دري، الماني او انګلیسي، ناچاپ

۲٥ -د هېواد پر ١٤ ژبو (پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوڅي، براهوي، ورخي، پشه يي، پاراسوني، کتي (نورستان)، ګوجرو، ((ګجراتي)) تیرو ((تیراهي))، شغني، کشمونډي، ١٠٤ ټوکه ګړدودي (لهجوي څېړنې چې د سویس د ملي فونډ له خوا د یونسکو په سپارښتنه د افغانستان (د ژبپوهنې اتلس) په نامه په برن پوهنتون کې ترکار لاندې دي.

۲٦ -پښتو، دري، پشه يي فولکوري څېړنې.

۲۷ -د سبرونو نڅا: شعري غونډ، د سید جمال الدین افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.

۲۸ -ګلوییونه: شعري غونډ، د سید جمال الدین افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.

۲۹ -رزم و بزم: شعري غونډ، د سید جمال الدین افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.

۳۰ -څڅواکي: شعري غونډ، د سید جمال الدین افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.

۳۱ -نندارلیک (ډرامه): پر ۱۳٥۷ل کال کښل شوې، خو چاپ او نندارې ته نه دی وړاندی شوی.

۳۲ -د پټې خزانې لیکزیکي شننه (پټه خزانه، لغوي خزانه)، ۱۳۷٥ل کال چاپ.

۳۳ -د هندو اروپایي ژبو لرغونی تاریخ (له الماني سرچینو څخه ژباړه)، دکابل مجلې د ۱۳۷۰ل کال د ۳ ګڼې برابر ۳٤ مخونه يې نیولي دي.

۳٤ -د پټې خزانې الماني ژباړه او ګرامري شننه، دا ژباړه د فرانسوي افغانپوهاند (کیفر) لپاره شوې ده.

۳٥ -سیندګی (جیبي قاموس) ۱۳۷۳ل کال چاپ.

۳٦ -تر ۱۱۰۰ زياتې علمي، ادبي، تحقيقي او ژورناليستيکي ليکنې په پښتو، دري، انګليسي او الماني د هېواد دننه او د باندې خپرې شوي دي. دغه راز يې يو لړ ادبي اثار (د شوروي اتحاد) په څو ژبو او مجاري، الماني، انګليسي، بلغاريايي او داسې نورو ژبو اړول شوی دی.

د ژوندون مجلې د ۱۳٦۷ل کال د ميزان او عقرب د ګڼې له مخې د زيار صيب د اثارو شمېر په دې ډول ښوول شوی دی: داثارو ټول شمېر يې له مقالو پرته ادبي (۱۰) اثره، علمي (۱٦) اثره، تحقيقي (۱۰٤) اثره، مجموعي (۱۳۰) اثره.))(1)

۱۰ -پوهاند محمد رحيم الهام:

استاد محمد رحيم الهام د علومو اکاډمۍ د غړي او يوه زياته موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د دري او پښتو څانګو د استاد په توګه پاتې شوی دی. استاد خپلې زياتې ليکنې په دري ژبه کړي دي. موږ به يې دلته د پښتو اثارو پېژندنه وکړو:

۱ -په اسلامي تصوف يوه مقدمه، ناچاپ.

۲ -د تشريحي ژبپوهنې مقدمه، په کابل مجله کې چاپ شوې ده.

۳ -د ژبخېړنې مقدمه، په کابل، وږمه او رهبر مجلو کې خپره شوې ده.

٤ -د پښتو ژبې فونيمي جوړښت تحليل (د پوهندوی علمي رتبې ته) ناچاپ.

٥ -د پښتو ګرامر طرح: په وږمه مجله کې چاپ شوی دی.

٦ -د پښتو ګرامر، هربرت پنزل، ژباړه، د ادبياتو پوهنځي له خوا چاپ شوی دی.

۷ -تطبيقي ادب: (پښتو ژباړه) په کابل مجله کې چاپ شوی دی.

۸ -د پښتو او انګرېزۍ مقابله يي فونيم پېژندنه (د ماسټرۍ تيزس) ناچاپ.

۹ -د سانسکريت د دوو ټوټو شعرونو ترجمه او تحليل، ۲ ټوکونو کې، ناچاپ.

۱۰ -ادبي مسالې: د ليکوالو انجمن خپور کړی دی.

۱۱ -پښتو خجخېړنه، يرژي پيچکا، ژباړه، ۱۳٦۸ل کال چاپ.

۱۱ -پوهاند سید بهاوالدین مجروح:

استاد مجروح پر ۱۹۵۹م کال د ادبیاتو پوهنځي رئیس او هم پر ۱۹۷۰م کال د دویم ځل لپاره د نوموړي پوهنځي رئیس و. همدا راز استاد مجروح زیاته موده د ادبیاتو پوهنځي د تاریخ او فلسفې د څانګې استاد پاتې شوی دی.

د مجروح صیب پښتو اثار دادي:

۱ -د جبر او اختیار ډیالکتیک: د ادبیاتو پوهنځي چاپ.

۲ -ځانځاني ښامار: د ادبیاتو د پوهنځي چاپ.

۳ -د مور پیغام: پښتو منظومه، د پېښور چاپ.

٤ -دښمن وپېژنئ: یوه تحلیلي لیکنه ده، د پېښور چاپ.

٥ -نا اشنا سندرې: د پېښور چاپ.

استاد مجروح په دري او فرانسوي ژبو هم یو شمېر اثار لیکلي دي.

۱۲ -پوهاند عبدالرزاق زهیر:

عبدالرزاق زهیر هم یو وخت د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی، دلته یې د اثارو یادونه کوو:

۱ -د اروپا ادبي لیکونه: پر ۱۳۳٥ل کال یې تالیف کړی او ادبیاتو پوهنځي ته یې سپارلی دی.

۲ -د پښتو ادب سخنوران: پر ۱۳۳٦ل کال یې د مطبوعاتو په کالنیو جایزو کې د خوشال ختک جایزه اخیستې.

۳ -د انشا فن او لیکوالي: په عرفان مجله کې، پر ۱۳٤۱ل کال خپور شوی دی.

٤ -پښتو ادب: پر ۱۳٤۱ل کال په پوهنې مجله کې خپور شوی دی.

٥ -شهلا: ټولنیز- اقتصادي داستان، ۱۳۳۲ل کال په انیس کې خپور شوی دی.

٦ -پښتو متلونه: چاپ شوي نه دي.)) (1)

۱۳ -پوهاند دوکتور محمد حسن کاکړ:

))ښاغلی محمد حسن کاکړ هم یو وخت د ادبیاتو پوهنځي د بهرنیو ژده کوونکو په کورس کې ښوونکی و. دغه لاندې اثار یې لیکلي دي.

۱ -سود او زیان: ناچاپ

۲ -د لرغوني یونان ژوند او فکر: ناچاپ

۳ -پښتو د باندنیو لپاره: ناچاپ

٤ -د ماکسیم ګورګي ادبي نکلونه: (ژباړه) پر ۱۳۳۹ل کال د پښتو ټولنې له خواچاپ شوی دی.

٥ -د برتانیې سیاسي سیستم: ژباړه، ناچاپ،

٦ -اوسنۍ سیاسي فلسفې: ژباړه، ناچاپ.))(1)

۱٤ -عبدالباري اشنا:

نوموړی هم ((یو وخت د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی تراوسه یې دغه اثر لاسته راغلی دی:

۱ -ادبیات: پر ۱۳٦٦ل کال په طلوع افغان اوونیزه او هم په ځانګړي ډول خپور شوی دی.))(2)

ګل محمد نورزی:

د زیات وخت لپاره د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی دی، دغه لاندې اثار یې لاسته راغلي دي:

۱ -د مغلو په دولت کې د وروستیو کودتاوو تاریخ: له روسي ژبې نه پښتو ته ژباړل شوی او په دوو ټوکو کې پر ۱۳٥۲ل کال، د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.

۲ -د درانیانیو امپراتوري: ژباړه، ۱۳٥۸ل کال، پښتو ټولنه.

۳ -مفتش: د ګوګول د یو اثر ژباړه،د لیکوالو ټولنه.

٤ -د ماشومانو قیصې: د ماشومانو لپاره دوه واړه کتابونه دي چې له روسي ژبې څخه ژباړل شوي او دواړه په شوروي کې چاپ شوي دي.

٥ -خوشال پېژندنه: درسي نوټ دی، لنډیز یې په ګستنر ډول چاپ شوی دی.

٦ -د پښتو ادبیاتو ژانرونه: ناچاپ

۷ -ادبي مکتبونه: ناچاپ

سعدالدین شپون:

سعدالدین شپون د ادبیاتو پوهنځي فارغ التحصیل دی او هم په نوموړي پوهنځي کې استاد پاتې شوی دی، تراوسه يې دغه اثار ليکلي دي:

۱ -پرخه په ترخه: د شعرونو جونګ، په پېښور کې چاپ شوی دی.

۲ -د بنګي غاړه ((ناول)): په سپېدې مجله کې يې ځينې برخې خپرې شوي دي.

۳ -ليکوالي: ۱۳۵۲ل کال، د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې له خوا.

نور احمد شاکر:

استاد نوراحمد شاکر څه دپاسه پنځه ويشت کاله د ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. دغه اثار يې تراوسه چاپ شوي دي:

۱ -بديع او بيان: د لسمو او دولسمو ټولګيو لپاره، د ښوونې او روزنې د وزارت له خوا، پر ۱۳٦٥ل کال خپور شوی دی.

۲ -ژبنۍ څېړنې: د ادبياتو پوهنځي له خوا چاپ شوی دی.

_پاينده محمد زهير:

يوه موده د ژبو او ادبياتو پوهنځي د استاد په توګه پاتې شوی دی. اثار يې په لاندې ډول دي:

۱ -د افغانستان د معارف تاريخ: پاينده محمد زهير او ډاکتر محمدیوسف علمي په ګډه ترتيب کړی او پر ۱۳۳۹ل کال د پوهنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.

۲ -پښتو خبرې: کابل، ۱۳۱٤ل کال چاپ.

۳ -د پښتولغات: (٤۰۰ لغات)، ۱۳۱٤ ل کال چاپ.

٤ -د پښتو زر متلونه: کابل مطبوعات،۱۳۱۷ل کال چاپ.

۵ -د پښتو یو زر لنډۍ.

٦ -پښتو فولکوري مجموعه: (په درېیو رسالو کې)، ۱۳۲۷ل کال چاپ.

۷ -د پښتوادب او انشاء: ادبیاتو پوهنځی، ۱۳۲۵ل کال.

۸ -د پښتو تحلیلي او مقایسوي ګرامر.

۹ -پښتو منثورې ادبي ټوټې.

۱۰ -د پښتنو یرغل: (ژباړه).

۱۱ -په پښتو ژبه د معارف وزارت لپاره د ځینو درسي کتابونو لکه: (فزیک، کیمیا، جغرافیه، ریاضي، هندسې، دینیاتو، تاریخ او بیولوژي ژباړه.

۱۲ -د راډیو درسونه: په پښتون ژغ مجله کې چاپ شوي دي.

۱۳ -د پښتو رهنما: په نوي طرز د پښتو زده کوونکو لپاره.

۱٤ -د پښتو بول چال: په پښتو او فارسي په نوي طرز.

۱۵ -د کلیوالو ښوونځیو لومړی کتاب: په نوي طرز، ۱۳۲۸ل کال، کابل.

۱٦ -د پښتو قرائت: د لومړیو ښوونځیو لپاره.

۱۷ -د پښتو قرائت: د منځنیو ښوونځیو لپاره.

۱۸ -د پښتو قرائت: د ثانوي ښوونځیو لپاره.

۱۹ -د دایرة المعارف د رسالو ژباړه: ټولې ۱٤ رسالې.

۲۰ -د مرحوم مستغني د کلیاتو تدوین او د سریزې لیکنه.

۲۱ -د پښتو الفباء: د مجلې او تحلیل په اصولو د لومړیو ټولګیو لپاره پر ۱۳۲٦ل کال لیکل شوې ده.))(1)

محمداعظم ایازی:

محمد اعظم ایازی یو وخت د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی، پښتو اثار يې دادي:

۱ -قواعد پښتو: په کابل کې چاپ شوی دی.

۲ -الفاروق: له اردو څخه ژباړل شوی، ناچاپ.

۳ -رياضي او جغرافيه له لومړي څخه بيا تر څلورم جماعته پورې چاپ شوی دی.

٤ -الانسان: له اردو څخه ژباړه، ناچاپ.

٥ -لس زره لغاتونه: کابل چاپ.

٦ -د پښتو گرامر: چاپ. (۲)

طاهر علمي:

د ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. اثار يې دادي:

۱ -د روښانيانو د تصوف په باب: ناچاپ.

۲ -د پښتو معاصر ادب: لکچر نوټ.

نصرالله سوبمن:

نوموړی هم يوه موده د ژبو او ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی. اثار يې دادي:

۱ -د لرې شرق او جنوبي شرقي اسيا جغرافيه: پر ۱۳۵۲ل کال د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.

۲ -د کابل سلطنت بيان (ژباړه): د پښتو څېړنو بين المللي مرکز، ۱۳۵۹ل کال چاپ.

۳ -دراني احمدشاه: ژباړه، د علومو اکاډمی، ۱۳٦٦ل کال چاپ.

عبدالروف خپلواک:

پوهندوی خپلواک د يو وخت لپاره د ادبياتو پوهنځي د تاريخ څانگې استاد پاتې شوی دی.

١ -د پرمختیایي هېوادونو ټولنیز، اقتصادي او سیاسي تحلیل: له الماني ژبې څخه ژباړه، ١٣٥٨ل کال چاپ.

نورمحمد غمجن:

ارواښاد نورمحمد غمجن زیاته موده، د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد و. نوموړي استاد د خپل لنډ عمر په بهیر کې د یادونې وړ ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي، دلته یې د پښتو اثارو یادونه کوو:

١ -د پشه یانو د محیط ژبې، خلکو، د ځینو شاعرانو او متلونو معرفي (مونوګراف).

٢ -د پشه یانو شفاهي ادبیات.

٣ -د پښتو او پشه یي ژبو د ګرامر نږدېوالی (د پوهنملی علمي ترفیع لپاره).

٤ -پشه یي-پښتو قاموس (چې تر لسو زرو زیات لغتونه لري.)

٥ -د پشه یانو متلونه (ناچاپ).

٦ -د پشه یانو پیداوار (ناچاپ).

٧ -د پشه یانو د جغرافیایي محیط معرفي (ناچاپ).

٨ -د پشه یي ژبې د ادبیاتو تاریخ.

٩ -پشه یي کیسې، روایتونه، (ناچاپ).

١٠ -د پښتو شعرونو مجموعه. (ناچاپ)

١١ -په پښتو ژبه مقالې، (ناچاپ)

١٢ -پښتو خواږه نثرونه. (ناچاپ)

١٣ -د پشه یي ژبې تاریخچه: (ناچاپ)

١٤ -د نورستاني ژبې تاریخچه: (ناچاپ)

١٥ -د روښاني دورې منظوم متون، د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د درېیم ټولګي لپاره درسي کتاب. ګستسنر چاپ.

١٦ -د روښاني دورې منظوم او منثور ادب تاریخ: د پښتو د دویم ټولګي لپاره (د دوکتور زېورالدین په ګډون).

۱۷ -پښتو متلونه، راټولونه) .1(

سرمحقق محمدصدیق روهي:

کاندید اکاډمیسین سرمحقق محمدصدیق روهي یوه زیاته موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد و. د استاد اثار په لاندې ډول دي:

۱ -د ځېړنې لاربشود: د ۱۳٥٤ل کال چاپ.

۲ -پښتو په بېلګه یي جملو کې: د ۱۳٥۷ل کال چاپ.

۳ -ادبي ځېړنې: ۱۳٦۰ل کال چاپ.

٤ -د ژبښودنې مسلې: د ۱۳٦۰ ل کال چاپ.

٥ -د ادب او فلکور په باره کې: د ۱۳٦٥ل کال چاپ.

٦ -فلکور پېژندنه: د ۱۳٦٥ل کال چاپ.

۷ -پښتو معاصر ادبیات: دوه جزوي: د ۱۳٦٦ل کال چاپ.

۸ -د روښاني غورځنګ ماهیت: ناچاپ

۹ -شعر پېژندنه:

۱۰ -د نصیحت اکسیر: یوعلمي، انتقادي اثر، ناچاپ.

۱۱ -د دولسم ټولګي لپاره د ادبیاتو تاریخ: ناچاپ.

بایزید اخک:

ډېره زیاته موده د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی دی.

۱ -پښتو فونولوژي او مورفولوژي (پوهنملی رتبې لپاره): ژباړه.

دوکتور زېورالدين زېور:

پوهنوال دوکتور زېورالدين زېور هم ډېره زیاته موده د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی دی، دغه اثار يې تراوسه پورې لیکلي دي:

١ -پښتو ادبیاتو تاریخ: د پښتو څانګې د دویم ټولګي لپاره، کابل پوهنتون، ١٣٥٩ل کال چاپ.

٢ -پښتو ادبیاتو تاریخ اوسنۍ دوره: د پښتو څانګې څلورم ټولګي لپاره، کابل پوهنتون، ١٣٦٠ل کال چاپ.

٣ -پښتو معاصر ادبیات: د ماسټرۍ دورې د محصلینو لپاره، کابل پوهنتون، ١٣٦٥ل کال چاپ.

٤ -انګېرنې: يو درسي کتاب دی، چې پر ١٣٦٤ل کال چاپ شوی دی)1.(

٥ -پولاد څنګه کلکېده: په دوو ټوکو کې د نامتو لیکوال استروفسکي د رومان ژباړه، ١٩٧٧م کال د مسکو چاپ.

٦ -پښتو ادبیاتو تاریخ: د پښتو څانګې د درېیم ټولګي لپاره، کابل پوهنتون، ١٣٥٧ل کال.

٧ -د ښاغلي ډزه: دا د مختار عوزوف رومان دی، چې په پښتو ژباړلی شوی، مسکو چاپ.

٨ -د ادبیاتو اصطلاحي قاموس: کابل پوهنتون خپور کړی دی.

ډاکتره زرغونه زېور:

نومورې هم له ډېرو کلونو راپدېخوا د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاده پاتې شوې او تراوسه د پوهندوی علمي رتبې ته رسېدلې ده، دغه اثار يې کښلي دي:

١ -د پښتو ژبې ګرامر، لومړۍ برخه (فونولوژي) لومړی چاپ، ١٣٦١ل کال، دويم چاپ، ١٣٦٣ل کال ګستنر.

٢ -پښتو ژبه کې د لرې او برې پښتونخوا د لهجې خصوصیات او د اجمل خټک ژبه، د ډاکترۍ تېزس، ناچاپ)1.(

٣ -د پښتو ژبې نحوه: (ګستنرچاپ).

پوهندوی عبدالخالق رشید:

استاد عبدالخالق رشید تر ١٣٥٨ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. دغه لاندې اثار يې تراوسه پورې لیکلي دي:

۱ -پښتني لنډۍ: دا د پښتو لنډیو یوه کوچنۍ رساله ده، چې چاپ شوې ده.

۲ -د پښتو ژبې تاریخي متون: یو درسي کتاب دی، چې په ګستنر ډول چاپ شوی دی.

۳ -ډولۍ: د لنډو کیسو مجموعه ده، پر ۱۳٦۷ل کال د لیکوالو انجمن خپره کړې ده.

٤ -د پښتو هنري کره کتنې تاریخچه: پر ۱۳٦۹ل کال د لیکوالو انجمن خپور کړی دی.

٥ -د خطر زنګ: ناچاپ.

٦ -مخکښه هیله: ناچاپ.

۷ -مرسله (ناول):

۸ -بارانونه او سېلابونه: ناچاپ).1(

۹ -استوګن او نا استوګن ادبي بهیر: (د پوهندوی علمي ترفیع لپاره)، ناچاپ.

۱۰ -کنګل ژمی، کنګل لاسونه (د لنډو کیسو مجموعه) دغه مجموعه د خوشال فرهنګي ټولنې له خوا پر ۱۳۷۳ل کال په پېښور کې چاپ شوې ده.

پوهنوال جلال الدین:

استاد جلال الدین خان هم له ډېرو کلونو راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد دی، دغه اثار یې تراوسه پورې لیکلي دي:

۱ -پښتو مثنوي: ناچاپ، (د پوهندوی علمي ترفیع لپاره)

۲ -دپښتو نظم شکلي ډولونه، (د پوهنوالۍ علمي ترفیع لپاره).

پوهنمل محمد رفیق:

پوهنمل محمد رفیق له ۱۳٥۸ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه یې دغه لاندې اثار لیکلي دي:

۱ -وزن پوهنه، درسي نوټ، ۱۳٦۱ل کال، ګستتنر.

۲ -د بديع علم څېړنه او اوډنه، درسي نوټ، ۱۳٦۲ل کال، گستتنر.

۳ -ادبي فنون، درسي نوټ، ۱۳٦۳ل کال، گستتنر.

٤ -قافيه، درسي نوټ، ۱۳٦۲ل کال گستتنر.

٥ -د عبدالحی حبيبي د ژبنيو ادبي چاپي اثارو څېړنه، د پوهنيارۍ تيزس.

٦ -د پښتو اوسني شعر سبک، د پوهنملۍ علمي ترفيع لپاره.

۷ -د پښتو هنري نثر.

بخت مير وزيري:

بخت مير وزيری د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانگې استاد دی. تراوسه يې دغه لاندي ليکنې کړې دي:

۱ -د وزيرو د لهجې مقايسه له معياري لهجې سره (د ماسترۍ تيزس).

۲ -د وزيرستان د وزيرو پېژندل، (د ليسانس دورې مونوگراف).

محمد صابر خويشکی:

نوموړی هم له شلو کلونو راهيسې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي استاد دی او تر دې وخته د پوهندوی علمي رتبې ته رسېدلی دی.

۱ -په پښتو ادبياتو کې رياليزم. (د ماسترۍ تيزس).

بريالی باجوړی:

پوهنمل بريالی باجوړی له ۱۳٦۰ل کال راهيسې د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتوڅانگې استاد دی. تراوسه يې دغه اثار ليکلي دي:

۱ -تښتېدلی خوب: د لنډو کيسو مجموعه ده، چې پر ۱۳٦٤ل کال د ليکوالو انجمن خپره کړې ده.

۲ -منزلونه: (تدوين او سريزه) د مصري خان خاطر د شعرونو مجموعه، ۱۳٦٥ل کال چاپ.

۳ -ګیلې: د لنډو کیسو دویمه مجموعه، د قومونو او قبایلو وزارت له خواچاپ شوې ده.

٤ -سندریز شفقونه: (تدوین او سریزه) د سیف الرحمن سلیم د شعرونو مجموعه ده، چې پر ۱۳٦٥ل کال د چاپ او خپرولو د دولتي کمېټې له خوا چاپ شوې ده.)1(

٥ -د خاطر د شعر څېړنه او تحلیل له ژوند لیک سره (د پوهنیارۍ تیزس).

٦ -د کوزي پښتونخوا د معاصر شعر ځانګړنې (د پوهنملۍ تیزس).

۷ -زما د کلي لېوني بادونه (د خان بهادر حسرت د شعرونو مجموعه).

۸ -د ناپښتو ځانګو لپاره د پښتو ژبې ګرامر او ادب، د آصف بهاند په ګډون.

احمد شاه ویښ:

احمدشاه ویښ له ۱۳٦٤ کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه د پوهنملۍ علمي رتبې ته رسېدلی دی، دا یې اثار دي:

۱ -پښتو ازاد شعر، د پوهنیارۍ علمي رتبې ته، ناچاپ.

۲ -د شعرونو لومړۍ مجموعه، ناچاپ.

۳ -د شعرونو دویمه مجموعه، ناچاپ.

٤ -د شعرونه درېیمه مجموعه، ناچاپ او هم یو شمېر نورې ادبي ټوټې او طنزونه.

لطیف بهاند:

پوهنیار لطیف بهاند هم د یو وخت لپاره د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. نوموړي تراوسه پورې دغه اثار کښلي دي:

۱ -ناول د ماه رخې: (د راحت زاخیلي)، دغه اثر پر ۱۳٦۳ل کال کابل پوهنتون خپور کړی دی.

۲ -د اشرف خان هجري منتخبات: دا د هجري د شعرونو منتخب دی، چې پر ۱۳٦٤ل کال د اشرف خان هجري د علمي سیمینار په ویاړ د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو د ریاست له خوا چاپ شوی دی.

۳ -د رڼا ناوې: د کوزې پښتونخوا د نامتو شاعرانو د شعرونو منتخب، لیکوالو انجمن، ۱۳٦٥ل کال.

٤ -د پښتو ژبې ګرامر: دغه اثر پر ۱۳٥۹ل کال د کابل پوهنتون له خواچاپ او خپور شوی دی.

٥ -څلور اورنې کلونه: دا د کورنیو چارو وزارت له خوا پر ۱۳٦٥ل کال خپور شوی دی.

٦ -د خیرالبیان منتخبات: پر ۱۳٦۱ل کال چاپ شوی دی.

۷ -ریالیزم او د ریالیزم ضد (پښتو ژباړه) په ګستنر ډول د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو د ریاست له خوا چاپ شوی دی.

۸ -پل: د شعرونو مجموعه ده، چې پر ۱۳٦۹ل کال د لیکوالو انجمن له خوا چاپ او خپره شوې ده.

۹ -ماتې کړۍ: د کوزې پښتونخوا د نامتو شاعرانو د ازاد شعر منتخب، ناچاپ.

۱۰ -د هنر ټولنپوهنه: ژباړه، ناچاپ.

۱۱ -لس مقالې: د مقالو مجموعه، ناچاپ).1(

محمد آصف بهاند:

محمد آصف بهاند له ۱۳٦٥ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه یې دا لاندې اثار لیکلي دي:

۱ -د پښتو ژبې ګرامر، دویم کتاب، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د ناپښتو څانګو درسي کتاب.

۲ -د پښتو ژبې ګرامر، درېیم کتاب، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د ناپښتو څانګو درسي کتاب.

۳ -د پښتو ادبیاتو د لرغوني دورې منظوم متون، د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې درسي کتاب، ۱،۲،۳ ګستسنر چاپ.

٤ -د کوچنیانو ادبیات: د لیکوالو انجمن له خوا پر ۱۳۳٦ل کال کې چاپ شوی دی.

٥ -شعر د پښتو د کلاسیکو شاعرانو له نظره: د پوهنیارۍ تیزس، ناچاپ.

٦ -پښتو ادبیات له ۱۲٥۰ څخه تر ۱۲۹۷ پورې، د لیسانس مونوګراف، ناچاپ).1(

(1) پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱٦٦٩ مخ.

(1)پښتانه شعرا، پنځم ټوک، (۱٦٧٠-۱٦٧٥) مخونه.

(۱) پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱٦۱۳ مخ.

(۲) پښتانه شعرا: پنځم ټوک، ۱۳٦٧ل کال چاپ، ۱٦۱٤-۱٦۱٥ مخونه.

(۱) پښتانه شعرا: پنځم ټوک، ۱۳٦٧ل کال چاپ، ٧-۱٥ مخ.

(1)پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۳٧٠-۱۳٧۲ مخونه.

(1)اوسني ليکوال، ۳ ټوک، ۱٥۱٠-۱٥۱۲ مخونه.

(1)پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱٦٠٠- ۱٦٠۳ مخونه.

(1)اوسني ليکوال: عبدالروف بېنوا، لومړی ټوک.

(1)اوسنی ليکوال، لومړی ټوک.

(1)خالق رشيد، قلم جريده، ۱۳٧٠ل کال د ليندۍ ۳٤-۳٥ گڼه، ٥-٧ مخونه.

(۱) اوسنی ليکوال، عبدالروف بېنوا، لومړی ټوک، ۱۹۲ مخ.

(1)استاد زيار د پښتني فرهنگ يو ځلاند ستوری. محمداسماعيل يون، ۱۳٧۲ل کال، لاهور.

(1)اوسنی ليکوال، ۲ ټوک، ۱۳٤۱ل کال، ٥٧۱-٥٧۲ مخونه.

(1)اوسنی ليکوال، درېيم ټوک، ۱۳٤٦ل کال، ۱٠٦۹-۱۳٧٠ مخونه.

(2)اوسنی ليکوال، درېيم ټوک، ۱۳٤٦ل کال، ۱٠٦۹-۱٠٧٧ مخونه.

(1)اوسنی ليکوال دويم ټوک، ٥٥٨-٥٥۹ مخونه.

(۲)اوسنی ليکوال، لومړی ټوک، ۱۱٥ مخ.

(1)پښتانه شعرا، پنځم ټوک، عبدالله بختانی خدمتگار، ۱٦٤٤-۱٦٤٦ مخونه.

(1)دا ليکوال او دا څېړې: افضل ټکور، ۱۳٦٦ل کال، ۲۲٦ مخ.

(1)دا ليکوال دا څېړي: افضل ټکور، ١٣٦٦ل کال، ٢٠٣ مخ.

(1)دا ليکوال او دا څېړي، افضل ټکور، ١٣٦٦ل کال، ١٩٤ مخ.

(1)دا ليکوال او دا څېړي، افضل ټکور، ١٣٦٦ل کال، ٥٩-٦٠ مخونه.

(1)دا ليکوال او دا څېړي، افضل ټکور، ١٣٦٦ل کال، ٧٥-٧٦ مخونه.

(1)دا ليکوال او دا څېړي، ١٣٦٦ل کال، ٨ مخ.

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي فارغان او د هغوی کتابونه

زلمی هېوادمل:

زلمی هېوادمل پر ۱۳۵۲ل کال د ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي د ژورنالیزم له څانګې څخه فارغ شوی دی او تراوسه پورې یې دغه لاندې اثار پښتو ادب ته وړاندې کړي دي.

الف- لیکنې: زاړه متون:

۱ -حکایت رسول: د ارزاني روښاني یوه منظومه رساله ده، چې له څرګندونو او یادونو سره پر ۱۳۵۵ل کال د وږمې مجلې له خوا چاپ شوې ده.

۲ -د قلندر دېوان: ترتیب، سریزه او تعلیقات، ۱۳۵٦ل کال چاپ، پښتو ټولنه.

۳ -د سره غره ګلونه: د جانان هوتک او جان محمد کاکړ منتخبات او اثار دي (له حبیب الله رفیع سره یې په ګډه ترتیب کړی دی) د زېري کالنۍ لومړۍ ګڼه، ۱۳۵۷ل کال چاپ.

٤ -اسماء الحسنی: میافقیرالله جلال ابادی (تدوین او د متن لاربښود) ۱۳۵۹ل کال، کابل پوهنتون.

۵ -فواید فقیرالله: (تدوین)، ۱۳۵۹ل کال، کابل پوهنتون.

٦ -د حاجي جمعه بارکزي دېوان: (سریزه او تدوین)، ۱۳٦۰ل کال چاپ، پښتو ټولنه.

۷ -د خانګل خلیل څو شعرونه: (تدوین، سریزه، لغتنامه او شرح)، ۱۳٦۰ل کال، پښتو ټولنه.

۸ -حسن و دل، مسافر مروت، (مقدمه، لغتنامه او فهرست)، ۱۳٦۱ل کال، پښتو ټولنه.

۹ -د عبدالحمید مومند دېوان: (سریزه، لغتنامه او فهرست)، ۱۳٦۱ل کال، پښتو ټولنه.

۱۰ -د خوشال منظومه بازنامه: (سریزه او فهرست)، ۱۳٦۲ل کال، پښتو ټولنه.

۱۱ -د خوشال فراقنامه: (شرح او تعلیق)، ۱۹۸٤م کال، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي چاپ.

۱۲ -نافع المسلمین، نور محمد علي: (سریزه او تعلیق) ۱۳٦۳ل کال، د کلتور دولتي کمېټې چاپ.

۱۳ -د مست منتخبات: د ملا مست له سلوک الغزات او نورو رسالو څخه د ده د اثارو انتخاب (له سریزې او تعلیقاتو سره)، ۱۳٦٤ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوی دی.

۱٤ -د سکندر خان خټک شمایل نامه او پند نامه: (سریزه، شرح او تعلیقات)، ۱۳٦٤ل کال.

۱۵ -د شمس الفلک دېوان: پښتو اکاډمۍ پېښور، ۱۹۹۳م کال.

۱٦ -د خوشال پارسي منثوره بازنامه: (سریزه، ترتیب، شرح او تعلیقات)، ۱۳٦۵ل کال، خراسان مجله.

۱۷ -رابعه او بکتاش: ۱۳۷۱ل کال، پېښور چاپ.

۱۸ -د واصل روښاني دېوان: (تدوین)، ۱۳٦۵ل کال چاپ.

۱۹ -رستم او سهراب: د ملا نعمت الله نوښاري د رستم او سهراب د متن چاپ ته برابرول له سریزې سره، ۱۳٦۱ل کال، ناچاپ.

۲۰ -د عبدالرحیم هوتک دېوان: د موجودو معلومو خطي او چاپي منتخبو نسخو له مخې چاپ ته تیارول.

۲۱ -هدایت المبتدي: د پیرمحمد کاکړ د هدایت المبتدي د متن چاپ ته تیارول له سریزې او شرحې سره، ناچاپ.

۲۲ -یاقوت السیر: د محقق العلما عبدالحق خروټي د یاقوت السیر د لومړي ټوک چاپ ته تیارول، پر ۱۳٦۰ل کال چاپ شوی دی.

ب- د معاصرو ادبیاتو پر مجموعو کار:

۱ -د غلام محی الدین افغان افکار او اثار: د سراج الاخبار له پاڼو څخه د غلام محی الدین افغان د اثارو راټولونه، د ده ژوند، اثارو افکارو په باب له یوې څېړنې سره، ۱۳٦۰ل کال، د کابل پوهنتون چاپ.

۲ -د عقیدت ګلونه: د ارواښاد محمد نواز خټک پر مزار د یوې مشاعرې د نظمونو ترتیب له سریزې سره، ۱۳٦۳ل کال.

۳ -داغستان، راحت زاخیلي، (سریزه او راټولونه) د هېواد ورځپاڼې له خوا، ۱۳٦۳ل کال (د عبدالله بختاني خدمتګار مقدمه هم ورسره مله ده).

٤ -د غني کلیات: (تدوین)، ۱۳٦٤ل کال، د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو ریاست.

۵ -خوشال نامه: د مرحوم سرفراز خان عقاب د څلورو لیکنو مجموعه له سریزې او تعلیق سره چاپ ته برابرول، پر ۱۳٦۵ل کال چاپ شوی دی.

٦ -د کره کتنې ډولونه، د لیکوالو انجمن، ۱۳۷۰ل کال.

ج- د کتابپوهنې او ادبي تاریخ په باب اثار:

۱ -فرهنگ زبان و ادبیات پښتو، ۱ ټوک، ۱۳۵٦ل کال چاپ، د ښوونې او روزنې وزارت.

۲ -د محمد هوتک ژوند او مزار: ۱۳٦۲ل کال، د بایزید روښان پوهنتون.

۳ -بیدیاني گلونه: (تذکره)، ۱۳٦۲ل کال چاپ، پښتو ټولنه.

٤ -د هند د کتابخانو پښتو خطي نسخې: د هند په کتابتونونو کې د پښتو د اثارو یوه ببلیوگرافي ده، له سریزې او تعلیقاتو سره، ۱۳٦۳ل کال، پښتو ټولنه.

۵ -فرهنگ زبان و ادبیات پښتو، ۲ ټوک، ۱۳٦۵ل کال، د چاپ او خپرولو دولتي کمېټه.

٦ -فرهنگ زبان و ادبیات پښتو، ۳ ټوک،کابل چاپ.

۷ -په هند کې د پښتو ادبیاتو د ایجاد او ودې پړاوونه، ۱۳۷۳/۱۳۷۰ل کال چاپ، پېښور.

۸ -د پښتو د ادبي تاریخ خطي منابع: (د تاشکند، دوشنبې، ماسکو، لیننگراد او ایران) په کتابتونونو کې د پښتو خطي فهرست، د ۱۳٦٦ل کال په نشراتي پلان کې شامل و.

۹ -د پښتو شاعرانو تذکره: هېوادمل صیب وایي: ((دا تذکره اوس زما تر کار لاندې ده، نوم مې ورته نه دی خوښ کړی، د چاپ او خپرونو د دولتي کمېټې د ۱۳٦٦ل کال په نشراتي پلان کې شامل وه)).

۱۰ -د جاج په تله: د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو د ریاست له خوا، ۱۳٦۵ل کال چاپ.

د- د مقالو مجموعې چې ښاغلي هېوادمل راټولې کړې دي:

۱ -د پښتو ټولنې تاریخچه: پر ۱۳۵٦ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی.

۲ -تاریخي پلټنې: پر ۱۳۵۷ل کال دعلومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوی دی.

۳ -امیرعلي شېر نوایي: د نوموړي پر ژوند او اثار د مقالو مجموعه، ۱۳٦۰، پښتو ټولنه.

٤ -د افغان یاد: د غلام محی الدین افغان د مړینې د شپېتمې کالیزې په درنښت د مقالو مجموعه، ۱۳٦۰ل کال، کابل پوهنتون.

۵ -شیخ بوستان بړیڅ: د شیخ د څلورم سوم تلین په مناسبت مقالې، ۱۳٦۰ل کال، د اطلاعاتو او کلتور وزارت.

٦ -د الفت یاد: د استاد الفت د پنځم تلین په مناسبت د مقالو مجموعه، ۱۳٦۱ل کال، د قبایلو وزارت خپرونه.

۷ -د زرغونې یاد: د مقالو مجموعه (تدوین)، ۱۳٦۲ل کال، پښتو ټولنه.

۸ -د محمد هوتک یاد: د محمد هوتک د نمانځنې د غونډې په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳٦۲ل کال، پښتو ټولنه.

۹ -د نوري یاد: د محمدګل نوري د لسم تلین په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳٦۲ل کال، پښتو ټولنه.

۱۰ -د راحت یاد: د نومورې د زوکړې دسلمې کلیزې په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳٦۳ل کال، کابل پوهنتون.

۱۱ -د استاد یاد: د علامه لوی استاد پوهاند حبیبي د مړینې په مناسبت د مقالو مجموعه، ۱۳٦٤ل کال، پښتو ټولنه.

۱۲ -د امیر کروړ یاد: د امیر کروړ سوري د دولس سوه پنځوسم تلین په مناسبت مقالې، ۱۳٦٤ل کال چاپ.

۱۳ -د ننګونو شاعر: د ارواښاد محمد اکبر خادم د زوکړې د سلمې کالیزې په مناسبت مقالې، ۱۳٦٤ل کال چاپ.

۱٤ -غني او اجمل: د نومورو د زوکړې دکلیزو په مناسبت مقالې، د قبایلو وزارت، ۱۳٦٥ل کال چاپ.

۱٥ -تاریخ مرصع د څېړنو په بهیر کې: کابل پوهنتون، ۱۳٦٦ل کال چاپ.

۱٦ -د حمزه یاد: د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو ریاست، ۱۳٦۹ل کال چاپ.

۱۷ -د عبدالحمید مومند یاد: د پښتو څېړنو نړیوال مرکز، ۱۳٦٥ل کال چاپ.

ح- د نورو پر اثارو مقدمې:

۱ -فولکوري مرغلرې: مولف یې عبدالکریم پتنګ دی او هېوادمل پرې یوه اوږده سریزه کښلې، ۱۳٥٦ل کال چاپ.

۲ -د خلکوتجربې: دا اثر هم ښاغلي پتنګ لیکلی چې هېوادمل صیب پرې اوږده سریزه کښلې، کابل پوهنتون، ۱۳٥۷ل کال.

۳ -پښتو روزنه: د استاد بېنوا اثر دی، د هېوادمل (۳۸) مخه مقدمه یې په پیل کې راغلې ده، ۱۳٥۷ل کال چاپ.

٤ -نومورکي مورخین: د لوی استاد حبیبي صاحب اثر دی، د هېوادمل پر سریزه، کابل پوهنتون، ۱۳٥۹ل کال چاپ.

٥ -د غرونو څوکې: مولف یې عبدالکریم پتنګ دی، په (٥۰) مخونو کې هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، کابل پوهنتون، ۱۳٥۹ل کال چاپ.

٦ -غرنۍ سندرې: د ښاغلي (م،ع،غ) اثر دی، هېوادمل پرې (۷۰) مخه سریزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳٦۰ل کال.

۷ -قصې او افسانې: د سلیمان لایق اثر دی، هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳٦۱ل کال چاپ.

۸ -د ښکارندوی غوري پر قصیده مشاعره: د استاد الفت ټولونه ده، هېوادمل پرې سریزه کښلې، ۱۳٦۲ل کال چاپ.

۹ -اريايي، پارسي، پښتو ويرنې: د استاد بېنوا اثر دی، هېوادمل پرې سريزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳۶۲ل کال چاپ.

۱۰ -د رضواني منتخب نثرونه: ښاغلي څدراڼ ټول کړي دي، هېوادمل پرې سيزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳۶۲ل کال.

۱۱ -د خوشال په باب د خارجي پوهانو اثارو ته ژوره کتنه: د استاد کامل مومند د يو اثر پښتو ژباړه ده، چې ډگروال کريمي ترسره کړې ده، هېوادمل پرې سريزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳۶۳ل کال چاپ.

۱۲ -اميرکروړ سوري اور چند پښتو شاعران: د اردو رساله ده ښاغلي متين چاپ ته تياره کړې ده، هېوادمل پرې سريزه کښلې ده، د قومونو قبايلو وزارت، ۱۳۶۳ل کال چاپ.

يادونه: پر ٤،٥،٦،٧، نومره کتابونو چې د هېوادمل کومې سريزې راغلي، بې نومه چاپ شوي دي، پر ۸،۹،۱۰،۱۱ او ۱۲ نومرو کتابونو چې کومې سريزې راغلي په پای کې د اميرکروړ سوري د بين المللي سيمينار د علمي سکرتريت امضا ليدل کېږي دا ځکه چې ددغه سيمسينار علمي سکرتر ښاغلی هېوادمل و.

۱۳ -د هجري منتخبات: لطيف بهاند تدوين کړی، هېوادمل پرې سريزه کښلې، ۱۳٦٤ل کال چاپ.

۱٤ -د زنځيرونو شاعر: زرين انځور ليکلی او هېوادمل پرې سريزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳٦٤ل کال چاپ.

۱٥ -د پټې خزانې پر ځلورم چاپ يوه مقدمه (د کتابپوهنې)، ۱۳٥۷ل کال، کابل پوهنتون.

د هېوادمل صيب د سريزو يادون مې ځکه وکړ چې دده سريزې هم د يوې رسالې يا کتابگوټي، په انډول او تناسب دي.

ط- د شفاهي ادبياتو او فولکور په باب ليکنې:

۱ -په ولسي شعرونو کې اړونه: دا رساله په فولکور مجله کې پرله پسې نشر شوې ده، ۱۳٥٦ل کال.

۲ -پښتو سندرې د تاريخ د يوې منبع په توگه: د دې رسالې ځو برخې متفرقې چاپ شوي دي، ۱۳٥٦ل کال.

۳ -ولسي سندرې: لومړی ټوک يې پر ۱۳٦۱ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی، په دې مجموعه کې د ۲۲۰ په شاوخوا کې سندرې له مقدمې او تعليقاتو سره راغلي دي.

٤ -په پښتني فولکور کې د تصنيف مساله: ددې رسالې لنډيز د جاج په تله نومي اثر کې چاپ شوی دی.

٥ -د پښتني فولکور ټولونې رېړې: ددې رسالې لنډيز (د افغان ياد) نومي مجموعه کې چاپ شوی دی.

٦ -پښتني هنداره: د ختيز ولايت (لغمان) دودونه دي (له زانگو تر هديرې) چاپ ته تياره ده.

۷ -ولسي سندرې: دويم ټوک، ۱۳٦٦ل کال چاپ.

۸ -پښتو ځانتني ادب او موسيقي: دا د مرحوم جلالي يوه رساله ده، چې هېوادمل پرې يوه هر اړخيزه مقدمه او حاشيه ليکلې او اصلي متن يې هم ايډېټ کړی او چاپ ته تيار کړی دی.

ی- ژباړې:

۱ -د پټې خزانې د درېيم چاپ د مقدمې پښتو ژباړه: لوی استاد حبيبي په پارسي کښلې او هېواد مل په پښتو ژباړلې او پر ۱۳۵٤ل کال د پټې خزانې د درېيم چاپ په سريزه کې چــاپ شوې

ده او ژباړه يې پر ۱۳۵۷ل کال د څلورم چاپ د سريزې په توګه راغلې ده، کابل پوهنتون چاپ.

۲ -د بوعلي سينا ژوند ليک: دا د (زنده گی نامه بوعلي سينا) پښتو ژباړه ده، چې لوی استاد حبيبي يې پارسي متن ترتيب کړی او پښتو ژباړه يې هېوادمل کړې ده، اصل پارسي متن او پښتو ژباړه يې پر ۱۳۵۹ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوې ده.

۳ -د ميا فقيرالله ژوند ليک: دا رساله هم د (شناخت نامۀ فقيرالله) پښتو ژباړه ده، پارسي متن يې استاد حبيبي تهيه کړی دی. ۱۳۵۹ل کال، کابل پوهنتون چاپ.

٤ -اميرکروړ او دده کورنۍ: دا رساله د (امير کروړ و دودمان او) پښتو ژباړه ده، چې لوی استاد حبيبي په پارسي ژبه کښلې ده، دا ژباړه له پارسي متن او انګرېزي ژباړې سره يوځای پر ۱۳٦۱ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوې ده.

۵ -متن پوهنه: هېوادمل د متن پوهنې او نسخه پوهنې د بېلابېلو څانګو په باب له اردو ژبې څخه تر شلو زياتې مقالې راژباړلې دي، چې په کابل مجله، عرفان مجله، کتاب مجله او زېري جريده کې نشر شوي دي.

٦ -دملتان لودي شاهي کورنۍ: د لوی استاد حبيبي يوه اردو رساله ده، چې هېوادمل يې لنډيز په پښتو ژباړلی دی.

۷ -خوشال خان خټک: دا ژباړه د ننګرهار مجلې په څو ګڼو کې خپره شوې ده.

۸ -د شوروي د مطبوعاتو سيستم: د پوهاند حبيب الرحمن هاله د پوهندوی اثر، پښتو ژباړه. د ليسانس دورې مونوګراف، ۱۳۵۲ل کال.

ک- مقالې:

هېوادمل تراوسه پورې تر دوو سو زیاتې اخباري او تحقیقي مقالې کښلي، چې دغو لاندې خپرونو کې خپرې شوې دي: اصلاح، هېواد، جمهوریت، ژوندون، (پخوانی، اوسنی) وږمه، پلوشه، اریانا، کابل، زېری، ننګرهار مجله، کندهار مجله، پکتیا مجله، کتاب، عرفان، فولکور او خراسان.

ل- تخلیقي اثار:

۱ -بېوزلي ګوجر (لنډه کیسه) وږمه مجله، ۱۳۵۰ل کال، ٦ ګڼه.

م- د کتابونو چاپ.

کومو موسسو ته چې هېوادمل کتابونه چاپ کړي دي دادي:

۱ -بایزید روښان پوهنتون: درې کتابونه.

۲ -د اطلاعاتو او کلتور وزارت او کلتور کمېټه: درې کتابونه.

۳ -د قومونو او قبایلو وزارت: دېرش کتابونه.

٤ -پښتو ټولنه او د علومو اکاډمۍ: تر اتیاوو زیات کتابونه او رسالې.

٥ -کابل پوهنتون: دېرش کتابونه.

٦ -د هېواد ورځپاڼه: دوه کتابونه.

۷ -د چاپ او خپرونې دولتي کمېټه: دوه کتابونه.

ټول تر (۱۲۰) څخه زیات بېلابېل عنوانه کتابونه.

ن- د جغرافیا په باب څېړنې:

۱ -د لغمان اقتصادي جغرافیا: دا رساله پر ۱۳۵۱ل کال د ننګرهار ورځپاڼې د یوې میاشتې په ګڼو کې پرله پسې نشر شوې ده.

۲ -د لغمان تاريخي جغرافيا: دا رساله پر ۱۳٦٤ل کال د کابل پوهنتون د اجتماعي علومو د پوهنځي له خوا چاپ شوې ده.(1)

۳ -د ننګرهار تاريخي جغرافيه: پر ۱۳٦۷ل کال د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوې ده.

خالد روښان:

نوموړی د ادبياتو پوهنځي فارغ دی او د لسو په شاوخوا کې اثار يې ليکلي دي. روښان خپل اثار په انګرېزي او تر هغې وروسته په پارسي ژبه ليکلي دي. دلته به يې د پښتو اثر يادونه وکړو:

۱ -د شېرشاهي پېښه (پښتو ډرامه)).(2)

محمد حسن ساپی:

محمد حسن ساپی هم د ادبياتو پوهنځي ليسانسه فارغ التحصيل دی او ددغو اثارو نومونه يې موږ ته د مطبوعاتو له لارې رارسېدلي دي:

۱ -سلطان شهاب الدين غوري: (د ليسانس دورې مونوګراف).

۲ -دتاريخ په باره کې: د ادبياتو پوهنځي له خوا په ۱۳۷مخونو کې پر ۱۳۳۸ل کال چاپ شوی.

۳ -برېښنا: د برېښنا په باب يوه رساله ده، چې له انګرېزي څخه ژباړل شوې ده).(1)

محمد ظاهر افق:

دی هم د ادبياتو پوهنځي فارغ التحصيل دی او تراوسه يې دا لاندې اثار ليکلي دي:

۱ -ليک نښې:

۲ -هنر او ښکلا پېژندنه:

سليمان لايق:

ښاغلی لايق هم د ژبو او ادبياتو پوهنځي فارغ دی، اثار يې دادي:

١ -کيږدی: د شعرونو مجموعه، چاپ.

٢ -چونغر: د شعرونو مجموعه، چاپ.

٣ -ساحل: د شعرونو مجموعه، چاپ.

٤ -يادونه او درمندونه: د شعرونو مجموعه، د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ١٣٥٧ل کال.

عبدالرحيم هاتف:

ښاغلی هاتف هم له ژبو او ادبياتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی، پښتو اثار يې دادي:

١ -د حميد ماشوخېل احوال او اشعار: ناچاپ.

٢ -د روزنې د نفسياتو اساس: ناچاپ).1(

عبدالقدوس تندر:

د ادبياتو له پوهنځي فارغ شوی دی او د (مينې سوغات) په نوم يې د لنډو کيسو يوه مجموعه ليکلې ده، چې تراوسه چاپ شوې نه ده.

محمد اسماعيل زاهل:

د ادبياتو له پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (کلي ژوند) په نوم يې يو اثر ليکلی دی، چې تراوسه چاپ شوی نه دی.

محمد زرين انځور:

پر ١٣٥٦ل کال کې د ژبو او ادبياتو د ژورناليزم له څانګې څخه فارغ شوی او دا لاندې اثار يې ليکلي دي:

۱ -دا سرونه او دا رسمونه: د لنډو کیسو مجموعه، ۱۳٦۳ل کال، د لیکوالو انجمن.

۲ -د غزل په اننګو کې: (تدوین او سریزه)، ۱۳٦٤ل کال، د قومونو او قبایلو چارو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو ریاست.

۳ -د شریف دېوان: راټولونه او سریزه، ۱۳٦۳ل کال، کتاب مجله.

٤ -اشرف خان هجري د زنځیرونو شاعر: ۱۳٦٤ل کال، د علومو اکاډمی.

٥ -اباسین کیسې کوي: (تدوین او سریزه)، ۱۳٦٤ل کال، د لیکوالو انجمن.

٦ -شعرونه او نقدونه: ۱۳٦٥ل کال، د لیکوالو انجمن.

۷ -د افغانستان د ژورنالیزم مخکښان: ۱۳٦٥ل کال، د چاپ او خپروني دولتي کمېټه.

۸ -د مهدي داستاني کلیات: (تدوین او سریزه) د لیکوالو انجمن).1(

۹ -ترورمی: د لنډو کیسو مجموعه، پېښور چاپ.

۱۰ -د ثور په تراژیدي کې ادبیات...:

۱۱ -زموږ د کلي پاڼې: د لنډو کیسو مجموعه، پېښور چاپ.

۱۲ -د پښتو کیسو تاریخ: په دوه ټوکه کې، ناچاپ.

نورالله ولسپال:

نوموړی هم د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي څخه پر ۱۳٥۱ل کال فارغ شوی، اثار یې دادي:

۱ -د خوشال کلیات: ۳،۲،۱ ټوکونه تیارول او چاپ ته برابرول (ګډه پروژه) لومړی ټوک یې پر ۱۳٥۸ل کال چاپ شوی دی.

۲ -د عبدالقادر خان خټک دېوان. (۲)

عزيزي تحريک:

عزيز تحريک د ادبياتو پوهنځي له انګليسي څانګې څخه فارغ شوی دی او تراوسه يې دغه لاندې اثار ليکلي دي، خو د مجموعې په شکل نه دي چاپ شوي:

۱ -رنګينه شعرونه، د شعرونو مجموعه.

۲ -اوښتون: د شعرونو مجموعه.

۳ -انقلابي تحفه: د شعرونو مجموعه.

٤ -د اوښکو باران: د شعرونو مجموعه.(۱)

٥ -الينګاري شاعران: (ادبي تذکره).

شاه محمود حسين:

شاه محمود حسين د ادبياتو پوهنځي له تاريخ څانګې نه فارغ شوی دی، نوموړي په پښتو او دري ژبو يو شمېر اثار ليکلي، پښتو اثار يې په دې ډول دي:

۱ -د هيلو غوټۍ: (د شعرونو مجموعه)، ۱۳٦۳ل کال، د ليکوالو انجمن.

بسم الله حقمل:

نوموړی هم د ادبياتو پوهنځي فارغ التحصيل دی، اثار يې په دې ډول دي:

۱ -لنډې کيسې: دا رساله د افغانستان د علومو اکاډمۍ له خوا خپره شوې ده.

۲ -د څارندوی غږ: دا رساله پر ۱۳٦۲ل کال کې د څارندوی مجلې له خوا چاپ شوې ده.

۳ -حماسه هستوونکي: دا رساله هم د څارندوی مجلې له خوا خپره شوې ده.

٤ -د خوست د خلکو اتنوګرافيک جوړښت، ناچاپ.

٥ -ورکه دې وي وسله او جنګ: ناچاپ.

٦ -هغه انسان چې د ځان دښمن دی: ناچاپ.

۷ -د شعرونو مجموعه: ناچاپ).1(

عبدالرحيم ځدراڼ:

ځدراڼ هم د ادبياتو پوهنځي فارغ دی، تراوسه يې يو شمېر اثار ليکلي دي:

۱ -په خارج کې پښتو څېړونکي: ۱۳۶۵ل کال، پښتو ټولنه.

۲ -روهيله پښتانه: ۱۳۵۷ل کال، پښتو ټولنه.

۳ -په ملي ازادي بښونکو نهضتونو کې د ښځو برخه: پر ۱۳۵٤ل کال په کابل مجله کې په پرله پسې توګه چاپ شوې ده.

٤ -دشعر او شاعرۍ په باب يې يوه رساله هم پر ۱۳۵٦ل کال د کابل مجلې له لارې چاپ شوې ده.

۵ -شېرشاه افغان: دغه رساله پر ۱۳۵۷ل کال په زېري کالنۍ مجله کې چاپ شوې ده.

٦ -د شرق د تمدن تاريخ: پر ۱۳٦٤ل کال يې ژباړلی او د ادبياتو پوهنځي د درسي کتاب په توګه د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.

۷ -د ادب مطالعه: دا د ليکوال ژباړل شوی اثر دی، د قومونو او قبايلو وزارت چاپ.

۸ -د رضواني منتخب نثرونه: د افغانستان د علومو اکاډمۍ چاپ.

۹ -پښتو-پښتو تشريحي قاموس، ګډه پروژه، د افغانستان د علومو اکاډمۍ چاپ.

۱۰ -پښتو کلي، درېيم، څلورم او پنځم ټوک کې يې هم له يو درې کسيز هئيت سره کار کړی دی.

۱۱ -خوشال او د هغه ادبي کورنۍ: ژباړه، د کابل مجلې له لارې چاپ شوی دی.

۱۲ -د ملا لتاړ دېوان: په کابل کې چاپ شوی دی.

۱۳ -نژادي توپير: ناچاپ.

۱٤ -د نړۍ د غوره ليکوالانو او ادبياتو معرفي: ناچاپ.

۱۵ -مادي او معنوي کلتور: ناچاپ.

١٦ -د لنډې کیسې فني او تخنیکي خواوې، پر دې سربېره يې يو شمېر لیکنې او مقالې هم د هېواد په مطبوعاتو کې چاپ شوي دي).1(

سهراب دیدار:

دیدار پر ۱۳۵٦ل کال له پښتو ځانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې دادي:

١ -د لنډو کیسو مجموعه، ناچاپ.

٢ -د فولکوري کیسو مجموعه، ناچاپ.

٣ -ولسي لوبې: ناچاپ).1(

داد محمد راسا:

راسا پر ۱۳٦٤ل کال د ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (رڼا استازی) په نوم يې د شعرونو يوه مجموعه خپره شوې ده.

محمد نعیم سالارزی:

سالارزی پر ۱۳٤٦ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دا لاندې اثار يې لیکلي دي:

١ -پښتو-پښتو تشریحي قاموس، ګډه پروژه، پنځه ټوکه، ٣ ټوکه چاپ شوی دی.

٢ -شیخ ملي او د ځمکو وېش: ١٣٦٣ل کال، د قومونو او قبایلو وزارت چاپ.

٣ -د خوشال فرهنګ: ١٣٦٥ل کال چاپ.

٤ -پخوانیو پښتو چاپي دېوانونو کې متلونه او اصطلاحات، د کابل مجلې له لارې په متفرق ډول خپور شوی دی).1(

محمد اسماعيل سرﻩ بن:

سرﻩ بن پر ۱۳٤٥ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دغه اثار يې تراوسه پورې پښتو ادب ته وړاندې کړي دي:

۱ -د خوشال رباعيات: چاپ.

۲ -د دولت لواڼي دېوان، چاپ.

۳ -د خوشال خټک دېوان لومړی او دويم ټوک، چاپ.

٤ -پښتو لنډۍ، چاپ.

٥ -فولکوري طب، چاپ.

٦ -د خوشال خټک فرهنگ، چاپ.

۷ -د پښتو ادب په تاريخ کې د اخوند دروېزه او دده د پيروانو ادبي مقام، چاپ.

۸ -د اماني دورې ريفورمونه، چاپ).1(

نورمحمد سهيم:

سهيم پر ۱۳٥٥ل کال د کابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي د ژورنالیزم له څانگې څخه فارغ شوی دی، اثار يې په دې ډول دي:

۱ -د څراغ ارمان: د لنډو کيسو مجموعه، ۱۳٦٤ل کال، د ليکوالو انجمن.

۲ -په پښتو لنډو کيسو کې رياليستيکي افکار، چاپ.

۳ -څلور مقالې پر فردوسي او شهنامه (ژباړه).

٤ -د محمد رسول د جغتو د دېوان تحقيقي متن، ناچاپ.

٥ -د برې پښتونخوا اوسنيو لنډو کيسو ته کره کتنه، ناچاپ.

٦ -په پښتو اوسني شعر کې د نوښت مسئله، ۱۳٦۹ل کال، د ليکوالو انجمن).2(

شریفه شریف:

نومورې پر ۱۳۵٤ل کال د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي فارغه شوې ده، دغه اثار يې ليکلي دي:

۱ -د ژوند انځور (د پښتو د نثر او شعر منتخب)، ۱۳٥٦ل کال، پښتو ټولنه.

۲ -د لنډې کیسې تیوري (ژباړه)).1(

محمد نبي صلاحي:

صلاحي پر ۱۳٦۱ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او اثار يې دادي:

۱ -نوې ادبي تیوري، پر ۱۳٦۹ل کال د علومو اکاډمی له خوا چاپ شوې ده.

۲ -ادبي گلشن (شعرونه او مقالې) ناچاپ.

۳ -د حافظ کانی، د لنډو کیسو مجموعه.

٤ -په پښتو شعر کې د انځور مسئله: ناچاپ).2(

فرهاد ظریفي:

ظریفي پر ۱۳٥٦ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی، اثار يې دادي:

۱ -حیات افغاني: لطیف طالبي او ظریفي په گډه ژباړلی، د قومونو او قبایلو وزارت چاپ.

۲ -د غازي امان الله خان سقوط، له اردو نه په پښتو ژباړل شوی دی.

۳ -د صفاري کورنۍ تر مشرۍ لاندې د افغانستان د خلکو د ازادۍ غوښتلو مبارزه، (رساله) ناچاپ.

٤ -همدا ډول يې د پکتیا د دودونو په باب یو څه معلومات راټول کړي دي، چې تراوسه لا چاپ شوي نه دي).1(

محمد عیان عیان:

عیان پر ۱۳٤۹ل کال د ادبیاتو پوهنځي د ژورنالیزم له څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې په لاندې ډول دي:

۱ -علمي سوسیالیزم: په پښتو یې ژباړلی او تر ۱۳۵۷کال دمخه چاپ شوی دی.

۲ -چپه کښ: یوه کیسه ده، چې پر ۱۳۵۷ل کال چاپ شوې او په روسي ژبه ژباړل شوې ده.

۳ -کوچۍ: د لنډو کیسو مجموعه ده، چې پر ۱۳٦٤ل کال د لیکوالو انجمن له خوا خپره شوې ده.

٤ -د ډیالکټیکي ماتریالیزم لنډ کورس په نوم یې یو اثر هم ژباړلی، چې تراوسه چاپ شوی نه دی).1(

غوټۍ خاورې:

غوټۍ خاورې پر ۱۳٦۲ل کال د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغه شوې او دا یې اثار دي:

۱ -د ننګرهار نکلونه، چاپ.

۲ -د پښتو په شفاهي ادب کې شکل او مضمون.(۱)

عاشق الله فریاد:

فریاد پر ۱۳٦٤ل کال د ژبو او ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی، اثار یې په دې ډول دي:

۱ -ډیوې: د شعرونو مجموعه، د لیکوالو انجمن چاپ.

۲ -د چاربیتو د پیدایښت او جوړښت په باب یې تحقیقي څېړنه هم کړې ده، چې تراوسه چاپ شوې نه ده.

۳ -د لغمان د ځینو شاعرانو شعرونه یې هم راټول او د مجموعې په شکل ترتیب کړي دي.(۲)

محمداکبر کرګر:

کرګر پر ۱۳۵٦ل کال د ادبیاتو پوهنځي له فلسفې څانګې څخه فارغ شوی دی او تراوسه یې لاندې اثار ټولنې ته وړاندې کړي دي:

۱ -کیسې او حماسې (څېړنه او ژباړه)، چاپ.

۲ -د اګست یودېرشمه یا بلشویکا: چاپ.

۳ -شېبې: د لنډو کیسو مجموعه، ۱۳٦٤ل کال چاپ.

٤ -لیننیزم په تیوری او عمل کې (ژباړه) چاپ.

٥ -غني د شګو په محل کې: ١٣٦٥ل کال چاپ.

٦ -څو ادبي يادونې، ١٣٦٦ل کال چاپ.

٧ -سینده څه، سینده بهېږه، د لنډو کیسو مجموعه، چاپ.

٨ -استتیک مقولې، چاپ.

٩ -په حالنامه کې د بایزید روښان عرفاني افکار، چاپ.

١٠ -د ثور انقلاب او د ملي او قبایلي مسایلو مقدماتي څېړنه، ناچاپ.

١١ -د پښتو ګړني یا اصطلاحات، ناچاپ.

١٢ -منځنۍ پېړۍ او سکولاستیکي افکار، ناچاپ).1(

(2)اوسنی لیکوال، لومړی ټوک، ٥١٣مخ.

(1)اوسنی لیکوال، دویم ټوک، ٦٠٤ مخ.

(1)اوسني لیکوال، دویم ټوک، ١٣٥٠-١٣٥١ مخونه.

(1)دا لیکوال او دا څېړې، ٣٣-٣٤ مخونه.

(٢) دا لیکوال او دا څېړې، ٤١-٤٢ مخونه.

(١) دا لیکوال او دا څېړې، ٩٨ مخ.

(1)دا لیکوال او دا څېړې، ١٢٨ مخ.

(1)دا لیکوال او دا څېړې، ١٦٣-١٦٤مخونه.

(1)دا لیکوال او دا څېړې، ١٧٦مخ.

(1)دا لیکوال او دا څېړې، ٢٣٠مخ.

(1)دا لیکوال او دا څېړې، ٢٤٣مخ.

(2)دا ليكوال او دا ښېرې، ٢٦٦مخ.

(1)دا ليكوال او دا ښېرې، ٢٨١مخ.

(2)دا ليكوال او دا ښېرې، ٣٠مخ.

(1)دا ليكوال او دا ښېرې، ٣٢٠ مخ.

(1)دا ليكوال او دا ښېرې، ٣٢٢مخ.

(١) دا ليكوال او دا ښېرې، ٣٣٠ مخ.

(٢) دا ليكوال او دا ښېرې، ٣٦٤-٣٦٧مخونه.

(1)دا ليكوال او دا ښېرې، ٣٥٩مخ.

فضل الهي ګران:

ګران پر ١٣٦٠ل کال د ادبياتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې دادي:

١ -د هيلو ګودرونه: دشعرونو مجموعه، د ليکوالو انجمن.

٢ -د برېښنا پرک: ناچاپ.

٣ -افغاني غورځنګ، ناچاپ.

٤ -د ننګرهار غږ: ناچاپ.

٥ -شنې لوخوړې: ناچاپ.

٦ -لګېدلی اور: ناچاپ.

٧ -سرې سکروټې: ناچاپ.

٨ -د خيګان ښپې: ناچاپ.

٩ -د پيوستون نغمې: ناچاپ.

١٠ -د ګران شاهيکوټې شاعري (حالنامه).

۱۱ -لاسنیوی.

۱۲ -د شاهیکوټ دودونه او رواجونه.

۱۳ -د پښتنو د تاریخ میتودولوژي).1(

میراحمد گوربز:

نومړی پر ۱۳۴۸ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او (د گوربزو نکلونه) په نوم یې اثر لیکلی، چې د افغانستان د علومو اکاډمۍ له خوا خپور شوی دی.

عبدالمتین متین:

متین پر ۱۳۴۵ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او دغه لاندې اثار یې ټولنې ته وړاندې کړي دي:

۱ -د کامگار خټک دېوان انتقادي متن: ۱۳۵۸ل کال چاپ.

۲ -د خوشال کلیات لومړی ټوک: ۱۳۵۸ل کال چاپ.

۳ -د خوشال خان خټک سواتنامه.

٤ -د خوشال خان خټک دستار نامه.

۵ -امیر کروړ اور چند شاعران، یوه کوچنۍ رساله ده، چې د نومړي په زیار چاپ شوې ده).1(

کمال الدین مستان:

مستان پر ۱۳٦٤ل کال د ژبو او ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی، دغه یې اثار دي:

۱ -ولسي پانگه: د فرهنگ مجلې له لارې خپره شوې ده.

۲ -ولسي شاعران: د هنر مجلې له لارې یې ځینې ولسي شاعران معرفي کړي دي.

۳ -د خوږ ژبي شاعر بهایي جان ژوند لیک: د رسالې په شکل چاپ شوی دی.

٤ -توفان: دگورکي د لنډو کیسو ژباړه ده، ۱۳٦۳ل کال چاپ.

٥ -د لمر شغلو ته: د شعرونو لومړۍ مجموعه، چاپ.

٦ -د شهادت پاڼې: د شعرونو دویمه مجموعه، چاپ.

۷ -زما پوهنځی: د گورکي د یو اثر ژباړه ده، چې چاپ شوی دی.(۱)

نصرالله خان ناصر:

نوموړی پر ۱۳٥۷ل کال د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانگې څخه فارغ شوی دی او (د پښتني فولکور د ترجمو تاریخي سیر ته یوه کتنه) تر نامه لاندې یو اثر لیکلی چې چاپ شوی نه دی.

نظري اریانا:

له ادبیاتو پوهنځي فارغ شوی دی او تراوسه یې د (لیکوال) په نامه یو اثر په پښتو ژبه ژباړلی دی او چاپ کړی دی.

تاج مجمد یاري:

نوموړی د ژبو او ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (ستوری او سیوری) تر نامه لاندې یې د شعرونو یوه مجموعه د لیکوالو د انجمن له خوا چاپ شوې ده.

سیدالشاه پولاد:

نوموړی پر ۱۳٤۰ل کال د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانگې څخه فارغ شوی دی او د (ښکلاپېژندنه) په نوم یې یوه رساله د زېري جریدې له خوا په متفرق ډول خپره شوې ده.

نورالله ولسپال:

ولسپال پر ۱۳٥۱ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دغه ادبي کارونه یې ترسره کړي دي:

۱ -د خوشال کلیات، ۳،۲،۱ ټوک (ګڼه پروژه) چې لومړی ټوک يې پر ۱۳۵۸ل کال چاپ شوی دی.

۲ -د عبدالقادر خان خټک دېوان، د علومو اکاډمۍ چاپ.

معروف شاه خان:

نوموړی له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او اثار يې دادي:

۱ -د حمید په دېوان کې د تلمیح صنعت ډولونه (د پوهنیارۍ تیزس) ناچاپ.

۲ -په پښتو کې د فاعلي جملو د استعمال جوړښت او ځانګړتیاوې (دماسترۍ تیزس) ناچاپ.

۳ -پښتو پښویز سمونونه یا پښتو ګرامري مطابقتونه (د پوهندوی رتبې ته)، ناچاپ.

خان سلام:

د ادبیاتو له پوهنځي پښتو څانګې څخه فارغ شوی او دا لاندې اثار يې لیکلي دي:

۱ -د میرزاخان انصاري د دېوان قافیوي نیمګړتیاوې (پوهنیارۍ رتبې ته) ناچاپ.

۲ -د حمید په دېوان کې د استعارې او کنایې ادبي صنعتونو لټونه او تحلیل، ناچاپ.

محبوب شاه ارزومند:

د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې دادي:

۱ -د امانت او اور لمبې: د داستانو نقد (د پوهنیارۍ تیزس) ناچاپ.

۲ -د پښتو نظم کلاسیک ژانرونه (د پوهنملۍ تیزس)، ناچاپ.

شاه ولي خان:

نوموړی د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی او دا لاندې اثار يې لیکلي دي:

۱ -پښتو ويي پانګه (د پوهنملۍ تیزس) ناچاپ.

۲ -د پښتو نثر ډولونه او بشپړتیايي پړاوونه (د پوهندوی تیزس) ناچاپ.

پري اقبال:

د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغه شوې ده او اثار يې دادي:

۱ -د خوګیاڼو د وزیرو ګړدود (د ماسترۍ تیزس)، ناچاپ.

۲ -د لوی ننګرهار نومورکي شاعران، ناچاپ.

فیاض:

نوموړی د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې فارغ التحصیل دی، اثار يې دادي:

۱ -په پښتو لنډو کیسو کې د ریالیزم څرنګوالی (د پوهنملۍ تیزس) ناچاپ.

۲ -د روښاني ادبیاتو په هنداره کې د روښاني نهضت په باب د بېلابېلو نظریو کره کتنه (د پوهندوی تیزس) ناچاپ.

عزیزالله جبارخېل:

جبارخېل د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې فارغ التحصیل دی او د (غلجايي حصارک ګړدودونه) په نوم يې يو اثر لیکلی، خو چاپ شوی نه دی.

سید محی الدین هاشمي:

هاشمي پر ۱۳٦۱ل کال د کابل پوهنتون له ژبو او ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی، اثار يې دادي:

۱ -ابدي ژوند، چاپ.

۲ -د سردرو توتیان، (د ولسي شاعرانو تذکره) چاپ.

۳ -پښتو گرامر (ژباړه) چاپ.

٤ -د ادبي- هنري او کلتوري اصطلاحاتو تشریحي فرهنگ (دوه ټوکه) ناچاپ.

٥ -په پښتو لنډیو کې انگېرنې، چاپ.

٦ -لیدلی خوب (د اشعارو مجموعه) ناچاپ.

۷ -د سرمنزل په لور، د ادبي ټوټو مجموعه، ناچاپ.

۸ -د کونړ سادات، ناچاپ.

۹ -په کوز کونړ کې د جهاد پیلامه او ادامه، ناچاپ.

۱۰ -د روسانو د مزدور رژیم په زندانو کې لیدلي او اورېدلي حالات، ناچاپ.

۱۱ -د ادب پوهنې بنسټونه (درسي کتاب).

۱۲ -د هجرت پر لار او دیار (سفرنامه) ناچاپ.

۱۳ -د پښتو معاصر ادب تاریخ (د ادبیاتو درسي کتاب)

١٤ -د لیکوالۍ فن، چاپ.

۱٥ -د جهاد او مقاومت فرهنگي مرکزونه او خپرونې).1(

توريالی ځاځی:

پر ۱۳٥۳ل کال د ادبیاتو پوهنځي له ژورنالیزم څانگې څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

۱ -د شعرونو مجموعه: چاپ.

۲ -جهادي لنډۍ: چاپ.

۳ -د لنډو کیسو مجموعه: چاپ.

سیدګلاب سباوون:

پر ۱۳۵۵ل کال د ادبیاتو پوهنځي له ژورنالیزم څانګې نه فارغ شوی دی:

۱-د حمزه ژوند و اند: ناچاپ.

محمد نسیم ستانیزی:

پر ۱۳۵۵ل کال له ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي څخه فارغ شوی دی. پښتو اثار یې دادي:

۱-ځاله او طوفان (د لنډو کیسو مجموعه).

۲-د لاري مشال (ژباړه).

۳-دمارکسیزم اشتباه، چاپ.

٤-د اسلام ځلور ستر فاتحین.

٥-د توحید، نبوت او له مرګه وروسته ژوند عقلي ثبوت، ژباړه.

٦-جونګړه او مانۍ (دلنډو کیسو مجموعه) چاپ.

۷-د اسلامي انقلاب هنداره: (ژباړه) چاپ.

۸-هغه ټول پسي لیواله وو: د لنډو کیسو مجموعه. چاپ.

۹-توري حاشیې: د لنډو کیسو مجموعه، چاپ.

۱۰-ځلایي کونجې: د لنډو کیسو مجموعه، چاپ.

۱۱-د اسلامي دعوت اصول: (ژباړه).

۱۲-سور شامار: (ژباړه).

۱۳-د ایشیا په زړه کې طوفان، چاپ.

١٤-د اسلام اقتصادي اصول، ناچاپ.

١٥-ځلور زندانونه، ناچاپ.

محمد آصف صمیم:

پر ۱۳۵٦ل کال د ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي عربي څانګې څخه فارغ شوی دی. اثار يې دادي:

۱ -رښتیانی کیسې (ژباړه) چاپ.

۲ -د رحمان بابا دېوان نوم ښود، چاپ.

۳ -مړه يې مه بولئ ژوندي دي، ۲ ټوکه، چاپ.

٤ -توحیدي ټولنه او ټولنیز عدالت، (ژباړه) ناچاپ.

۵ -د حضرت علي(رض) لنډې ویناوې (ژباړه)، ناچاپ.

٦ -رښتیا خبرې، درې جلده، (ژباړه) ناچاپ.

۷ -خوشال او قران.

۸ -خوشال یاد کړي شاعران.

۹ -شاعر د شاعر په هنداره کې.

۱۰ -خوشال نومښود.

۱۱ -د رحمان بابا فرهنګ.

۱۲ -پښتو درسي کتاب د ٤ او ٦ ټولګي لپاره.

۱۳ -وهابیت د قران او سنتو په رڼا کې (ژباړه) چاپ.

۱٤ -د اسلام په جامه کې د استعمار مزدوران، چاپ.

۱۵ -د پټې خزانې میزان رښتیا میزان دی (ګډ اثر) چاپ.

۱٦ -په کلاسیکو ادبیاتو کې پښتو ګړنې، ناچاپ.

۱۷ -زندان خوږلي یادونه (ژباړه). ناچاپ.

۱۸ -ګام پر ګام له خوشال سره، (پوهه) مجله کې چاپ شوی دی.

۱۹ -د شعرونو مجموعه (سانګې).

۲۰ -پښتو نامې.

۲۱ -زړه ويي پانګه.

۲۲ -د خوشال د ژبې ټوپک.

۲۳ -د لرغونې شاعرۍ غورچاڼ.

۲٤ -په پښتو لرغونې شاعرۍ کې متلونه.

۲٥ -شعرونه اياتونه.

۲٦ -شعرونه حديثونه.

۲۷ -د پښتو د ليکنۍ ژبې د معياري اړخ يوجاج.

۲۸ -رښتيني اتلان (ژباړه).

۲۹ -د ملا لتاړ د ديوان د چاپي او خطي نسخو مقابله.

۳۰ -خوشال ياد کړي کتابونه.

۳۱ -د حمزه ليکونه.

۳۲ -په انساني غړو پورې اړوند ګړني.

۳۳ -روهيلې په هندوبار کې.

۳٤ -ځان پېښې له (۹٤-۸٤) پورې.

۳٥ -روښاني روحاني فرهنګ.

۳٦ -رښتيانۍ خبرې.

محمدعارف غروال:

پر ۱۳٤۷ل کال د ادبياتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی. اثار يې دادي:

۱ -د دولت لواڼي د ديوان انتقادي متن، چاپ.

۲ -د رحمان بابا د دېوان انتقادي متن، چاپ.

۳ -د خوشال خټک د کلیاتو د لومړي ټوک انتقادي متن، چاپ.

٤ -د سید جمال الدین افغان العروة الوثقی، چاپ.

٥ -د حبیب الله دېوان، چاپ.

٦ -غرنۍ سندرې، چاپ.

۷ -د بنګړو شرنګ (د معاصرو شاعرانو د اشعارو مجموعه) چاپ.

۸ -د وینو فوارې، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.

۹ -تورزن تورن افغان، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.

۱۰ -بمونه او غمونه، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.

۱۱ -راه عمل فارسی ترجمه، چاپ.

۱۲ -منظر مرگ، فارسی ترجمه، چاپ.

۱۳ -انګلیسي پښتو ورځنۍ خبرې (ژباړه) چاپ.

۱٤ -د خوشال خټک د کلیاتو د دویم ټوک انتقادي متن، ناچاپ.

۱٥ -اختیارات بدیعي د پښتو یوناني طب، ناچاپ.

۱٦ -د پکتیا ولسي شاعران، ناچاپ.

۱۷ -د وطن مینه د شعرونو مجموعه، ناچاپ.

۱۸ -کورنۍ طب، (ژباړه). ناچاپ.

۱۹ -غوټۍ نامه د شعرونو مجموعه، ناچاپ.

۲۰ -قصص الانبیاء (ژباړه)، ناچاپ.

فدا محمد فایض:

پر ۱۳۵٦ل کال د ادبیاتو پوهنځي له دري څانګې څخه فارغ شوی دی، یوه د شعرونو مجموعه لري، چې تراوسه نه ده چاپ شوې.

ذکریا ملاتړ:

پر ۱۳۵٦ل کال د ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

۱-د پښتو متلونو او اصطلاحاتو قاموس لومړی ټوک، (تالیف).

۲-په پښتو ادب کې د طالب په نوم شاعرانو تذکره، (تالیف)

۳-چې نه غواړم مه یې راپېښوې، دزندان کیسه، (تالیف).

٤-د پښتو په ولسي ادب کې د ماشومانو شاعري، (تالیف)

۵-تیرایان او تیرایي ژبه، (تالیف).

٦-پر افغانستان باندې د روسانو د تېري اساسي علتونه، (تالیف).

۷-عملي لار او علمي فلسفه، (ژباړه).

فضل ولي ناګار:

د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، ((دا هغه بالا حصار دی)) په نوم یې د شعرونو یوه مجموعه خپره شوې ده.

محمد حسن ولسمل:

پر ۱۳٤۲ل کال له ادبیاتو پوهنځي فارغ شوی دی.

۱-ظاهر شاه د قضاوت په تله کې، (د ګډو مقالو مجموعه)، چاپ.

۲-زنداني سوغات، چاپ.

محمد معصوم هوتک:

پر ۱۳٦٦ ل کال د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی. اثار يې دادي:

۱ -پاشلې ويناوې، د مولوي صالح محمد هوتک، ترتيب، سريزه، تحشيه او تعليقات، ۱۳٦۹ل کال چاپ.

۲ -سرامنې اوښکې، (شعرونو مجموعه)، ۱۳٦۹ل کال چاپ.

۳ -د ميرزا حنان بارکزي ديوان، ترتيب، سمون، سريزه، مقابله او ويې پانګه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

٤ -ميرزا عبدالودود هوتک، ناچاپ.

٥ -ښکار او کندهار، ناچاپ.

٦ -احمدشاهي کندهار، ناچاپ.

۷ -پښتنې قبيلې او روايتي شجرې، ناچاپ.

۸ -بحرالعلوم، دوست محمد خټک، ۱ ټوک، ترتيب، سريزه، سمون او حاشيه، ناچاپ.

۹ -خيرالبيان او دريم قرائت، چاپ، (ګډ هېواد).

۱۰ -د ملا امير ديوان، ترتيب او سريزه، ناچاپ.

۱۱ -د غره او دوره (ژوند ليک)، ناچاپ.

۱۲ -د زړه ايشناو، د شعرونو مجموعه، ناچاپ).1(

وسيع الله سيار:

د ژبو او ادبياتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی.

۱ -په پښتو کې د مسجع نثر د پيدايښت او پايښت مسئله، پر ۱٤۱۳هـ ق کال ليکل شوی.

افضل شېرزاد:

د ژبو او ادبياتو پوهنځي له انګليسي څانګې څخه فارغ شوی دی، د شعرونو يوه مجموعه لري، چې تراوسه لا چاپ شوې نه ده.

عبیدالله محک:

محک د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي انګلیسي څانګه لوستې، نوموړی په پښتو او دري ژبو یو شمېر اثار لیکلي دي، پښتو اثار یې دادي:

۱ -د نیمو شپو چغې: د لنډو کیسو مجموعه، د لیکوالو انجمن، کابل چاپ.

۲ -ګل په جبه زار کې (ناول)، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

لعل پاچا ازمون:

ازمون تر درېیم ټولګي پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو څانګه لوستې او بیا یې د جګړو له امله خپل وروستی کال د ننګرهار په پوهنتون کې بشپړ کړ، تراوسه یې دغه ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي:

۱ -د ملنګ جان خوږې نغمې له نویو زیاتونو سره، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

۲ -د سیند غاړې ګلونه، د محمد نور د شعرونو راټولونه او سریزه، لاهور چاپ.

۳ -پرهرونه دي چې خاندي: د شعرونو مجموعه، پېښور، ۱۳۷۲ل کال چاپ.

٤ -کابل د وینو او لمبو په سین کې: د کابل په باب د شعرونو مجموعه، راټولونه، پېښور، ۱۳۷۳ل کال چاپ.

۵ -د خسرو شعرونه: سریزه او راټولونه، ناچاپ.

غلام نبي فراهي:

غلام نبي فراهي د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې فارغ شوی او بیایې له همدې څانګې ماسترې هم ترلاسه کړې ده. د لیسانس دورې پر مونوګراف سربېره (د استاد بېنوار ژوند او اثار په نامه یې د ماسترۍ دورې د تیزس په توګه یو بل اثر هم لیکلی دی.

(1)دا لیکوال او دا خبرې، ۳۷۱مخ.

(1)دالیکوال او دا خبرې، ۳۹۸ مخ.

(۱) دا ليکوال او دا څېرې، ۳۹۸مخ.

(1)د ليکوالۍ فن: سيد محی الدين هاشمي، پېښور، چاپ.

(1)پوخ کانی، محمدمعصوم هوتک، ټورنټو، کاناډا، ۱۳۷۵ل کال چاپ د پښتۍ څلورم مخ.

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو مونوګرافونه

۱-د رحمان بابا او خوشال شعر او شاعري:

د شریفي خوګیانۍ (اسلمي) له خوا پر ۱۳۴۲ل کال د پوهاند صدیق الله رښتین تر لارښوونې لاندې لیکل شوی، د مخونو شمېر یې (۲٤) دی. په دغه مونوګراف کې د رحمان بابا د اشعارو پر اخلاقي، ټولنیزو، تصوفي او د خوشال د اشعارو پر اخلاقي، ټولنیزو، عشقي او حماسي خواوو لنډې خبرې شوي دي.

۲ -بلوڅ او بلوڅي:

عبدالرحمن بلوڅ د پوهاند صدیق الله رښتین تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۳ل کال لیکلی دی، د مخونو شمېر یې (٤٤) دی. دغه مونوګراف پر شپږو څپرکو وېشل شوی، چې په هره برخه کې یې د بلوڅو او بلوڅي ژبې په باب لنډه رڼا اچولې.

۳ -د باختري او ایرانیو تاریخي انکشاف:

د محمد کریم اڅکزي له خوا پر ۱۳۴۳ل کال لیکل شوی، لارښود استاد یې حبیب الله جاج پښتون زوی دی، د مخونو شمېر یې (۲۰) ته رسېږي.

٤ -د کوچنیانو شفاهي ادب یا د کوچنیانو فولکور:

د شاه ولي له خوا پر ۱۳٤٤ل کال په ۹۷مخونو کې لیکل شوی، په مونوګراف کې د کوچنیانو شفاهي ادب ته پر کتنې سربېره د هغو پر روزنیز اړخ هم رڼا اچول شوې ده.

۵ -پښتنې شاعرانې:

د زرغونې زېور له خوا پر ۱۳٤۵ل کال په (۷۵) مخونو کې د لوی استاد علامه عبدالحی حبیبي تر لارښوونې لاندې لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې ټولې (۳۳) پښتنې شاعرانې معرفي شوي او د شعرونو بېلګې یې راوړل شوي دي.

٦ -د ننگرهار د سيمې ولسي شاعران:

د زېورالدين زېور له خوا پر ۱۳٤٥ل کال په (٥١) مخونو کې ليکل شوی، لارښود استاد يې پوهاند عبدالحی حبيبي دی، په دغه مونوگراف کې د (۳٦) تنو شاعرانو ژوند ليک او د شعرونو بېلگې خوندي دي.

۷ -د ادبي تاريخ تيوري:

پر ۱۳٤٦ل کال په (٤٨) مخونوکې د حبيب الله تږي له خوا ليکل شوی دی. په دې مونوگراف کې د ادب تاريخ تيوري، تاريخي سير او د تيورۍ د ميتود په باب خبرې شوي دي.

۸ -د تگاب د سيمې ولسي شاعران:

ليکوال يې سيدامير دی، پر ۱۳٤٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې ليکل شوی دی. د مخونو شمېر يې (۸۱) ته رسېږي، په دې مونوگراف کې د تگاب د څلورو تنو شاعرانو ژوند ليک او د شعرونو بېلگې راغلي دي.

۹ -د ننگرهار مجله:

دا مونوگراف د شاه ولي قرار له خوا پر ۱۳٤٦ل کال د استاد محمد حسين راضي تر لارښوونې لاندې ليکل شوی، د مخونو شمېر يې (٤۷) ته رسېږي. دا مونوگراف شپږ څپرکي لري او د ننگرهار مجلې د موضوعي نيوليک (فهرست) په باب په کې خبرې شوي دي.

۱۰ -د کونړ د سيمې اجتماعي دودونه:

د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې د جلال الدين کونړي له خوا پر ۱۳٤٦ل کال په (٦۷) مخونو کې ليکل شوی دی. په دې مونوگراف کې د کونړ د خلکو په ځينو دودونو او رواجونو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۱۱ -بازارک او ښخوبی:

د عبدالباقي (شینواري) له خوا پر ۱۳٤٦ل کال لیکل شوی، د مخونو شمېر یې (۲۷) دی. یاد شوی مونوګراف دوه برخې لري، په لومړۍ برخه کې یې د بازارک او په دویمه برخه کې یې د ښخوبي سیمو په باب خبرې شوي دي.

۱۲ -د افغانستان په تاریخ او ادبیاتو کې د روښانیانو دنهضت مقام:

د عبدالقیوم نورزي له خوا په (٦٤) مخونو کې پر ۱۳٤۷ل کال لیکل شوی، په دغه مونوګراف کې د روښانیانو د نهضت ماهیت، اصولو او عقایدو په باب خبرې شوي دي.

۱۳ -د شګې پخواني شاعران:

عبدالمجید زاخېل د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳٤۸ل کال لیکلی، د مخونو شمېر یې (۵۱) ته رسیږي. په دې مونوګراف کې د شګې د څو تنو شاعرانو ژوند لیک او د شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱٤ -پښتني دودونه-کړنې او فالونه:

د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې علي محمدمنګل پر ۱۳٤۸ل کال لیکلی دی. دغه مونوګراف (۷۰) مخونه لري او د پکتیا د خلکو د ځینو دودونو په باب په کې لنډه رڼا اچول شوې ده.

۱۵ -د لغمان بشري جغرافیه:

اسدالله (رویا) پر ۱۳٤۸ل کال په (۲۷) مخونو کې لیکلی دی. لارښود استاد یې حمیدالله امین دی، په یاد شوي مونوګراف کې د لغمان ولایت پر ځینو دودونو، رواجونو او ځینو سپورتي لوبو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۱٦ -مېرمن حمیده او د هغې ژوند او اشعارو ته یوه کتنه:

عبدالصبور ملیار په (٤۰) مخونو کې پر ۱۳٤۸ل کال د حبیب الله جاج تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مېرمن حمیدې ژوند لیک او د شعرونو نمونې راوړل شوي دي.

۱۷ -د شیدا په فکر او شعر لنډه څېړنه:

خیرمحمد شینواري پر ۱۳۴۹ل کال لیکلی دی، (۳۸) مخه لري د کاظم خان شیدا د ژوند پر حالاتو او د شعر پر ځینو ځانګړنو خبرې شوي دي.

۱۸ -د پکتیا ولایت د ګوملې پېژندنه:

محمدعلم نواب خېل د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۹ل کال لیکلی دی، (۷۹) مخونه لري. په دې مونوګراف کې د پکتیا ولایت د ګوملې د سیمې پر لنډې پېژندنې سربېره د نومړې سیمې پر ځینو قوانینو او دودونو هم لنډې خبرې شوي دي.

۱۹ -د پکتیا ولایت د ځاځیو ولسي شاعران:

دسید محمد کارګر له خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۹ل کال لیکل شوی دی. (۵۵) مخونه لري، په نومړي مونوګراف کې د پکتیا ولایت د هاشم خېلو او عمرخېلو د سیمو (۷٦) تنه شاعرانو پېژندګلوي او شعري بېلګې راغلي دي.

۲۰ -د نوزاد رواجونه:

نصر الله نوزادي پر ۱۳۴۹ل کال په (۲۸) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوګراف کې په دریو برخو کې د نوزاد د خلکو پر ځینو رواجونو خبرې شوي دي.

۲۱ -خوشال خان او د پښتنو د ازادۍ تحریک:

عبدالمالک شهبازخېل پر ۱۳۵۰ل کال د پوهاند میرحسن شاه تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۵۰) مخونه لري. په نومړي مونوګراف کې د خوشال خان پر ژوند، اقتصادي او ټولنیزو حالاتو باندې لنډه رڼا اچول شوې ده.

۲۲ -د راډیو افغانستان د پروګرامونو شکل او څرنګوالي ته یوه کتنه:

شاه محمود زیارمل پر ۱۳۵۰ل کال په (۲۰) مخونو کې لیکلی، په نوموړي مونوګراف کې د کابل راډیو د پروګرامونو او دهغو د نشر او خپرېدو د وختونو په باب معلومات ورکړل شوي دي.

۲۳ -د پشه یي د خلکو محیط او د ژبې معرفي:

نورمحمدغمجن الینګاري په (٦٨) مخونو کې پر ۱۳۵۰ل کال لیکلی، په یاد شوي مونوګراف کې د پشه یي ژبې او د پشه یانو د محیط په باب رڼا اچول شوې ده.

۲٤ -د افغانستان کالنۍ د مضامینو فهرست:

سید عبدالستار رازي پر ۱۳۵۰ل کال په (۵۵) مخونو کې لیکلی، لارښود استاد یې محب الله رحمتي دی.

۲۵ -د اندړو دودونه:

د محمد اسلم قربانخېل له خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې پر ۱۳۵۰ل کال لیکل شوی دی، په یاد شوي مونوګراف کې د غزني د اندړو ولسوالۍ دخلکو د ټولنیزو دودونو په باب خبرې شوې دي.

۲٦ -د احمدشاه بابا لښکر کشي او دده د امپراطورۍ حدود:

امان الله ایازي پر ۱۳۵۱ل کال د پوهاند میرحسین شاه تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی. په دغه مونوګراف کې د احمدشاه بابا د واکمنۍ د حدودو او لښکر کشیو په باب په لنډیز سره خبرې شوې دي.

۲۷ -د پښتونستان مسئله د تاریخ په اوږدو کې:

عبدالشاه ظفرخېل پر ۱۳۵۱ل کال د پوهنوال حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. (۵۲) مخونه لري.

۲۸ -پښتونستان:

لیکواله یې حفیظه ده، پر ۱۳۵۱ل کال یې د پوهاند میرحسین شاه تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی. (۸۲) مخونه لري، په یاد شوي مونوګراف کې د پښتونستان پر جغرافیایي موقعیت خبرې شوي او د پښتونستان د ځینو ملي مبارزو لکه خان عبدالغفار خان پېژندګلوي په کې راغلې ده.

۲۹ -عربي ژبه د پېړیو په بهیر کې:

عبدالغفور رسول پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (۳۰) مخونه لري. مونوګراف درې برخې لري او د عربي ژبې د پرمختګ او څرنګوالي په باب په کې خبرې شوي دي.

۳۰ -د قره باغ پښتني دودونه:

محمد حسن پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۸) مخونو کې لیکلی، د غزني ولایت د قره باغ د سیمې د پښتنو د ځینو دودونو په باب په کې معلومات وړاندې شوي دي.

۳۱ -د لغمان ولایت د ملي شاعرانو په شعرونو کې د ځایونو نومونه:

محب الدین محب پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۱) مخونو کې لیکلی، په دې مونوګراف کې د یادې شوې سیمې د اتو تنو شاعرانو د شعرونو له مخې سیمه ییزو نومونو ته ګوته نیول شوې ده.

۳۲ -وړانګې ورځپاڼه:

محمدانور پر ۱۳۵۲ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۳٦) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د یادې شوې خپرونې او د هغې د مضامینو په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳٤ -د قرغیو د ولسوالۍ جغرافیه:

محمداعظم حیدري پر ۱۳۵۲ل کاې د پوهاند حمیدالله امین تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (۷۵) مخونه لري، په دې مونوگراف کې د لغمان ولایت د قرغیو سیمې د یو شمېر غرونو او سیندونو په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳۵ -۱۸۹۳م څخه راپدېخوا د تاریخ په اوږدو کې د پښتونستان مسئله:

د جان محمد، دوړ له خوا پر ۱۳۵۲ل کال لیکل شوی دی. لارښود استاد یې برهان الدین حساس دی، مخونه یې (٤۸) دي. مونوگراف څلور څپرکي لري او په هر څپرکي کې د پښتونستان په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳٦ -په افغاني ټولنه کې د ښځو دریځ:

لطیفې پر ۱۳۵۲ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۳۵) مخونه لري. په دغه مونوگراف کې په افغاني ټولنه کې د ښځو د دریځ په باب خبرې شوي او هم د ځینو افغاني ښځمنو شاعرانو پېژندگلوي او د شعرونو بېلگې راغلې دي.

۳۷ -د خوست لهجې او مروج لیکدود:

حضرت محمد ویاړ پر ۱۳۵۲ل کال د شیریندل گردیوال تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. دغه مونوگراف (۲۷) مخونه لري.

۳۸ -د پروفیسور ډاکتر برنارډورن د پښتو منتخباتو او د رحمان بابا د چاپي دېوان مقایسه:

د میرزامحمد له خوا پر ۱۳۵۲ل کال په (۷۹) مخونو کې لیکل شوی دی.

۳۹ -په کندهار کې د ډله ییزو مفاهیمو وسایلو تاریخي سیر:

احمدالله پر ۱۳۵۲ل کال د عنایت الله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (٦٢) مخونه لري. په دې مونوګراف کې د کندهار د مطبوعاتو او خپرو شویو مطالبو په اړه خبرې شوي دي.

٤٠ -پښتني جرګې او دودونه:

سهراب مومند پر ۱۳۵۲ل کال د مجاوراحمدزیار تر لارښوونې لاندې لیکلی، (٢٦) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د پښتني جرګې پر اهمیت او په اولسمه او اته لسمه پېړۍ کې د پښتنو د ځینو دودونو په باب خبرې شوې دي.

٤١ -د سراج الاخبار او هېواد مقایسوي مطالعه:

لعل پاچا ځدراڼ پر ۱۳۵۳ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی، (٤٢) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د سراج الاخبار او هېواد د ورځپاڼو پرتلنه شوې ده او د دواړو ورځپاڼو توپیرونو ته ګوته نیول شوې ده.

٤٢ -د هسکې مېنې جغرافیه:

د سیدبادشاه له خوا پر ۱۳۵۳ل کال د حمیدالله امین تر لارښوونې لاندې لیکل شوی، (۳۰) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د شینوارو دهسکې مېنې د ولسوالۍ پر جغرافیه لنډه رڼا اچول شوې ده.

٤٣ -د پښتو فولکور او ادب:

حفیظ الله جمالي پر ۱۳۵۳ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې لیکلی، (٣٦) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د پښتني فولکور پر ځینو اړخونو رڼا اچول شوې ده.

٤٤ -پښتونستان وپېژنئ:

محمد نعیم پر ۱۳۵۳ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې بشپړ کړی دی. په مونوگراف کې د پښتونستان د سیمې په باب ځینې معلومات راغلي دي.

٤٥ -د جمعي مفاهیمې وسایل په کندهار کې:

حبیب الله حبیب پر ۱۳۵۳ل کال د استاد حبیب الله تر لارښوونې لاندې په (۲٦) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د کندهار د خپرونو په باب یو لړ معلومات وړاندې شوي دي.

٤٦ -د پښتونستان په مسئله کې د هېواد ورځپاڼې رول:

شیخ محمد پر ۱۳۵۳ل کال د پوهنوال حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (٤۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې هغو لیکنو ته نغوته شوې ده، چې د پښتونستان په باب په هېواد ورځپاڼه کې خپرې شوې دي.

٤٧ -د انگولا مسئله:

رحیم داد همزولي پر ۱۳۵۳ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د نوموړي هېواد جغرافیا او تاریخ ته لنډه کتنه شوې ده.

٤٨ -د مطبوعاتو رول د هېواد او ازادۍ په برخه کې:

خان زمان پر ۱۳۵۳ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې بشپړ کړی دی. دغه مونوگراف پر څلورو برخو وېشل او د هېواد د ازادۍ په برخه کې د مطبوعاتو پر اغېز او تاثیر خبرې کوي.

٤٩ -تربگني:

د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې (وزیر) لیکلی دی، د لیکلو کال یې ۱۳۵۳ل دی، (۳۸) مخونه لري او د لنډې کیسې، ډرامې او تربگنۍ په باب په کې معلومات راغلي دي.

٥٠ -له جغرافيايي نومونو سره د رواياتو تړون:

د وزير محمد له خوا پر ۱۳۵۳ل کال ليکل شوی، (۳۵) مخونه لري، په دغه مونوگراف کې د ځينو رواياتو په باب خبرې شوي دي.

٥١ -ژبه او د ژبې د پيداکېدو سرچينه:

د الله باز له خوا د دوکتور مجاوراحمدزيار تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۵۳ل کال په (۲٦) مخونو کې ليکل شوی دی. په دغه مونوگراف کې د ژبې د پيداکېدو پر علتونو او عواملو لنډې خبرې شوې دي.

٥٢ -د پښتو څېړنو بين المللي مرکز:

عبدالهادي هاند پر ۱۳۵۳ل کال په ۲۳ مخونو کې ليکلی دی، په دغه مونوگراف کې د پښتو ژبې د بين المللي مرکز په باب معلومات وړاندې شوي دي.

٥٣ -د تصوف اغېز پر ټولنه باندې:

مصرخان پر ۱۳۵۳ل کال د زيورالدين زيور تر لارښوونې لاندې په ۳۳ مخونو کې بشپړ کړی دی او د روښانيانو د غورځنگ په باب په کې خبرې شوي دي.

٥٤ -د ملنگ جان ورک اشعار:

اخندخان پر ۱۳۵۳ل کال د مجاوراحمدزيار تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی. ۲۵ مخونه لري، په نوموړي مونوگراف کې د ملنگ جان پر پېژندگلوي سربېره د هغه ځينې شعرونه او د هغه په باب د کورنيو او بهرنيو ليکوالو ځينې اشعار راغلي دي.

۵۵ -د کندهار د سیمې فکاهیات:

د بریالي پکتا له خوا پر ۱۳۵۳ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکل شوی. دغه مونوګراف (۲٦) مخونه لري او په کې د کندهار د سیمې ځینې ټوکې ټکالې راټولې شوې دي.

۵٦ -د پښتو ټولنې نشراتي فعالیتونه:

زمري محقق پر ۱۳۵٤ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی. دغه مونوګراف (۳۰) مخونه لري او په کې د پښتو ټولنې لنډه تاریخچه بیان او ددې ټولنې پر خپرنیو فعالیتونو رڼا اچول شوې ده.

۵۷ -د پښتونستان د مطبوعاتو وضع د صدر بوټو د حکومت په دوره کې:

محمد زمان پر ۱۳۵٤ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. نوموړي مونوګراف کې د ذوالفقار علي بوټو د واکمنۍ پر وخت د پښتونستان د غورځنګ او د پښتنو د مطبوعاتو د څرنګوالي په باب خبرې شوې دي.

۵۸ -د کټواز د سیمې دودونه:

محمدنواز پر ۱۳۵٤ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی، (۳٤) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د غزني د کټواز د سیمې پر ځینو دودونو او پښتني رواجونو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۵۹ -مقلوبې پښتو کلمې:

محمد قاسم سالمي پر ۱۳۵٤ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۱۹) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د پښتو د مقلوبو کلمو په باب معلومات راغلي دي لکه: اغزی agzay ، ازغیazgay

٦٠ -د مومندو ورزشي لوبې:

د سرفراز له خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۵٤ل کال په (٦١) مخونو کې لیکل شوی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د مومندو پر ځینو سیمه ییزو لوبو رڼا اچول شوې ده.

٦١ -په افغانستان کې د مطبوعاتو لوړ او ځوړ او د هغو پرمختیا:

نام حق ځیرک پر ۱۳۵٤ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (٤٢) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې په افغانستان کې د مطبوعاتو پر څرنګوالي او همدارنګه پر ځینو اقتصادي، فرهنګي، سیاسي، مذهبي او ټولنیزو حالاتو هم لنډه رڼا اچول شوې ده.

٦٢ -د جمهوري پلوشه د مطبوعاتو په لمن کې:

پر ۱۳۵٤ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې عبدالشکور لیکلی دی، (۳۵) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د پلوشې جریدې د مضامینو او همدارنګه له کابل مجلې سره د نوموړې جریدې پرتلنه شوې ده.

٦٣ -د پښتو په ګړني (شفاهي) ادب کې د ښځو ونډه:

شریفې شریف پر ۱۳۵٤ل کال د مجاوراحمد زیار ترلارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (۵۵) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې په لنډیو کې د ښځو پر ونډې او دریځ خبرې شوې دي.

٦٤ -د زده کوونکو د درسي وروسته والي علتونه:

محمد نسیم قسیمي پر ۱۳۵٤ل کال د ډاکټر ګل جانان ظریف تر لارښوونې لانندې لیکلی دی، ٦٤مخونه لري. دا مونوګراف اته څپرکي لري، چې د زده کوونکو پر درسي ستونزو او د هغو پر د عواملو خبرې شوي.

٦٥ -د سرخرورد په پارسي کې د پښتو ګڼون او اغېزه:

جمال الدين وطنمل پر ۱۳۵٤ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (١٦) مخونو کې ليکلى دی. په نوموړي مونوګراف کې په ورځنيو خبرو کې په ياد شوې سيمه کې پر پارسي باندې د پښتو ژبې اغېزې ته نغوتې شوې دي.

٦٦ -د ميرويس هوتکي او احمدشاه دراني زمام داري ته مقايسوي کتنه:

محمد صديق خالقي پر ۱۳۵٤ل کال د پاينده محمد (سرهنګ) تر لارښوونې لاندې ليکلى او (٣٦) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د ميرويس نيکه او احمدشاه بابا د جګړو، اتلوليو او واکمنيو په باب لنډه رڼا اچول شوې ده.

٦٧ -د خوشال خان خټک عصر ته يوه کتنه او د هغه معاصرين:

ذکريا پر ۱۳۵٤ل کال ليکلى دی، (۳۱) مخونه لري، په دغه مونوګراف کې د خوشال خان خټک پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه وخت پر حالاتو هم لنډه رڼا اچول شوې ده.

٦٨ -د ماشومانو د بد اخلاقۍ سببونه:

زرشاه حق يار پر ۱۳۵۵ل کال د پوهاند محمد فاضل تر لارښوونې لاندې ليکلى، نوموړى مونوګراف شپږ څپرکي لري او د ماشومانو د روزنې او همدارنګه پر ناوړه چارو د هغو د اخته کېدو پر سببونو خبرې شوې دي.

٦٩ -د افغانستان د ثانوي ښوونځيو ازموينې:

شېرخان رښتين پر ۱۳۵۵ل کال د پوهندوی عطاالله روف تر لارښوونې لاندې په ٤٢ مخونو کې ليکلى دی. پر دغه اثر کې د افغانستان د ثانوي ښوونځيو په درسي ميتود خبرې شوې دي.

۷۰ -ښوونه او روزنه د اسلام له نظره:

عبدالقيوم وزير پر ۱۳۵۵ل کال د استاد دانش تر لارښوونې لاندې په (۷۹) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د اسلام له نظره پر ښوونه او روزنه خبرې شوې دي.

۷۱ -د وردګو د قبيلې د واده او مړي دودونه:

محمد مبارک پر ۱۳۵۵ل کال د دوکتور مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې په ٤۹ مخونو کې ليکلی دی. په ياد شوي مونوګراف کې د ودرګو د قبيلې د مړي او ژوندي او د واده پر دودونو او رواجونو رڼا اچول شوې ده.

۷۲ -په ننګرهار کې فولکوريکې کيسې:

عبدالروف پت يار پر ۱۳۵۵ل کال د دوکتور مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۱۲۰) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ننګرهار ولايت (۹) فولکوريکې کيسې راټولې شوې دي.

۷۳ -سرې لمبې:

سعدالله فيضي پر ۱۳۵۵ل کال ليکلی دی، (۸۳) مخونه لري او په دغه مونوګراف کې د ملا عبدالحنان حيرت پر ژوند او ټولنيزو شرايطو او اشعارو خبرې شوې دي.

۷٤ -د اماني دولت د سقوط سببونه:

غلام احمد واک پر ۱۳۵۵ل کال د پوهندوی سيد سعدالدين هاشمي تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. (٦۳) مخونه لري، په نوموړي مونوګراف کې د اماني دولت د ظهور په مقابل کې د بريتانوي ښکېلاک د مخالفتونو عوامل ترکتنې لاندې نيول شوي دي.

۷۵ -زیتون په افغانستان کې:

بخت جمال پر ۱۳۵۵ل کال لیکلی دی. لارښود استاد یې محب الله رحمتي دی. په دغه مونوګراف کې په افغانستان کې د زیتون د حاصلاتو په باب معلومات راټول شوي دي.

۷٦ -د لغمان ولایت د کلمان د سیمې معرفي:

عبدالمومن پر ۱۳۵۵ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (٤٦) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کلمان د سیمې، اقتصادي څرنګوالی او جغرافیایي موقعیت او د سیمې د ځینو دودونو په باب څرګندونې شوې دي.

۷۷ -د امان افغان جریدې خپرونې په سیاسي، اقتصادي، اجتماعي او کلتوري ساحه کې:

محمد صفر خواریکښ پر ۱۳۵٦ل کال لیکلی، لارښود استاد یې حبیب الرحمن هاله دی. (۳۹) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د (امان افغان) جریدې د خپر شوو لیکنو په باب ځینې معلومات راټول شوي دي.

۷۸ -سیکان او د هغوی دودونه:

شفیق الله دردمل پر ۱۳۵٦ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۷۲) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د هندوستان سیکانو د کلتور او د هغو د دودونو په باب ځینې معلومات راټول شوي دي.

۷۹ -د مرکخېلو دود او دستور:

محمد صابر پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۲۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مرکخېلو د دود او دستور په باب په لنډه توګه رڼا اچول شوې ده.

۸۰ -د پاینده محمد کرېه وال ژوند او ځینې شعرونه:

محمد سراب پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د پاینده محمد کره وال د ژوند او شاعرۍ په باب څرګندونې راغلې دي.

۸۱ -د غزني د قره باغ د سیمې منطقوي جغرافیه:

د قیوم داد حکیمزي له خوا پر ۱۳۵٦ل کال لیکل شوی، لارښود استاد یې پوهنوال حمیدالله امین دی. د یادې شوې سیمې جغرافیایي موقعیت یې څېړلی دی.

۸۲ -د ګوجري ژبې لغوي ذخیره:

عبدالطیف دلسوز پر ۱۳۵٦ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳٦) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګوجرو د ژبې (ګوجري) په باب لنډ معلومات راغلي دي.

۷۳ -په افغانستان کې د ښوونې او روزنې د ښه والي لپاره لازمې طریقې:

ګلبدین نېکمل پر ۱۳۵٦ل کال د عطاالله روف تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د یادې شوې موضوع په باب څرګندونې شوې دي.

۸٤ -د پکتیا ولایت د سید کرم ولسوالۍ عمومي جغرافیه:

اشرف شریفي پر ۱۳۵٦ل کال د پوهنوال حمیدالله امین تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، چې د سیدکرم ولسوالۍ عمومي جغرافیه په کې تشریح شوې ده.

۸۵ -د منځنۍ پېړۍ او اسکولاستیکي افکار:

د محمد اکبر ارینمل له خوا پر ۱۳۵٦ل کال په (۳۲) مخونو کې لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې د افغانستان د منځنیو پېړیو د ټولنیز، اقتصادي جوړښت او د ښوونې او روزنې په باب لنډ معلومات وړاندې شوې دي.

۸٦ -د ساووجي ژبې لغات:

محمد نادر مشوانۍ پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ساووجي ژبې ځینې وییونه (لغات) د هغو فونیټیک شکل او پښتو ماناوې راغلي دي.

۸۷ -خبر په امان افغان کې:

سیدامین مجاهد پر ۱۳۵٦ل کال د محمد کاظم اهنګ تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (۳٤) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د امان افغان جریدې د ځینو لیکنو فهرست او د نوموړې جریدې لنډه تاریخچه راغلې ده.

۸۸ -د مزار درې د ادیت او شماش دودونه:

رحمت سید پر ۱۳۵٦ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د مزار درې د ادیت او شوماش د جغرافیې پېژندګلوي او د هغو د ځینو دودونو په باب معلومات راغلي دي.

۸۹ -د ګوشتې ولسوالۍ دودونه:

عبدالجبار پر ۱۳۵٦ل کال د پوهنمل محمد طاهر علمي، تر لارښوونې لاندې په (۱۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګوشتې ولسوالۍ د ځینو دودونو په باب خبرې شوې دي.

۹۰ -د خوست محلي ګړنې:

شازالي پر ۱۳۵٦ل کال د محمد طاهر علمي تر لارښوونې لاندې په (۳٦) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوست د خلکو يو شمېر عاميانه ګړنې څېړل شوې دي.

۹۱ -د ښاغلي محمد داود سفرونه بهرنيو هېوادونو ته:

محمد شريف شاذ پر ۱۳۵٦ل کال د محمدکاظم اهنګ تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د سردارمحمدداود د سفرونو يادونه راغلې او هم د دې سفرونو د موخو په باب رڼا اچول شوې ده.

۹۲ -د سيد عبدالخالق کندهاري پېژندګلوي او د اشعارو مجموعه:

عبدالطيف پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې ليکلی دی، (٦۸) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د سيد عبدالخالق کندهاري ژوند ليک او د هغه د شعرونو بېلګې راغلي دي.

۹۳ -د چېرهار د سيمې د ولسي شاعر اميرزاده (خاکسار) د اشعارو مجموعه:

شېرزاده پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د اميرزاده لنډ ژوند ليک او د هغه د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۹٤ -د کونړونو ولايت بشري جغرافيه:

سيداحمد پر ۱۳۵٦ل کال د پوهنمل دوکتور عبدالله (روحاني) تر لارښوونې لاندې په (٤٦) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړونو د عمومي جغرافيې، ټولنيز څرنګوالي او د اداري تشکيلاتو په باب يو لړ معلومات راغلي دي.

۹۵ -د محمد باقي بادل (بارکزي) اشعار:

د عوذ بالله له خوا پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې لیکل شوی دی. په نومورې مونوگراف کې د یاد شوي شاعر لنډه پېژندنه او د کلام بېلگې خوندي دي.

۹٦ -په شینوارو کې د کونه تیر غزا:

معروف شاه خان پر ۱۳۵٦ل کال د استاد رشاد تر لارښوونې لاندې په (٤۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د شینوارو د غزا علتونه او د غزا د گډون کوونکو په باب معلومات راغلي دي.

۹۷ -د محمد نواب اشعار:

محمد ظاهر (همت) پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د محمد نواب پېژندگلوي، دهغه اشعارو په باب تبصره او د شعرونو بېلگې راغلې دي.

۹۸ -د شینوارو د سیمې اصطلاحات:

سید عیسی نېکمل پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۵۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د شینوارو د سیمې یو لړ عامیانه اصطلاحات ځای شوي.

۹۹ -د اشرف خان هجري په شعر کې ادبي تصلفات (باتې):

محمد گل کوچي پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د اشرف خان هجري په شعر کې تصلفات څېړل شوي دي.

۱۰۰-د یوه ولسي شاعر پېژندنه:

د عبدالاحد ښکاره له خوا پر ۱۳۵٦ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ولسي شاعر حاجي محمد پر ژوند لیک او شاعرۍ رڼا اچول شوې ده.

۱۰۱-د حضرت ولي پېژندنه او نظمونه يې:

فضل ولي ناګار پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳٦) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د حضرت ولي پېژندنه او د هغه د نظمونو په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۲-د ارچې تجارت د کونړونو په ولایت کې:

د غلام قادر جلیلي له خوا پر ۱۳۵٦ل کال د عبدالله روحاني تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړونو ولایت پېژندنه، د ولایت جغرافیایي موقعیت او د ارچې د لرګیو د سوداګرۍ په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۳-د تګاب د سیمې نوي او زاړه شاعران:

ګلداد بېژني پر ۱۳۵٦ل کال لیکلی دی. لارښود استاد يې پوهاند عبدالشکور رشاد دی، (٦۸) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د تګاب د سیمې د څلورو تنو شاعرانو پېژندنه او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۰٤-د جانان فدوي هوتک پېژندنه او اثار:

محمد حنیف پر ۱۳۵٦ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د جانان فدوي پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۱۰۵-د زابل ولایت د بادامو او انګورو تولید او تجارت:

د سید علي هوتک له خوا پر ۱۳۵٦ل کال د حمیدالله امین تر لارښوونې لاندې په (۳٦) مخونو کې لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې لومړی د زابل ولایت د جغرافیې په باب خبرې شوې، بیا د اوسېدونکو د اقتصادي حالت او هم په اقتصاد کې د بادامو پر اهمیت او د هغو پر تجارت خبرې شوې دي.

۱۰٦-د ولسي شاعر بهاوجان پېژندنه:

محمدعارف پېژاند پر ۱۳۵٦ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، چې په کې د سیدبهاوجان پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۱۰۷-د پښتو ادب طالبان:

ذکریا ملاتړ پر ۱۳۵٦ل کال د پوهندوی دوکتور ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۲۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پښتو ادب (۲۲) طالبانو په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۸-د پښتو ژبې د ځینو ولسي شاعرانو پېژندګلوي:

محمد معین باجوړي پر ۱۳۵٦ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، چې (٤۱) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې د (۱۸) تنو شاعرانو پېژندګلوي او د کلام بېلګې راغلي دي.

۱۰۹-د کندهار په سیمې کې کرکې:

محمد رحیم سلطاني پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الله حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کندهار د خلکو په فولکور کې کرکې څېړل شوې دي.

۱۱۰-د بېسوادۍ د مسلې حل په افغانستان کې:

خوشحال یاسیني پر ۱۳۵۷ل کال لیکلی دی. دا مونوگراف پنځه برخې لري، په هره برخه کې یې د سواد د گټې او د بېسوادۍ د له منځه وړلو لارې چارې څه نا څه په گوته شوې دي.

۱۱۱-د نوم صرف (نوم گړپوهه):

نصرالله ناصر پر ۱۳۵۷ل کال د پوهاند دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د نوم پر صرف باندې خبرې شوې دي او د نوم ډولونه هم په گوته شوې دي.

۱۱۲-د شینوارو ولسي ادب:

تاج محمد پر ۱۳۵۷ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د شینوارو ولسوالۍ پر ولسي ادب رڼا اچول شوې ده.

۱۱۳-د گرشک د خلکو گړنی ادب:

سخیداد هلمندي پر ۱۳۵۷ل کال د پوهاند دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (٤۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د گرشک د خلکو ولسي اصطلاحات څېړل شوي او بېلگې یې راوړل شوې دي.

۱۱٤-ټولنیزه پراختیا:

فیض محمد فیاض پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې ټولنیزه پراختیا له علمي نړۍ لید او د هغه د مخالف فکر دواړو له مخې څېړل شوې ده.

۱۱۵ -اجتماعي انقلابونه او ښوونې روزنې سره د هغو اړیکي:

سراج الدین پر ۱۳۵۷ل کال د رڼا ګل رڼا تر لارښوونې لاندې په (۲۱) مخونو کې لیکلی دی. په نومورې مونوګراف کې پر ښوونه او روزنه باندې د ټولنیزو بدلونونو اغېزې څېړل شوي دي.

۱۱٦ -د تره خېلو ګرډود:

مصطفی نژدې پر ۱۳۵۷ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی، چې د تره خېلو د ګرډود په باب معلومات په کې راغونډ شوي دي.

۱۱۷ -د شوروي اتحاد د مطبوعاتو سیستم:

زلمي هېوادمل پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۱۷) مخونو کې لیکلی دی. په نومورې مونوګراف کې د شوروي اتحاد د مطبوعاتو، راډیو او ټلویزیون په باره کې په لنډیز سره معلومات راوړل شوي دي.

۱۱۸ -د ممتاز کارګر اشعار:

نادرخان پر ۱۳۵۷ل کال د دوکتور مجاوراحمدزیار تر لارښوونې لاندې په (٤٤) مخونو کې لیکلی دی. په نومورې مونوګراف کې د ممتاز کارګر ژوندلیک او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۱۹ -د حیات الله بشري اشعار:

نورمحمد پر ۱۳۵۷ل د مجاوراحمدزیار تر لارښوونې لاندې په (۲۱) مخونو کې لیکلی دی. په نومورې مونوګراف کې د شاعر پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۲۰ -د حصارک غلجايي د ولسوالۍ بشري جغرافيه:

زلمي داد پر ۱۳۵۷ل کال د لطف الله ساپي تر لارښوونې لاندې په (۳٦) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د حصارک د ولسوالۍ پر ټولنيز ژوند، اداري تشکيلاتو، دود او دستور باندې رڼا اچول شوې ده.

۱۲۱ -ښځه په پښتو منثورو ادبياتو کې:

اميرمحمد پاڅون پر ۱۳۵۷ل کال د حبيب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د ښځې د ټولنيز او طبقاتي ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۲ -د شغني ژبې فولکور (گړنی ادب):

دلبرشاه سرچشمه پر ۱۳۵۷ل کال د مجاوراحمدزيار تر لارښوونې لاندې په (٤۱) مخونو کې ليکلی دی. نوموړی مونوگراف درې څپرکي لري، چې په هر څپرکي کې يې د شغنان د خلکو د ولسي ادب او ټولنيز ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۳ -د تگاو ولسوالۍ د خلکو گړنی ادب:

محمد ابراهيم پر ۱۳۵۷ل کال د حبيب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤۱) مخونو کې ليکلی دی. نوموړي مونوگراف کې د تگاو ولسوالۍ جغرافيايي موقعيت، ټولنيزه او اقتصادي بڼه او پر ولسي ادب رڼا اچول شوې ده.

۱۲٤ -د حميد د شاه گدا په مثنوي کې د قافيې د عيبونو مطالعه:

خان اباد پر ۱۳۵۷ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۲۷) مخونو کې ليکلی دی. دې مونوگراف کې د حميد د ياد شوي اثر د قافيې نيمگړتياوې په گوته شوې دي.

۱۲۵-د غلام حسين پېژندګلوي او اشعار:

محمد عمر دايمزي پر ۱۳۵۷ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د غلام حسين ژوند ليک او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۲۶-په پکتيا کې ډله ييزه مفاهمه او د هغې وسايل:

عزيزخان عدلي پر ۱۳۵۷ل کال د حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې ليکلی دی. نوموړی مونوګراف پنځه څپرکي لري او د پکتيا ولايت د مطبوعاتو په باب په کې معلومات راغونډ شوي دي.

۱۲۷-د سيداباد د ولسوالۍ انګېرنې او کرنې:

محمد اصف پر ۱۳۵۷ل کال د دوکتور مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د سيد اباد د ولسوالۍ لنډه پېژندنه او د هغې سيمې د کرنو او انګېرنو په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۸-د ګلستان د ولسوالۍ جغرافيايي څېړنه:

عبدالعزيز اکرمي پر ۱۳۵۷ل کال دمحمد ظريف ظريفي تر لارښوونې لاندې په (۶۰) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګلستان د ولسوالۍ جغرافيايي موقعيت او بشري او اقتصادي بنې په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۹-د ننګرهار ولايت د غني خېلو د ولسوالۍ اصطلاحات:

داودشاه خوشال پر ۱۳۵۷ل کال د حبيب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې ليکلی دی، چې د غني خېلو د ولسوالۍ عاميانه اصطلاحات په کې راغلي دي.

۱۳۰ -کیسې:

عاصم شرر پر ۱۳۵۷ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوگراف کې څلور فولکوریکې کیسې راټولې شوې دي.

۱۳۱ -د دولت تطبیقي شکل په افغانستان کې:

د مسافر له خوا پر ۱۳۵۷ل کال د لطف الله ساپي تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې لیکلی شوی دی. په دغه مونوگراف کې د دولت د تاسیس، منشا، ماهیت او بڼو په باب معلومات راټول شوي دي.

۱۳۲ -د نجونو او هلکانو روابط د پوهنتون په ساحه کې:

عالیې تنویر پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤۱) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوگراف کې د تحصیل په دوره کې د پوهنتون په ساحه کې د هلکانو او نجونو، یا ښځو او نارینه وو اړیکي تر بحث لاندې نیول شوي دي.

۱۳۳ -د محمد عثمان د اشعارو مجموعه او ژوند پېښې:

نظام الدین پر ۱۳۵۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۵۷) مخونو کې لیکلی دی، چې د شاعر ژوندلیک او د شعرونو بېلگې په کې خوندي دي.

۱۳٤ -بالابلوک د ولسوالۍ گړنی ادب:

غلام سخي پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د یادې شوې ولسوالۍ پر جغرافیایي موقعیت، ټولنیزو اړخونو او ځینو عامیانه اصطلاحاتو خبرې شوې دي.

۱۳۵- د وزیرستان د برملې پښتنې دودونه:

الیاس وزیري پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د وزیرستان د برملې ځینې پښتنې دودونه معرفي شوي دي.

۱۳۶- د تاریخي ماتریالیزم د څلورو مفاهیمو لنډه توضیح:

داود سرلوړي پر ۱۳۵۸ل کال په (۵۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ماتریالیزم ځینې موضوعات څېړل شوي دي.

۱۳۷- د چک ولسوالۍ شفاهي ادبیات:

خرم دل پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د وردګو د ولایت پېژندنه، د چک ولسوالۍ پېژندنه او همدارنګه د نوموړي ولسوالۍ د خلکو پر شفاهي ادبیاتو خبرې شوي دي.

۱۳۸- د حمید په دیوان کې تلمیح:

رحمت الله پر ۱۳۵۸ل کال د زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په (٦٤) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د حمید مومند پر پېژندنې سربېره د هغه په شعرونو کې د تلمیح ادبي صنعت په ګوته شوی دی.

۱۳۹- د کارګري طبقې نوی ډول ګوند:

مثل خان نثار پر ۱۳۵۸ل کال د توریالي (دایم) تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کارګري طبقې ګوند په باب معلومات راغلي دي.

۱٤۰ -په سراج الاخبار کې د پښتو ادبیاتو وندهٔ:

حبیب الرحمن زلمي پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۷) مخونو کې لیکلی دی. په نومورې مونوگراف کې د سراج الاخبار لنډه تاریخچه او په دې جریده کې د پښتو لیکنو نیولیک راغلی دی.

۱٤۱ -مېرمن حمیده او د هغې اشعار:

بریالي زهیر باجوړي پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (٤٦) مخونو کې لیکلی دی. په نومورې مونوگراف کې د مېرمن حمیدې د نثر او نظم بېلگې راغلي دي.

۱٤۲ -د ښځینه لنډیو غنایي غشقي برخه:

د سپوږمۍ له خوا پر ۱۳۵۸ل کال د نورمحمد عمجن تر لارښوونې لاندې په (٤٤) مخونو کې لیکل شوی دی. په نومورې مونوگراف کې د ښځینه لنډیو عشقي برخه د الفبا په ترتیب (بېلتون، وصال، د یار خاطر، سپوږمۍ او د مینانو دنیا) په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۱٤۳ -د الینگار ولسوالۍ د نیازیو د قوم کلیوالي لوبې:

د صدیق راشوجان له خوا پر ۱۳۵۸ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې لیکل شوی ، چې د نیازیو د قوم یو شمېر سیمه ییزې لوبې پې تشریح کړې دي.

۱٤٤ -د شوروي اتحاد د ځینو معاصرو لیکوالو بیوگرافي:

شاه صنم پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوگراف کې د ((شوروي اتحاد) د څوارلسو لیکوالانو بیوگرافي راغلې ده.

۱۴۵-د کونړ ولایت د نرنگ علاقه دارۍ کلیوالي ورزشي لوبې:

غلام حسین پر ۱۳۵۸ل کال دنورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵٦) مخونو کې لیکلی دی او د یادې شوې علاقه دارۍ ځینې ورزشي لوبې یې په کې راوړې دي.

۱۴٦-د خراسانیانو نهضت د عربو په مقابل کې:

ظابط الله پر ۱۳۵۸ل کال د پاینده محمد سرهنگ تر لارښوونې لاندې په (۸۴) مخونو کې لیکلی دی، چې د عربو پر وړاندې د خراسانیانو د مبارزو څرگندونه په کې شوې ده.

۱۴۷-دنارینه وو له خوا ښځو ته غنایي لنډۍ:

وړانگې پر ۱۳۵۸ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (٦۱) مخونو کې لیکلی دی. په نومورې مونوگراف کې د الفبا په ترتیب د نارینه وو له خوا ښځو ته غنایي لنډۍ راوړل شوې دي.

۱۴۸-وزیرستان وپېژنئ:

بخت میر وزیري پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۰) مخونو کې لیکلی دی، چې د وزیرستان جغرافیایي موقعیت، د هغه ځای ژبه، کرنه او ځینې دودونه په کې بیان شوي دي.

۱۴۹-د گیلان په ورځنیو خبرو اترو کې ځینې نادر لغتونه:

عبدالرزاق پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۵) مخونو کې لیکلی دی، چې د گیلان د سیمې ځینې نادر لغتونه په کې راغلي دي.

۱۵۰ -پښتو ادبیات له ۱٤۵۰ څخه تر ۱۲۹۷پورې:

آصف بهاند پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د یاد شوي عصر عمومي وضعې ته یوه کتنه، د پښتو د نثر او نظم ځانګړتیاوې، د صنعتي انقلاب اغېزې او د ځینو لیکوالو د نظم او نثر بېلګې راوړل شوي دي.

۱۵۱ -د خوشال خان سیاسي موضع:

محمد اسمعیل پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د خوشال خان ژوند لیک، د بند دوره، د ځوانۍ دوره، مبارزې، د بند علتونه، له مغلو سره جنګ او د خوشال سیاسي او ټولنیز موقف بیان شوي دي.

۱۵۲ -د شیګل په شینوارو کې د ځمکې د وېش سیستم:

شېرزمین پر ۱۳۵۸ل کال د حکیم تنیوال تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړ ولایت د شیګل د سیمې جغرافیایي موقعیت تاریخچه او د ځمکو د وېش سیستم څېړل شوی دی.

۱۵۳ -پښتو ادبیاتو ته د ثور انقلاب په رڼا کې یوه کتنه:

خالق رشید پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (٤٤) مخونه لري. دا مونوګراف دوه برخې لري چې له لرغوني دورې څخه تر ۱۳۵۷ل کال او بیا له ۱۳۵۷ څخه تر ۱۳۵۸ کاله پورې پښتو ادبیاتو ته په کې کتنه شوې ده.

۱۵٤ -د ورګون د ولسوالۍ سیمه ییزه جغرافیه:

حفیظ الله وزیر پر ۱۳۵۸ل کال د محمد ظریف تنیوال تر لارښوونې لاندې په (۷۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ورګون بشري، فزیکي او اقتصادي بنې بیان شوي دي.

۱۵۵- د خلق په جریده کې د علمي مضامینو فهرست:

مکمل پر ۱۳۵۹ل کال دجاج پښتون زوی تر لارښوني لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په یاد شوي جریده کې د علمي لیکنو عنوان، لنډیز او د لیکوال نوم راوړل شوي دي.

۱۵۶- د تعلیمي نصاب په رڼا کې د پښتو ژبې تاریخي سیر ته یوه کتنه:

ګل محمد پر ۱۳۵۹ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښووني لاندې په (۳٤) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د تعلیمي نصاب په باب خبرې شوي او هم د ځینو لیکوالو د تعلیمي نصاب کتابونه معرفي شوي دي.

۱۵۷- د پښتو په شفاهي ادبیاتو کې د حماسي لنډیو یوه برخه:

د ورمې یوسفي له خوا پر ۱۳۵۹ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښووني لاندې په (۲۰) مخونو لیکل شوی دی، چې په کې یو شمېر حماسي لنډۍ او د هغو د ځینو لغتونو مانا راوړل شوې دي.

۱۵۸- د پښتنې ښځې تصویر په لنډیو کې:

زرغونې عزیز وردګ پر ۱۳۵۹ل کال په (۵۸) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې هغه لنډۍ راوړل شوي چې د ښځو د ژوند څېره په کې ځلېږي.

۱۵۹- د پښتنو ښځو مبارزې:

الینیس قیوم پر ۱۳۵۹ل کال په (۵۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د افغانستان د ښځو ټولنیز موقف، په ملي مبارزو کې د هغوی ونډه او بیا د (۱۳) مبارزو ښځو معرفي د دوی فکري او ادبي کارونه او د هغوی د شعرونو بېلګې راغلي دي.

۱٦۰-پښتنې شاعرانې:

حبیبي پر ۱۳۵۹ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښووني لاندې په (۲۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې (۱۷) تنه پښتنې شاعرانې معرفي شوي دي.

۱٦۱ -په کندهار کې پښتني دودونه:

د زينب فروغ له خوا پر ۱۳۵۹ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې ليکلی شوی دی، چې د کندهار ولايت ځينې پښتني دودونه په کې معرفي شوي دي.

۱٦۲ -د فراه د سميې پښتني دودونه:

پر ۱۳۵۹ل کال د عبدالرزاق له خوا په (۳۵) مخونو کې ليکل شوی دی، چې دفراه ولايت ځينې دودونه په کې معرفي شوي دي.

۱٦۳ -د خوشال په غزلياتو کې ښکلا:

غلام مصطفی نږدې پر ۱۳۵۹ل کال د ډاکتر زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۸) مخونو کې ليکلی دی، چې د خوشال په شعرونو کې حسن، مينه، عشق، هنر او اقتصادي موقف په کې څېړل شوی دی.

۱٦٤ -د دولت لوانې په دېوان کې د نومونو برخه:

محمدصابر حقمل پر ۱۳٦۰ل کال د زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۳) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د دولت لوانې په دېوان کې د راغليو نومونو لکه د مېږيو، ګلانو او مرغانو يادونه شوې ده.

۱٦۵ -سترګې:

فاطمې اسد حسيني پر ۱۳٦۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (٤٦) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې هغه لندۍ د الفبا په حساب راوړل شوي، چې سترګې په کې يادي شوې دي.

۱٦٦-د خوست په خبرو اترو کې نادر لغات:

ګلاب خان پر ۱۳٦۰ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په ورځنيو خبرو کې د خوست ځينې نادر لغات په ګوته شوي او بيا تشريح شوي دي.

۱٦۷-يو لړ هغه لندۍ چې د ښځو له لوري په محروميت کې ويل شوي:

هما اختري پر ۱۳٦۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې ليکلی دی او هغو لنډيو ته په کې اشاره شوې، چې د ژوند د ځينو برخو د محروميت په نتيجه کې د ښځو له خوا ويل شوي دي.

۱٦۸-دکونړ ولايت په باره کې عمومي معلومات:

محمدقدير پر ۱۳٦۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کونړ ولايت جغرافيايي موقعيت، د خلکو پېژندنه، تاريخي سوابق، زراعت، کرنې، اداري تشکيلات او ټولنيزو دودونو په باب ځينې معلومات راغلي دي.

۱٦۹-د کرکو او کړو د پيدايښت عوامل او ډولونه:

نواز پر ۱۳٦۰ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کرکو او کړنو په باب ځينې معلومات راغلي دي، لکه: له يو چا څخه کرکه، له ناروغۍ څخه کرکه او داسې نورې بېلګې.

۱۷۰-فولکوري طب:

حضرت ګل احساس پر ۱۳٦۰ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤٤) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د فولکوري طب په باب يو لړ معلومات راغلي دي.

۱۷۱-د مقر د ګیلان علاقه دارۍ د واده دودونه:

محمد عمر ګیلاني مقري پر ۱۳٦۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې لیکلی دی او د یادې شوې سیمې د واده دودونه په کې بیان شوي دي.

۱۷۲-په پښتو لنډیو کې شونډې، خوله، خالونه او مخ:

نظیفې پر ۱۳٦۱ل کال د بایزید اځک تر لارښوونې لاندې په (۲۷) مخونو کې لیکلی دی او هغه لنډۍ په کې راغلي دي، چې یاد شوي موضوعګانې په کې یادې شوې دي.

۱۷۳-د محمدجان فنا ادبي ټوټې:

کاملې پښېمان پر ۱۳٦۱ل کال د لطیف بهاند تر لارښوونې لاندې په (٤۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې دمحمد جان فنا ژوند لیک د هغه اثار او تالیفاتو پېژندنه او د هغه یو لړ ادبي ټوټې راغلي دي.

۱۷٤-د لوګر دودونه:

آصفې احمدزۍ پر ۱۳٦۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لوګر جغرافیایي موقعیت او د هغه ځای ځینې پښتني دودونه بیان شوي دي.

۱۷٥-د کونړونو ولسي شاعران:

سیدمحی الدین پر ۱۳٦۲ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (٥۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کونړ د سیمې یو شمېر ولسي شاعران او د هغوی د ځینو شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۷٦-د کلیوالو پر ورځني ژوند د فولکور اغېزه:

غوټۍ خاورې پر ۱۳٦۲ل کال د حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۱٦) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کلیوالو د مېړانې، اتلولۍ، زړورتیا او ټولنیز ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۷۷-په فولکور کې د کیسې ماهیت او وظیفه:

زرغونې احمدزۍ پر ۱۳٦۲ل کال د حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د اتلانو د کیسو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۷۸-خوشال خان د پخوانیو او وسنیو شاعرانو په نظر کې:

خدایداد پر ۱۳٦۳ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۵۳) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې لومړی د خوشال د ملي مبارزو په باب یو لړ معلومات راغلي او بیا د خوشال په باب د پخوانیو او وسنیو شاعرانو نظرونه راوړل شوي دي.

۱۷۹-د دولت لواڼي په دیوان کې قافیوي نیمګړتیاوې:

عزیزالله پاک جبارخېل پر ۱۳٦۳ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د دولت لواڼي د دیوان ځینو قافیوي نیمګړتیاوو ته نغوته شوې ده.

۱۸۰-په اندړو کې د واده دودونه:

مهتاب الدین وحدت پر ۱۳٦٤ل کال د پوهنیار حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤۰) مخونوکې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د غزني ولایت د اندړو ولسوالۍ د واده دودونه تشریح شوي دي.

۱۸۱ -کلمه داره روپۍ:

عزيزي شېرزاد پر ۱۳٦٤ل کال د دوکتور زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۲۲) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې کلمه داره روپۍ (ډرامې) خبرې شوي.

۱۸۲ -د خوشال په دېوان کې د ځينو ځايونو نومونه:

ذکريا پر ۱۳٦٤ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۹) مخونو کې ليکلی دی. په دې مونوګراف کې د خوشال په غزلونو، رباعياتو او قصايدو کې د مهمو ځايونو نومونه په ګوته شوي دي.

۱۸۳ -د روښاني نهضت بېل بېل اړخونه:

محمدرسول باوري پر ۱۳٦٤ل کال د استاد ضمير ساپي تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د بايزيد روښان ژوند ليک، مبارزې، اثار، مذهبي عرفاني اړخ او ملي فکر بيان شوي دي.

۱۸٤ -د خوشال خان ژوند ليک:

محمد قدوس پر ۱۳٦٤ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (٤۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال د کوچنيوالي دوره، د ژوند ځينې پېښې او د کورنۍ په باب معلومات راغلي دي.

۱۸۵ -د خوشال خان په اشعارو کې د ازادۍ انعکاس او د ازادۍ له اوسني مفهوم سره د هغه پرتله:

حکيم محمد خاورين پر ۱۳٦٤ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۵۵) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال خان په شعرونو کې د ازادۍ موضوع څېړل شوې ده او د هغه يو شمېر حماسي شعرونه هم راوړل شوي دي.

۱۸٦ -د تاریخ په پوړیو کې د پښتو هنري ادبیاتو ته یوه کتنه:

دادمحمد راسا پر ۱۳٦٤ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۲٦) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د لرغوني دورې د ادبیاتو او شاعرانو او همدارنګه د معاصرې دورې د ادبیاتو او شاعرانو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۸۷ -د سید جمال الدین افغان ژوند او مبارزې:

پر ۱۳٦٤ل کال محمد عارف طاهر د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د سیدجمال الدین افغان د ژوند او مبارزو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۸۸ -د لرغوني مصر، یونان او روم په افسانو کې د خلقت مفکوره:

محمدقاسم هیله من پر ۱۳٦٤ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لرغوني مصر تاریخچه او په افسانو کې د ارباب الانواعو خلقت څېړل شوی دی.

۱۸۹ -په پښتو معاصرو ادبیاتو کې ځینې ریالستیکي موضوعات:

د شمس الله مجمر له خوا پر ۱۳٦٤ل کال د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۳٦) مخونو کې لیکلی شوی دی. په دغه مونوګراف کې د ریالیزم په هکله، د ریالستیکي هنر او د رنساس د دورې د ریالیزم په باب معلومات لیکل شوي دي، دغه راز د استاد الفت، اجمل خټک او سلیمان لایق په اثارو کې ځینې ریالستیکي افکار څېړل شوي دي.

۱۹۰ -په پښتو ادب کې د مولوي صالح محمد ونډه:

اسدالله کاروان پر ۱۳٦٤ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مولوي صالح محمد ژوند لیک او اثارو په باب معلومات راغلي دي.

۱۹۱ -دلعل ګل شاعر پېژندنه:

محمدنذير بري پر ۱۳٦٤ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د لعل ګل د کورني ژوند او د شعر د ويلو د عواملو په باب معلومات راغلي دي او هم د شاعر د شعرونو بېلګې په کې راوړل شوي دي.

۱۹۲ -د حميد په دېوان کې بديع صنايع:

حضرت يوسف افتخار پر ۱۳٦٤ل کال د جلال الدين خان تر لارښونې لاندې په (٤۲) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د حميد په دېوان کې بديع صنايع په ترتيب سره ښوول شوي دي.

۱۹۳ -پښتو منظومې کيسې:

عبدالغني اقبال پر ۱۳٦٤ل کال د جلال الدين خان تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې (۹) منظومې او مشهورې فولکورې کيسې ليکل شوي دي.

۱۹٤ -په پښتو منظوم ادب کې د نظم شکلي ډولونه:

سيدکريم ملګري پر ۱۳٦٤ل کال د جلال الدين خان تر لارښوونې لاندې په (٤۷) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې ځينې شعري فورمونه لکه: مربع، رباعي، مثنوي، قصيده، مخمس او داسې نور تشريح شوي دي.

۱۹٥ -چاربيته او د هغې ډولونه:

عاشق الله فرياد پر ۱۳٦٤ل کال د جلال الدين خان تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د چاربيتو پر فورم باندې رڼا اچول شوې ده او هم د چاربيتو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۹۶ -د لنډ داستان پیدایښت:

نفیسي طوطاخېل پر ۱۳٦٤ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لنډې کیسې ځانګړنې او پړاوونه بیان شوي دي او اوسنۍ لنډې کیسې ته په کې هم کتنه شوې ده.

۱۹۷ -د اديپوس افسانه او پر هغې یوه انتقادي تبصره:

ګل غوټۍ نایب خېل پر ۱۳٦٤ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤١) مخونو کې لیکلی دی، په دغه مونوګراف کې د یونان لنډه تاریخچه او د ادیپوس پاچا د کیسې مضمون لیکل شوی دی.

۱۹۸ -په ولسي ادب کې د جمعه ګل د اشعارو دریځ:

د احمدشاه ویښ له خوا پر ۱۳٦٤ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې دشاعر پېژندګلوي، د هغه چاپېریال، د هغه په شعر کې انځورونه بیان او د شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۹۹ -په پښتو ادبیاتو کې د ناول پیدایښت:

شریفي احمدزۍ کوچۍ پر ۱۳٦٤ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ناول ډولونه، ځانګړنې او په پښتو ادب کې د ناول په باب خبرې شوي دي.

۲۰۰ -پښتو د امیر شېرعلي خان په دوره کې:

مامور مموزي پر ۱۳٦٤ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې پښتو ژبه د امیر شېرعلي خان په دوره کې د پوځي او رسمي ژبې په توګه څېړل شوې ده او د هغه وخت سیاسي او اقتصادي اوضاع هم تر څېړنې لاندې نیول شوې ده.

۲۰۱ -یوسفزي د خوشال بابا په نظر:

عبدالغني بشردوست پر ۱۳٦٤ل کال د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوګراف کې د خوشال د ژوند حالات، د سوات یوسفزي او د هغوی ژوند او د خوشال او یوسفزیو ترمنځ مناسبات څېړل شوي دي.

۲۰۲ -د پرامېته داستان ته یوه انتقادي کتنه:

جاناني ځاځی پر ۱۳٦٤ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۵۵) مخونو کې لیکلی دی او د پرومېتې پر داستان یې یوه انتقادي تبصره کړې ده.

۲۰۳ -مومن خان او شیرینو:

هنګامې ظاهر پر ۱۳٦٤ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د داستان اصلي متن، د لغتونو څېړنه، د ځایونو نومونه او د فولکوري عباراتو څېړنه راغلې ده.

۲۰٤ -نمرو او تاج محمد:

ماه جبینې لمر پر ۱۳٦٤ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د دغه منظوم داستان د نظم د برخې وزن و قافیه، د لغتونو څېړنه، د ځایونو نومونه، د شعر ساده ګي او د داستان د موضوع څېړنه راغلې ده.

۲۰۵ -د قصیدې وده او پیدایښت:

محبوبې پر ۱۳٦٤ل کال د جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (٤۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د قصیدې تعریف او د غوریانو روښانیانو او خوشال په دوره کې د قصیدې په باب معلومات راټول شوي دي.

۲۰٦ -د الفت په نثر کې د لنډې کیسې بېلګې:

نفس ګل شريفي پر ۱۳٦٤ل کال د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د الفت ژوند لیک، د الفت په نثر کې دلنډو کیسو ځانګړتیاوو او د نثر بېلګې راوړل شوي دي.

۲۰۷ -اویرجل د اینیا د تحلیل او د روم تشکل:

د راحلې احمدي وردګ له خوا د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې پر ۱۳٦٤ل کال لیکل شوی، چې (۳۱) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د ټرای او سپارتا ترمنځ د لس کلن جنګ علتونه بیان شوي دي.

۲۰۸ -په فولکور مجله کې د پښتني فولکور انعکاس:

زرلښتې اوریاخېلې پر ۱۳٦٥ل کال د پوهنمل بایزید اخک تر لارښوونې لاندې په (٤۰) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې هغو لیکنو ته اشاره شوې، چې د پښتني فولکور په باب په فولکور مجله کې خپرې شوې دي.

۲۰۹ -په سراج الاخبار کې د پښتو شعر:

محمدشاه پور احمدزي پر ۱۳٦٥ل کال د دوکتور زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په (۷۸) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې په سراج الاخبار کې د پښتو شعر د خپرېدو او ځومره والي په باب معلومات راغلي دي.

۲۱۰ -د کندهار مجلې فهرست د تاسیس له وخته تر ۱۳۵٦ل کال پورې:

سردار محمد راستمل پر ۱۳٦٥ل کال د دوکتور زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په (٤۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کندهار مجلې نیولیک راغلی (د لیکوال نوم او د لیکنې سرلیک).

۲۱۱ -د روښان د مبارزې تصوفي اړخ:

نسیمې فقیر پر ۱۳٦٥ل کال د پوهنمل محمدصابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (٤٠) مخونو کې لیکلی دی. دا مونوګراف دوه ځپرکي لري، په لومړي ځپرکي کې یې د روښان پېژندنه او په دویم کې یې د روښاني تصوف د اتو مرحلو په باب خبرې شوې دي.

۲۱۲ -د بي بي نېکبختې مموزۍ ژوند او ادب:

صاحب ګل مموزي پر ۱۳٦٥ل کال د دوکتور زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (٤٧) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوګراف کې د بي بي نېکبختې پر ژوند لیک سربېره د هغې پر ادبي ژوند هم رڼا اچول شوې ده.

۲۱۳ -د ګیلګه مېش حماسه او د هغې ځېړنه:

مصري خان کلیوال پر ۱۳٦٥ل کال د حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوګراف کې د ګیلګه مېش د حماسې پیدایښت او مضمون شامل دی.

۲۱٤ -د چغه سرای نرخونه او دودونه:

مرسلین روغوال پر ۱۳٦٥ل کال د پوهندوی جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوګراف کې د چغه سرای د پېژندګلوۍ او دودونو په باب معلومات راغلي دي.

۲۱٥ -د کوهدامن د داودزو اجتماعي، تاریخي او ادبي فعالیت:

وجیهې داودزۍ پر ۱۳٦٥ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۲٦) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوګراف کې د سیمې د داودزیو ټولنیز، تاریخي او ادبي فعالیتونه یاد شوي دي.

۲۱٦ -د مستورې شال شاعري:

سیدمحقق پر ۱۳٦۵ل کال د پوهندوی ډاکترې زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (٤۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې دپښتنې شاعرې (مستورې شال) پر ادبي ژوند رڼا اچول شوې ده.

۲۱۷ -د خوشال په کلیاتو کې ادبي صنایع:

فهیمې هاشمي پر ۱۳٦۵ل کال د پوهندوی جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال ژوند لیک، اثار او د هغه په کلیاتو کې ادبي صنایع په ګوته شوي دي.

۲۱۸ -د ماشوم ادبیات:

سدو ټکني پر ۱۳٦۵ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (٤۰) مخونو کې لیکلی دی. د ماشومانو د ادبیاتو په باب معلومات په کې راغلي دي.

۲۱۹ -پر نظم باندې ختیځې کیسې او اسطورې:

میاجان مشفق پر ۱۳٦۵ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې (۱۲) افسانوي کیسې راغلې دي.

۲۲۰ -د پښتو ژبې باقاعده او بې قاعده مصدرونه:

نورس امرخېل پر ۱۳٦۵ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پښتو باقاعدې او بې قاعدې مصدرونو ته ګوته نیول شوې ده.

۲۲۱ -د پښتو ژبې د باقاعده او بې قاعده لغاتو مجموعه چې مصدر یې په (یدل) ختمېږي:

زرغونې برېښ پر ۱۳٦۵ل کال د پوهندوی نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د پښتو ژبې د باقاعده او بې قاعده لغتونو تشریح راغلې ده.

۲۲۲ -د بهايي جان په اشعارو کې ادبي صنايع:

محمد داود ساپي پر ۱۳٦٥ل کال د پوهندوی جلال الدين تر لارښوونې لاندې په (٤٨) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د بهايي جان پر ژوند ليک سربېره د هغه په شعرونو کې ادبي صنايع هم ښوول شوي دي.

۲۲۳ -په معاصرو هنري پښتو ادبياتو کې د ويښ ځلميانو د خېرونو او اثارو تحليل:

زرغونې درانۍ پر ۱۳٦٥ل کال د پوهنوال ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (٤٢) مخونو کې ليکلی دی. نوموړي مونوګراف کې د ويښ ځلميانو له جملې څخه د بېنوا د اثارو تحليل او په دويمه برخه کې د ګل پاچا الفت د اثارو تحليل راغلی دی.

۲۲٤ -د ماه رخې ناول ته لنډه انتقادي کتنه:

پروين منګل پر ۱۳٦٥ل کال د پوهنوال ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (٥٤) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د سيدراحت زاخېلي د (ماه رخې ناول) ته يوه انتقادي کتنه شوې ده.

۲۲٥ -د ننګرهار د مجلې فهرست:

شاه ولي پر ۱۳٦٥ل کال د دوکتور زيورالدين زيور تر لارښوونې لاندې په (٥٠) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ننګرهار مجلې د ليکنو فهرست (د ليکوال نوم او د ليکنې سرليک) برابر شوي دي.

۲۲٦ -د رحمان بابا په دېوان کې ادبي صنايع:

بي بي حيا خلازۍ پر ۱۳٦٥ل کال د پوهندوی جلال الدين تر لارښوونې لاندې په (٤٧) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د رحمان بابا پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه په دېوان کې ادبي صنايع هم په ګوته شوي دي.

۲۲۷ -په معاصر پښتو شعر کې ملي او مترقي افکار:

محمد حکیم تڼیوال پر ۱۳٦۵ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۸۰) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف درې څپرکي لري، چې د پښتو د معاصرو ادبیاتو په ځانګړې ډول د شعر د فکري خوا (مترقي افکارو) په باب په کې خبرې شوي دي.

۲۲۸ -په پښتو لنډیو کې تاریخي پېښې:

محمد قسیم پر ۱۳٦٦ل کال د حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی، چې په لنډیو کې تاریخي پېښې په کې څېړل شوې دي.

۲۲۹ -په پښتو ادب کې ټوکې ټکالې:

میراجان غروال پر ۱۳٦٦ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې یو شمېر ټوکې او عامیانه اصطلاحات راغلي دي.

۲۳۰ -د سراجي دورې پښتو منظوم ادبیات:

محمد علي قریشي پر ۱۳٦٦ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (٤۵) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ادبیاتو د نظم او شعر پر برخې یو څه خبرې شوي او بیا په یاد شوې دوره کې ځینې پښتو نظمونه راوړل شوي دي.

۲۳۱ -پښتانه په بلخ کې:

عبدالقیوم پر ۱۳٦٦ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (٦٤) مخونو کې لیکی دی. نوموړی مونوګراف شپږ څپرکي لري او د بلخ د پښتنو په باب معلومات په کې خوندي شوي دي.

۲۳۲ -په پښتو ادبیاتو کې سفرنامه:

حیات الله صبور پر ۱۳٦٦ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (٤۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې یونلیکونو (سفرنامو) په باب معلومات راغلي دي.

۲۳۳ -په بره او کوزه پښتونخوا کې ادبي تاریخ لیکنه:

غلام نبي فراهي پر ۱۳٦٦ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (٤٦) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د یادې شوې موضوع په باب یو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲۳٤ -شعر او شاعري د لرغوني یونان د پوهانو له نظره:

غلام مصطفی رحیمي شلګري پر ۱۳٦٦ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۹٦) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف شپږ څپرکي لري، چې د موضوع په باب معلومات په کې راغلي دي.

۲۳۵ -مهمې فولکوري شپې او ورځې:

داکتر خان پر ۱۳٦٦ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د فولکوري روایاتو له مخې مهمې شپې او ورځې په ګوته شوې دي.

۲۳٦ -د منګلو د پښتونولۍ نرخ:

ګلات منګل پر ۱۳٦٦ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د منګلو د قوم د پښتونولۍ، دود او دستور په باب معلومات راټول شوي دي.

۲۳۷ -په پښتو ژبه کې د باقاعده او بې قاعده مصدرونو ډېټا:

شیرین شاه پر ۱۳٦٦ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی.

۲۳۸ -د گودر په باره کې لنډۍ:

محمد اسحق پر ۱۳٦۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوگراف کې د الفبا په ترتيب هغه لنډۍ راټولې شوي چې د (گودر) په باب ويل شوي دي.

۲۳۹ -لازمي افعال او د هغوی مورفولوژيکي خصوصيات:

گل غوټۍ پر ۱۳٦۷ل کال د زرغونې زيور تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوگراف کې د فعلي کټگورۍ او لازمي فعلونو په باب معلومات راغونډ شوي دي.

۲٤۰ -د افغانستان د ليکوالو انجمن له تاسيس (۱۳۵۹-۱۳٦٦) کلونو پورې د پښتو چاپ شويو اثارو فهرست:

تاج محمد ياري پر ۱۳٦۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۵۹) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوگراف کې د هغو پښتو کتابونو يادونه شوې، چې په ياد شوي زماني واټن کې د ليکوالو ټولنې خپاره کړي دي.

۲٤۱ -د ملگرو ملتو منشور او زموږ ملي روغه جوړه:

ميرزا محمد توتاخېل پر ۱۳٦۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوگراف کې د ياد شويو موضوعگانو فکري نړدېوالی تر بحث لاندې نيول شوی دی.

يادښت: پر ۱۳۷۰ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانگې په امريت کې يو زيات شمېر پښتو مونوگرافونه خوندي وو، په دې لړ کې يو شمېر داسې مونوگرافونه هم وو، چې د کابل پوهنتون په مرکزي کتابتون کې يې کاپۍ نه وې، ددې خبرې يوه وجه شايد دا وي، چې مرکزي کتابتون ته يې کاپۍ نه وې استول شوې او يا هم د کتابتون د کارکوونکو د تخنيکي ستونزو او ځينو نورو لاملونو له امله د دغو مونوگرافونو نقل د پوهنتون په مرکزي کتابتون کې نه وي خوندي شوی. په هر حال دلته به د کال په ترتيب د دغو مونوگرافونو يادونه هم وکړو. د پېژندنې لپاره (د پوهنتون په مرکزي کتابتون کې د هغو د کتلاک نومره هم ثبت شوې وه خو څرنگه چې د مرکزي کتابتون اکثره خطي نسخې چور او يا سيزل شوي چې دې کې پښتو مونوگرافونه هم شامل وو، نو ځکه د کتلاک

نومره یې رانه ورل شوه، اوس ددې مونوګراف یو شمېر د زیاتو سیلاوونو او ناتارونو له بلاوو سره سره په پښتو څانګه کې خوندي پاتې دي او ځینې یې کېدی شي د هغو له خپلو لیکوالو سره هم خوندي وي.

۲٤۲ -غرځستان:

بسم الله ځیرمن پر ۱۳۳۹ل کال لیکلی، چې (۵۹) مخونه لري او د یاد شوې سیمې سیاسي، ټولنیز او اقتصادي حالات په کې څېړل شوي دي.

۲٤۳ -د خوشال خان ادبي لار:

عزیزالله پښتونمل پر ۱۳۳۹ل کال، په (۱٦۷) مخونو کې لیکلی او د خوشال د ادبي ژوند په باب په کې معلومات ورکړل شوي دي.

۲٤٤ -د غرب اوسنی تمدن:

نوراحمد پر ۱۳۳۹ل کال په (٤۰) مخونو کې لیکلی، چې د غرب د تمدن په باب یې یو لړ معلومات وړاندې کړي دي.

۲٤۵ -د افغانستان د لمر ختیځو او مرکزي برخو کوچیان:

محمد عزیز کاکړ پر ۱۳٤۰ل کال په (۱۷۵) مخونو کې لیکلی او د یاد شوې موضوع په هکله په کې یو لړ معلومات ورکړل شوي دي.

۲٤٦ -د لغمان محلي شاعران:

عبدالرشید پر ۱۳٤۱ل کال لیکلی، (۱۰۵) مخه لري او د لغمان د ځینو محلي شاعرانو ژوند لیک او د شعرونو بېلګې په کې راوړل شوي دي.

٢٤٧ -ابداليان:

امين الله پر ١٣٤١ل کال په (٥٩) مخونو کې ليکلی او د پښتنو د يوه نامتو ټبر (ابداليانو) په باب معلومات په کې راټول کړي دي.

٢٤٨ -د ښځې تاريخي او محيطي موقف:

صفورا پر ١٣٤١ل کال په (٦٤) مخونو کې ليکلی او د تاريخ په اوږدو کې او بيا تر نوي عصره پورې په ټولنه کې د ښځې پر ژوند او دريځ خبرې شوي دي.

٢٤٩ -د پکتيا ولايت يو لړ ملي او اجتماعي دودونه:

پر ١٣٤٣ل کال محمدرحيم شملزي په (٧٠) مخونو کې ليکلی او د ياد شوي ولايت يو لړ ملي او ټولنيز دودونه په کې بيان شوي دي.

٢٥٠ -د پښتو اصطلاحات:

حبيب الله جاج پښتو زوی پر ١٣٤٣ل کال په (٣٠) مخونو کې ليکلی دی او د پښتو ژبې ځينې اصطلاحات يې په کې راټول کړي دي.

٢٥١ -د نباتاتو او مرغانو په باب تحقيق:

محمد اسمعيل پر ١٣٤٥ل کال په (٣٥) مخونو کې ليکلی او د ياد شوي موضوع په باب په کې يو لړ معلومات راغونډ شوي دي.

۲۵۲ -د هلمند ولایت د مارجي د ناقلو حوزه:

پایاب پر ۱۳٤۸ل کال د استاد احمدي تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی او د یاد شوي موضوع په باب په کې یو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲۵۳ -د پښتو پخوانیو ګرامرونو ته یوه کتنه:

جانباز پر ۱۳٤۸ل کال په (۵۹) مخونو کې لیکلی او د پښتو د ځینو پخوانیو ګرامرونو پر معرفۍ سربېره یې پر هغوی یو لړ خبرې کړې دي.

۲۵٤ -د لوګر ولایت د فیض اخوندزاده سوانح او اشعار:

شاه الله احمدزي پر ۱۳٤۹ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی او د یاد شوي شخص پر ژوند لیک سربېره یې د شعرونو بېلګې هم راوړې دي.

۲۵۵ -د سپرې ولسوالۍ دودونه:

عبدالودود پر ۱۳۵۰ل کال د پوهاند عبدالحی حبیبي تر لارښوونې لاندې په (۱۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې لومړی د سپرې ولسوالۍ موقعیت، دکلیو نومونه او د همغه ځای د ځینو پښتنې دودونو په باب معلومات لیکل شوي دي.

۲۵٦ -د کندهار سیاسي او اجتماعي اوضاع:

حیات الله رفیقي پر ۱۳۵۰ل کال د پوهاند عبدالحی حبیبي تر لارښوونې لاندې په (٤۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کندهار تاریخي اهمیت، د هغه ټولنیزه وضع، اقتصادي اوضاع او جغرافیایي حالت څېړل شوي دي.

۲۵۷ -ولسي ادب:

محمد صابر خويشكي پر ۱۳۵۱ل کال د مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلى دى. په دغه مونوگراف کې پښتو لنډۍ، ناول او د ولسي ادب ځينې نور ډولونه بيان شوي دي.

۲۵۸ -د باجوړ متلونه:

پذيرگل سالارزي پر ۱۳۵۱ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (٤۳) مخونو کې ليکلى او د الفبا په حساب يو شمېر هغه متلونه په کې راټول شوي، چې د باجوړ دخلکو په خبرو اترو کې کارول کېږي.

۲۵۹ -ژوند او هنر:

محمدجان گياني پر ۱۳۵۲ل کال د گل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۳٦) مخونو کې ليکلى دى. په نوموړي مونوگراف کې د هنر او ادبياتو ارزونې، شعر او هنر، فن او ژوند او د خلکو او هنر په باب يو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲٦۰ -په لغمان کې لاسي صنايع او د هغو اقتصادي ارزښت:

عبدالظاهر نوري پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۲) مخونو کې ليکلى او د لغمان ولايت دجغرافيايي موقعيت او لاسي صنايعو په باب په کې معلومات ځاى کړاى شوي دي.

۲٦۱ -په افغانستان کې د ښځو د عصري تربيې تاريخ:

فاطمې ساپۍ پر ۱۳۵۳ل کال د مجاوراحمدزيار تر لارښوونې لاندې په (۵۷) مخونو کې ليکلى او په افغانستان کې يې د ښځو د عصري تربيې او تعليم په باب رڼا اچولې ده.

۲٦۲ -د راډیو افغانستان د پروګرامونو شکل او څرنګوالي ته یوه کتنه:

شامحمود زیارمل پر ۱۳۵۳ل کال په (۳۰) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د ۱۳۵۲ل کال او تر هغه وړاندې د راډیو پروګرامونه معرفي شوي او هم د دغو پروګرامونو پر مطالبو خبرې شوې دي.

۲٦۳ -د کیسو په باره کې:

پر ۱۳۵۳ل کال د محمود ساپي له خوا د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۵۷) مخونو کې لیکل شوی. په دغه مونوګراف کې د کیسې تعریف، مرام او بیا په بېلابېلو سیمو کې د کیسو ویل څېړل شوي او هم یې د ویلو طرز بیان شوی دی.

۲٦٤ -د ننګرهار ولایت د برینې د سیمې فولکور:

سیمین پر ۱۳۵٦ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (٤۰) مخونو کې لیکلی او د یادې شوې سیمې پښتني دودونه لکه: واده، کوژده او ځینې نور دودونه بیان شوي دي.

۲٦۵ -د زین الله لنډه پېژندګلوي او اشعار یې:

عزیزالله پر ۱۳۵٦ل کال د مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (٤۷) مخونو کې لیکلی او د یاد شوي شاعر پر ژوند لیک سربېره یې د هغه پر اشعارو خبرې کړې او د شعرونو بېلګې یې ورته راوړې دي.

۲٦٦ -د لال پورې څو وګړني شاعران:

خیبر برم پر ۱۳۵٦ل کال د مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۷۰) مخونو کې لیکلی او د لال پورې څلور تنه ولسي شاعران په کې معرفي شوي او د شعرونو بېلګې یې راوړل شوې دي.

۲٦٧ -د تعلیمي نصاب په رڼا کې د پښتو ژبې تاریخچې ته یوه لنډه کتنه او د هغو د لیکوالانو پېژندګلوي:

ګل محمد شینزي پر ۱۳۵۹ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې د تعلیمي نصاب میتود، د پښتو ادبیاتو د لیکوالو پېژندګلوي او د ځینې درسي کتابونو پر میتود رڼا اچول شوې ده.

۲٦۸ -د خوشال په اشعارو کې مېړانه:

الله نظر پر ۱۳٦۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٥٤) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د خوشال پر پېژندګلوی سربېره د هغه مبارزې او هم خوشال د نورو له نظره څېړل شوی او بیا یې د کلام بېلګې راوړل شوې دي.

۲٦۹ -ادبي کره کتنه او ګټې یې:

شاه محمود زرمتي پر ۱۳٦۳ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳٦) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پوهانو له نظره کره کتنه څېړل شوې، د کره کتنې تعریف وړاندې شوی او هم د کره کتنې ډولونه په ګوته شوي دي.

۲۷۰ -د حضرت یوسف علیه السلا قیصه:

شریفي یونس وردګ پر ۱۳٦٤ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی. په نوموړي مونوګراف کې لومړی د اتلانو او پیریانو کیسې او بیا د حضرت یوسف علیه السلام د کیسې بیان شوی دی.

۲۷۱ -د خوشال په اشعارو کې د غیر لفظي مفاهموي خپلونو انعکاس:

زرغونې حلیمي پر ۱۳٦٦ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د سر، وچولي، وروځو، سترګو، شونډو او داسې غړو په واسطه د غیر لفظي مفاهمې ډولونه ښوول شوي دي.

۲۷۲ -په پښتو معاصرو ادبیاتو کې د (منان ملګري) ادبي او هنري دریځ:

عبدالشکور قیومي د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې پر ۱۳٦۷ل کال په (٤٥) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د پښتو په اوسنیو ادبیاتو کې د منان ملګري پر ادبي څېړې او مقام خبرې شوې دي.

۲۷۳ -په پښتو لنډیو کې د مسافر څېره:

میرزامحمد ګرېندي پر ۱۳٦۷ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لنډیو محتوا، وېش او بېلګې راغلي دي او بیا په پښتو لنډیو کې د مسافر څېرې ته ګوته نیول شوې ده.

۲۷٤ -د ماه رخې ناول او ټولنیز ارزښتونه:

زرغونې شهې پر ۱۳٦۷ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د راحت زاخېلي پېژندګلوي او د هغه د اثارو د پېژندنې په باب معلومات راغلي دي او بیا د ماه رخې ناول اړتیا، ټولنیز او هنري ارزښت او د ناول ټولنیز پیغام بیان شوی دی.

۲۷۵ -پښتو ترانې:

حبیبې پر ۱۳٦۷ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (٦٤) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پښتو ژبې یو شمېر ترانې راټولې شوې دي.

۲۷٦ -په پښتو لنډیو کې د (جانان) څېره:

راحلې بابکرخېل پر ۱۳٦۷ل کال د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی او هغه پښتو لنډۍ په کې راوړل شوې، چې د (جانان) یاد په کې راغلی دی.

۲۷۷ -د پښتني پېغلو او مېرمنو ادبي او ژبنۍ هلې ځلې:

صالحې سروري پر ۱۳٦۷ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ځینو هغو پښتنو پېغلو او مېرمنو پېژندګلوي راغلې، چې د پښتو ژبې او ادب په پراختیا او بډاینه کې یې برخه اخیستې ده.

۲۷۸ -د ویښتیایي پېر سیاسي، ملي جریدو پښتو برخې ته یوه کتنه:

محمد حسن مطع پر ۱۳٦۷ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۸۰) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د ویښتیایي پېر د جریدو پر پښتو برخې یو لړ خبرې شوې دي.

۲۷۹ -د ازاد افغانستان پښتو برخه:

خیرمحمد شېرزي پر ۱۳٦۷ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۵۳) مخونو کې لیکلی دی.

۲۸۰ -د انګرېزي استعمار پر ضد د پښتنو د لیکني او ګړني ادب ونډه:

نورمحمد پر ۱۳٦۸ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د انګرېزانو راتګ، د انګرېزانو پر وړاندې د خلکو کرکه او پر هغه وخت د پښتو ادب پر څرنګوالي رڼا اچول شوې ده.

۲۸۱ -د لرغوني یونان او روم نامتو پوهان او لیکوالان:

عاطفي حرکت پر ۱۳٦۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳٤) مخونو کې لیکلی او د یونان او روم (۲۹) نامتو پوهان او لیکوالان په کې معرفي شوي او د هغوی پر ځینو اثارو خبرې شوې دي.

۲۸۲ -د خوشال په کلیاتو کې تلمیحات:

نسیمې ارغندیوال پر ۱۳٦۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤٠) مخونو کې لیکلی دی او د خوشال په کلیاتو کې د تلمیح ادبي صنایع په ګوته شوې دي.

۲۸۳ -په فولکوریک ولسي ادب کې د پښتنو د واده دود او دستور:

عمر ګل پر ۱۳٦۸ل کال د جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په پښتو ادبیاتو کې د فولکور اهمیت په باب خبرې شوي او ځینې پښتني دودونه بیان شوي دي.

۲۸٤ -د شپون تحقیقي او نوښتي اثار:

نفیسې هاشمي پر ۱۳٦۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (٤۹) مخونو کې لیکلی او د سعدالدین شپون پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه پر ادبي اثارو یې هم رڼا اچول شوې ده.

۲۸۵ -د ادب مجلې پښتو برخه:

اصفې اندړې پر ۱۳٦۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳٠) مخونو کې لیکلی او د ادب مجلې د پښتو برخې نیولیک یې په کې ترتیب کړی دی.

۲۸٦ -د پټې خزانې د تاریخي متونو بېلګې: منثور، منظوم متن:

د اسې رحماني له خوا پر ۱۳٦۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پټې خزانې د تاریخي متونو پر بېلګو خبرې شوې دي.

۲۸۷ -د استاد زیار معرفي او د هغه اثار:

پلوشې جبارخېلې پر ۱۳٦۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې لیکلی او په هغه کې یې د استاد زیار پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه د اثارو په باب هم یو لړ معلومات وړاندې کړي دي.

۲۸۸ -د خوشال په اثارو کې د سواتنامې ارزښت:

سپوږمۍ پر ۱۳٦۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (٥۹) مخونو کې ليکلی او په هغه کې د خوشال پر پېژندګلوۍ سربېره پر (سواتنامې) هم خبرې شوې دي.

۲۸۹ -ټوټکې:

د ليلما وردګ له خوا پر ۱۳٦۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې ليکل شوی او په هغه کې بېلابېلې ټوټکې لکه پر زوم باندې ټوټکې، د ايرو او سپېلنو ټوټکې او داسې نورې راټولې شوې دي.

۲۹۰ -د لرغونې دورې د شعر شکل او مضمون:

د جلات خان له خوا پر ۱۳٦۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې ليکل شوی. په دغه مونوګراف کې په لرغونې دوره کې پر ملي اوزانو برابرو شعرونو، لکه: د امير کروړ پر وياړنې، د ببټ نيکه، شيخ تيمن او داسې نورو پر شعرونو خبرې شوې دي.

۲۹۱ -خوشال ولې دستار نامه وليکله:

محمد نعيم پر ۱۳٦۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې پر دستارنامه او د هغې د ليکلو پر علتونو خبرې شوې دي.

۲۹۲ -د کاظم خان شيدا په شعر کې د غربت او مساپرۍ انعکاس:

پلوشې عمر پر ۱۳٦۹ل کال د خالق رشيد تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کاظم خان شيدا پېژندنه، د شيدا شاعري او د شيدا د مسافرۍ او غربت علتونه بيان شوي او هم د بېلګې په توګه د شيدا ځينې غزلونه، څلوريزې، مخمسات او قطعات راوړل شوي دي.

۲۹۳ -د پخواني یونان او روم وتلي اثار:

عبدالرسول جبارخېل پر ۱۳٦۹ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (٤۰) مخونو کې لیکلی او د لرغوني یونان او روم یو شمېر اثار په کې معرفي شوي دي.

۲۹٤ -د میر مهدي شاه د لنډو کیسو مهم موضوعات:

شریفې پر ۱۳٦۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (٦٥) مخونو کې لیکلی او د مهدي پر ژوندلیک سربېره یې د هغه د لنډو کیسو مهمو موضوعاتو ته ګوته نیولې ده.

۲۹٥ -د سید بهاوالدین مجروح ژوند او دده د پښتو اثارو معرفي:

نصیرې نوري پر ۱۳٦۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی او د سیدبهاوالدین مجروح پر ژوند او پښتو اثارو یې رڼا اچولې ده.

۲۹٦ -د رحمت شاه سایل د شعر رنګین اړخونه:

امنې پر ۱۳٦۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی او د رحمت شاه سایل د ژوند او اثارو پر پېژندنه سربېره یې د هغه د شعر پر ځینو محتوایي اړخونو رڼا اچولې ده.

۲۹۷ -د پخواني یونان پنځه اتلان:

ناجیې مقبلې پر ۱۳٦۹ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی او د پخواني یونان د پنځو اتلانو په باب یې معلومات په کې راټول کړي دي.

۲۹۸ -د دولت لواڼي په دېوان کې د توجیه تغیر:

جمیلې پر ۱۳۶۹ل کال لیکلی، لارښود استاد یې جلال الدین خان دی. دا مونوګراف (۳۶) مخونه لري او د دولت لواڼي د دېوان په قافیه کې یې یاده شوې موضوع څېړلې ده.

۲۹۹ -د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه:

د محمد اسمعیل یون له خوا لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې د وزیر محمد ګل خان مومند د ژوند، مبارزو او افکارو په باب څرګندونې شوي دي. دا مونوګراف پر ۱۳۷۳ل کال چاپ شوی دی.

۳۰۰ -لنډیو ته یوه لنډه کتنه:

د ارین مومندې له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی، چې د لنډیو د جوړښت او د هغو د ځینو اړخونو په باب په کې څرګندونې شوې دي.

۳۰۱ -پښتو ډرامه:

د ګل غوټۍ له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی، په دغه مونوګراف کې لومړی په تاریخي لحاظ د ډرامې په باب معلومات راغلي او بیا د پښتو ډرامې په باب څرګندونې په کې شوې دي.

۳۰۲ -د راحت زاخیلي ژوند او اثار:

بلقیس اندړ پر ۱۳۷۰ل کال لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د راحت زاخیلي د ژوند او اثار په باب معلومات راغلي دي.

۳۰۳ -د عبدالروف بېنوا ژوند او اثار:

د شیما جبارخېلې له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی دی، د مرحوم بېنوا ژوند لیک او د هغه اثارو په باب معلومات په کې راغلې دي.

۳۰٤ -د محمد صدیق روهي ژوند او اثار:

د محمد رحیم له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی او د کاندید اکاډمیسین محمد صدیق روهي د ژوند او د هغه د ادبي فعالیتونو په باب معلومات په کې راغلې دي.

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمدخان زوی پر ۱۳٤٦ل کال، د لغمان ولایت د الینگار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینگار ولسوالۍ د سلینگار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳٦٦ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳٦٧ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانگې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانگې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته دپښتو څانگې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانگه کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسولهyoon.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره،استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنگه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استادیون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرگې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرگې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرگې غړی، بیاد جرگې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرگې دلومړي منشي په توگه انتخاب شو.استاد یون په دې جرگه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرگې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرگې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرگه کې د نوموړې جرگې د دارالانشا د غړي په توگه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنگسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملگرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره گوښه شو.ملگرو ملتونو (UNAMA)استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملگرو په زیات ټینگار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنگي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ

Download from; aghalibrary.com

وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده يې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد يون د خپلواک ليکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېرفرهنګي او ټولنيز خدمتونه ترسره کړي،په ګڼو چاپي، راديويي او ټلويزيوني مرکو کې يې د و اقعيتونو او حقايقو د څرګندبيان له امله د خلکو په زړونوکې ځاى نيولى دى. که څه هم ډېر خلک د يون ليکنې، مرکې او نظريات خوښوي، خو يو شمېر داسې خلک هم شته، چې د يون سرسختي مخالفين دي. د هغه ملي او ګټورو نظرياتو ته هم غلط رنګ او تعبير ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره يې زورواکي او د سياسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه يې په ټينګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد يم، هر کله چې يون کومه ليکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې يې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سياسي بهير کې يې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه يې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس دمشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرايطو کې بيا هم خپل فرهنګي، سياسي او ټولنيز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنى فرهنګي کار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر يو نيم کال راهيسې پرې په منظم ډول کار شوى، اوډل شوي او دادى ستاسو مخې ته اينبودل کېږي، په داسې يو دولتي دفتر کې چې بوختياوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دى.استاد يون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړى،په پېښور کې يې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او(د پښتني فرهنګ د ودې پراختيا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو ليکوالو په لسګونو اثار، ايډيټ او چاپ کړي دي. دغه راز يې په سلګونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستې ده، خپله يې هم په لسګونو مشاعرې،سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په يو زيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به يې د اثارو يادونه وکړو:

Download from; aghalibrary.com

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم څرنګوالی چاپکال

�متکور لومړی شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷

�په اورونو کې سندرې دویمه شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

�هیلې ګډه شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷

�نیمګړي ارمانونه د حیران شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷

�د لوونو فصل ګډه شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷

�د نازو انا یاد د سیمینار د لیکنو ټولګه دویم ۱۳۸۷

�د استاد الفت نثري کلیات داستاد الفت نثرونه دریم ۱۳۸۷

�سیندونه هم مري د اسحق ننګیال شعري منتخبات دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

�د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه

دپوهنوال روستارتره کي اثر دویم ۱۳۸۷

. �د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه

د نینسي دوپرې اثر دویم ۱۳۸۷

�په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه

د پوهنوال روستار تره کی اثر دویم ۱۳۸۷

Download from; aghalibrary.com

د- یونلیکنې:

�د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دویم ۱۳۸۷

�که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

�دپنتاګون ترڅنډو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

�د محمدګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دویم ۱۳۸۷

�استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری دویم ۱۳۸۷

�دکابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دویم ۱۳۸۷

�د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه دویم ۱۳۸۷

�د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷

�له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷

�ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷

�بېړنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷

�اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷

�هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷

�کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷

�فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷

�مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷

�خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷

Download from; aghalibrary.com

�دکتابونو په وړمو کې لومړی ۱۳۸۷

�افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷

�پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷

�اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷

�که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري،الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته دنور زغم او وسپلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

Download from; aghalibrary.com